

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
ਸਿੱਖ ਬੁਲੇਟਨ

The Sikh Bulletin

A Voice of Concerned Sikhs World Wide

March-April 2010

ਚੇਤ-ਵੈਸਾਖ ੫੪੨ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ

editor@sikhbulletin.com

Volume 12 Number 3&4

Published by: Khalsa Tricentennial Foundation of N.A. Inc; 3524 Rocky Ridge Way, El Dorado Hills, CA 95762, USA Fax (916) 933-5808
Khalsa Tricentennial Foundation of N.A. Inc. is a religious tax-exempt California Corporation.

In This Issue/ਤਤਕਰਾ

Editorial: Martin Luther He is not.....1
Understanding Japji No.7, Karminder S Dhillon.....2
Why is Religious Literacy Important in Today's
World, Prof Devinder Singh Chahal, PhD.....7
1st Sikh in decades graduates Army officer school.....8
Oregon Governor Poised to End Sikh Teacher Ban.....10
Gur Iqbal Singh now in platform of RSS.....11
Conception of Service (*Seva*) in Gurbani
Sawan Singh Principal (Retired).....11
If I were the President of SGPC, Col. Avtar Singh.....13
Sardar Tujhe Salaam, Vijay Nair.....19
Letter to the Editor.....20
ਜਬ ਲਗ ਦੁਨੀਆ ਰਹੀਐ ਨਾਨਕ ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ.....20
ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਵਿਸ਼ਾ:- ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ।।।.....21
ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟਸ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ.....23
ਜਿਨ ਮਨਿ ਹੋਰੁ ਮੁਖਿ ਹੋਰੁ ਸਿ ਕਾਂਢੇ ਕਚਿਆ
ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ.....26
ਕੀ ਭੁੱਲਾ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਅੰਵਗਿਆ ਹੈ? ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ.....38
ਡਾ: ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ ਦੇ ਤਿੰਨ ਲੇਖ.....43

EDITORIAL

MARTIN LUTHER HE IS NOT

Martin Luther was born in Germany 14 years after the birth of **Guru Nanak** and died 7 years after Guru's passing. His father wanted him to become an attorney after he completed his M.A. degree. But he preferred to become a priest instead. At age 27 he traveled to Rome, the highest seat of Catholic Church. There, instead of religious discourses and activities he witnessed rampant corruption. He witnessed sinful transgressions forgiven in exchange for money. He witnessed religious offices and positions being sold. Utterly disgusted and disappointed he returned to his native Germany and started preaching true Christianity. At the age of 34 he pinned to the Church door his famous 95 theses and demanded answers from the Pope. Pope summoned him to Rome. But his companions and well wishers, knowing that he will not get justice from the Pope, did not allow him to proceed to Rome. He kept on preaching. Pope accused him of 41 violations. He burned them in the presence of multitude of intellectuals, doctors and his students. Pope excommunicated him. His books were burnt. He was thrown in Jail. **In the prison Protestant Church was born. Christianity split into two.** At this time Catholic Church is under siege in the courts of U.S.A. and Europe for the moral degradation of its clergy and the number of its adherents is on the decline. The number of the faithful in protestant churches is on the increase.

Does this sound familiar? Is the situation described above in 15th Century Europe not repeating itself in today's Panjab and Sikh Community? A few months back there was a golden opportunity for our own Martin Luther to come forward, **Darshan Singh Khalsa, at one time himself Akal Takhat Jathedar.** But Martin Luther he did not become; just as almost ten years ago when I invited him to join us in the movement for reformation in Sikhi, he chose to stay out. To his credit, inspire of his upbringing in the environment of Nanaksar and his lifelong adherence to the corrupt practices that have crept into Sikhism, including the acceptance of Dasam Granth as the writings of Guru Gobind Singh, a transformation did come in him with regard to Dasam Granth about ten years ago upon reading Gurbakhsh Singh Kala Afghana's critique of Bachittar Natak.

More recently he has been more forth coming in his criticism of Dasam Granth and thus ran afoul of those who are pushing Dasam Granth as the rival Granth in order to dilute the message of Guru Nanak by splitting the community; among them Atty. D. S. Gill, Atty. G. S. Lamba, Akhand Kirtani Jatha and Damdami Taksal.

Editor in Chief

Hardev Singh Shergill

Editorial Board

Avtar Singh Dhama, USA
Gurpal Singh Khaira, USA
Gurcharan Singh Brar, Canada
Dr. Sarjeet Singh Sidhu, Malaysia

Production Associates

Amrinder Singh
Sachleen Singh

This issue of the Sikh Bulletin is only in electronic format being sent to those whose email addresses we have. If you or someone you know would like to receive it please provide the email address. You may also pass it along to those on your email list.

The views expressed by the authors are their own. Please send the feedback and inputs to:

editor@sikhbulletin.com

Our Website: www.sikhbulletin.com

Unlike Martin Luther, Darshan Singh Khalsa did respond to the summons of the Jathedar (Sikh 'Pope') by appearing at Akal Takhat before what would have been a kangaroo court anyway. **That was his first mistake.** Obviously he did not have companions and well wishers of the same caliber as did Martin Luther otherwise he would have been advised to not to appear before the servants of Badal family, themselves servants of BJP and RSS.

His second mistake was to muddy the waters of his otherwise admirable stand against Dasam Granth when he chose to obey the dictates of so called Sikh Rehat Maryada, that nobody follows, to keep on reciting the three 'banis', which are clearly 'kachi banis', as part of his Nitnem, which in itself is a ritual.

In my editorial of Nov-Dec 2009 Sikh Bulletin, which was dedicated entirely to S. Dalbir Singh M. Sc. of New Delhi's research on sources of Dasam Granth, following is what I suggested to him and would urge Darshan Singh Khalsa to consider my suggestion:

"In his third letter to Jathedar Akal Takhat dated October 15, 2008, none of which were answered, S. Dalbir Singh expresses his dilemma that if out of respect of hukam of GGS against kachi bani he does not recite Jaap, Swaiyya, and Chaupai, he is panth-dokhi and if he recites them he becomes Guru-dokhi by disobeying Guru's hukam against kachi bani. He is beseeching the Jathedar to guide him; he can until the hell freezes over. You have to be Lamba to get Jathedar's ears. Do not become Guru-dokhi, one cannot become panth-dokhi because there is no Panth. Badal/Tohra killed it long time ago."

May Guru spare us the tragedy that occurred in Europe 500 years ago. Guru Nanak had ushered a new movement of universal brotherhood. He rejected centuries old ritualistic and discriminatory practices that had crept into the society. By doing so he gravely hurt the feelings of not only his parents and family but also the entire high caste society, the establishment of the day. Unfortunately within 500 years we have turned away from the path shown to us by Guru Nanak. Instead new but similar organizations have been created, who under the pretext of hurt 'religious' feelings are threatening the revival of Gurus' message. Guru did not waver under that threat; nor shall we. What Guru said during his time "ਰਾਜੇ ਸ਼ੀਹ ਮੁਕੱਦਮ ਕੁੱਤੇ" is apt today. You know who are the rulers of today and who are the dogs. We are not advocating a new faith. All we are asking for is necessary reformation as per teachings of Guru Nanak.

Hardev Singh Shergill

UNDERSTANDING JAPJI - 7: THE CORE CONCEPTS.

By Karminder Singh Dhillon PhD (Boston).
Kuala Lumpur, Malaysia.

(Editor's Note: [Part 1 appeared in Nov.-Dec. 2007; Part 2 in March-April 2008; Part 3 in May-June 2008, part 4 in November-December 2008 part 5 in May-june 2009 and part 6 in September-October 2009 issues of The Sikh Bulletin. Readers may access them at www.sikhbulletin.com]

The supremacy of the Creator is one concept that is pivotal in *Sikhi*. Guru Nanak's Japji introduces this concept in the *banees*' first *salok* ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ॥ ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ] *Aad Sach Jugaad Sach Hai Bhi Sach Nanak Hosi Bhi Sach* and goes on to talk about the preeminence of the Creator's Will (*Hukam*) in the opening *paurees*. After laying out a formula and flow chart for Sikh spirituality that begins with *Gavna* (3rd *pauree*), moves on to *Suneay* (8th – 11th *paurees*), which in turn leads to *Maney* (12th to 15th *paurees*) and on to *Parvaan* (16th *pauree*), Guru Nanak returns to the concept of the Creator's supremacy in order to root this concept firmly in the mind of the journeying Sikh. The flow chart (see previous article) will only take the Sikh to its ultimate goal if the journeying individual is forever focused on the destination – the supreme Creator. Guru Nanak thus attempts to ground this focus for the Sikh by devoting the next 10 *paurees* (after *Parvaan*) to the issue of the Creator's supremacy.

Guru Nanak lays out his spiritual wisdom regarding the supremacy of God through a three *pauree* combination called the *Asankh Paurees* (17th till 19th), followed by four *paurees* (20th till 23rd) that compare existing views on the Creator with Guru Nanak's own, and conclude with three *paurees* that lay out the limitless (the *Aant pauree* 24th), unfathomable (*Kaytay pauree* 25th) and invaluable (*Amul pauree* -26th) nature of the Creator. In the 27th *pauree*, Guru Nanak returns to the concept of *Gavna* – the starting point of the flow chart. It thus appears that the flow chart of Guru Nanak's spirituality is framed within the supremacy of the Creator. And the concept of God's supremacy is captured through *Gavna*, *Suneay* and *Maney*. The logic and flow of *Japji* is marvelous, to say the least.

ਅਸੰਖ ਜਪ ਅਸੰਖ ਭਾਉ ॥ ਅਸੰਖ ਪੂਜਾ ਅਸੰਖ ਤਪ ਤਾਉ ॥

ਅਸੰਖ ਗਰੰਥ ਮੁਖਿ ਵੇਦ ਪਾਠ ॥ ਅਸੰਖ ਜੋਗ ਮਨਿ ਰਹਹਿ ਉਦਾਸ ॥
 ਅਸੰਖ ਭਗਤ ਗੁਣ ਗਿਆਨ ਵੀਚਾਰ ॥ ਅਸੰਖ ਸਤੀ ਅਸੰਖ ਦਾਤਾਰ ॥
 ਅਸੰਖ ਸੂਰ ਮੁਹ ਭਖ ਸਾਰ ॥ ਅਸੰਖ ਮੋਨਿ ਲਿਵ ਲਾਇ ਤਾਰ ॥
 ਕੁਦਰਤਿ ਕਵਣ ਕਹਾ ਵਿਚਾਰੁ ॥ ਵਾਰਿਆ ਨ ਜਾਵਾ ਏਕ ਵਾਰ ॥
 ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸਾਈ ਭਲੀ ਕਾਰ ॥ ਤੂ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤਿ ਨਿਰੰਕਾਰ ॥ ੧੭ ॥

The word *asankh* is arrived at by adding a prefix to the root word *sankh* from *sankhiya* meaning numerical counting. *Asankh* therefore means beyond count, beyond numerals, and beyond calculation. Guru Nanak's point on the supremacy of the Creator is established by suggesting that creation itself is *asankh*. He who creates something beyond fathom is Himself beyond fathom.

Pauree 17 thus establishes that creation consists of countless meditations, devotions, worship services and austere disciplines. Countless are the scriptures, their recitations, the Yogis and devotees who contemplate the Wisdom and Virtues of the Lord. Countless are the holy, the donors, the spiritual warriors, the silent sages, and those who contemplate. I do not have the ability to narrate Your creative power.

The supremacy of the Creator is so impossible to define. One does not have the ability to even define part of His creation.

If the "positive" aspect of creation is beyond fathom, so is the negative side.

ਅਸੰਖ ਮੂਰਖ ਅੰਧ ਘੋਰ ॥ ਅਸੰਖ ਚੋਰ ਹਰਾਮਖੋਰ ॥
 ਅਸੰਖ ਅਮਰ ਕਰਿ ਜਾਹਿ ਜੋਰ ॥ ਅਸੰਖ ਗਲਵਢ ਹਤਿਆ ਕਮਾਹਿ ॥
 ਅਸੰਖ ਪਾਪੀ ਪਾਪੁ ਕਰਿ ਜਾਹਿ ॥ ਅਸੰਖ ਕੂੜਿਆਰ ਕੂੜੇ ਫਿਰਾਹਿ ॥
 ਅਸੰਖ ਮਲੇਛ ਮਲੁ ਭਖਿ ਖਾਹਿ ॥ ਅਸੰਖ ਨਿੰਦਕ ਸਿਰਿ ਕਰਹਿ ਭਾਰੁ ॥
 ਨਾਨਕੁ ਨੀਚੁ ਕਹੈ ਵਿਚਾਰੁ ॥ ਵਾਰਿਆ ਨ ਜਾਵਾ ਏਕ ਵਾਰ ॥
 ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸਾਈ ਭਲੀ ਕਾਰ ॥ ਤੂ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤਿ ਨਿਰੰਕਾਰ ॥ ੧੮ ॥

Countless are the fools, the ignorant, the thieves and embezzlers. Countless impose their will by force. Countless kill, sin and lie. Countless are the evil-minded, the slanderers and corrupt.

ਅਸੰਖ ਨਾਵ ਅਸੰਖ ਬਾਵ ॥ ਅਗੰਮ ਅਗੰਮ ਅਸੰਖ ਲੋਅ ॥
 ਅਸੰਖ ਕਹਹਿ ਸਿਰਿ ਭਾਰੁ ਹੋਇ ॥ ਅਖਰੀ ਨਾਮੁ ਅਖਰੀ ਸਾਲਾਹ ॥
 ਅਖਰੀ ਗਿਆਨੁ ਗੀਤ ਗੁਣ ਗਾਹ ॥ ਅਖਰੀ ਲਿਖਣੁ ਬੋਲਣੁ ਬਾਣਿ ॥

ਅਖਰਾ ਸਿਰਿ ਸੰਜੋਗੁ ਵਖਾਣਿ ॥ ਜਿਨਿ ਏਹਿ ਲਿਖੇ ਤਿਸੁ ਸਿਰਿ ਨਾਹਿ
 ॥
 ਜਿਵ ਫੁਰਮਾਏ ਤਿਵ ਤਿਵ ਪਾਹਿ ॥ ਜੇਤਾ ਕੀਤਾ ਤੇਤਾ ਨਾਉ ॥
 ਵਿਣੁ ਨਾਵੈ ਨਾਹੀ ਕੋ ਬਾਉ ॥ ਕੁਦਰਤਿ ਕਵਣ ਕਹਾ ਵਿਚਾਰੁ ॥
 ਵਾਰਿਆ ਨ ਜਾਵਾ ਏਕ ਵਾਰ ॥ ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵੈ ਸਾਈ ਭਲੀ ਕਾਰ ॥
 ਤੂ ਸਦਾ ਸਲਾਮਤਿ ਨਿਰੰਕਾਰ ॥ ੧੯ ॥

Countless are the names, the places, and the inaccessible, unapproachable, celestial realms. Even to use the word "*asankh*" to describe the Creator's creation is to carry a burden. [Yet, words and letters are all I have to describe]. Even the Creator's Name and Praise are uttered using words. Knowledge about You and singing the Songs of Your Glory is also through words. From words, come the written and spoken words and hymns. From words, comes destiny, written on one's forehead. But the Creator who wrote these words of destiny—no words are written on His Forehead. As He ordains, so do we receive. The created universe is all Your manifestation, nothing is devoid of it. How then, can I describe Your creative power?

But Guru Nanak's concern is not so much with the multitude and greatness of creation. His goal in these three *paurees* is to establish the supremacy of the Creator with whom the Sikh must connect through *Gavna*. This is why the final verse of all three *asankh* paures is the same: *vwirAw n jvwv eyk vwr] jo quDu BwvY sweI BII kwr] qU sdw slwmiq inrMkwr]* Meaning: I cannot even once be a sacrifice to You. I accept as good all that pleases You. You are eternal and formless.

Now, how does the Sikh connect with the supreme Creator, whose creation even cannot be described by the word "*asankh*?" How does the Sikh rise above the countless negativity (foolishness, fraud, ego, fraud etc of *pauree* 18) that co-exists in the creation? Which, if any of the existing spiritual belief systems are to be deployed?

Guru Nanak provides the answer in truly direct terms. The way to connect with the unfathomable Creator is through the conduct of certain *actions* particularly the singing his praises – *Naam* – even if we are only able to state His praises with *words* (*pauree* 19)

ਭਰੀਐ ਹਥੁ ਪੈਰੁ ਤਨੁ ਦੇਹ ॥ ਪਾਣੀ ਧੋਤੈ ਉਤਰਸੁ ਖੇਹ ॥
 ਮੂਤ ਪਲੀਤੀ ਕਪੜੁ ਹੋਇ ॥ ਦੇ ਸਾਬੁਣੁ ਲਈਐ ਓਹੁ ਧੋਇ ॥
 ਭਰੀਐ ਮਤਿ ਪਾਪਾ ਕੈ ਸੰਗਿ ॥ ਓਹੁ ਧੋਪੈ ਨਾਵੈ ਕੈ ਰੰਗਿ ॥
 ਪੁੰਨੀ ਪਾਪੀ ਆਖਣੁ ਨਾਹਿ ॥ ਕਰਿ ਕਰਿ ਕਰਣਾ ਲਿਖਿ ਲੈ ਜਾਹੁ ॥
 ਆਪੇ ਬੀਜਿ ਆਪੇ ਹੀ ਖਾਹੁ ॥ ਨਾਨਕ ਹੁਕਮੀ ਆਵਹੁ ਜਾਹੁ ॥ ੨੦ ॥

If and when one's body becomes unclean, water can wash away the dirt. When the dirt is such that the clothes are soiled, soap is required. When the mind is filled with impurities it can only be cleansed by the love of the Name. Virtue and vice are not merely names. Actions that are done over and over again are engraved on the soul. One shall thus reap what one sows. O Nanak, by the *Hukam* of what we sow, we come and go.

Now, what about existing methods? Isn't there merit in what mankind has been doing all along to connect with the Creator, to know the Creator and to understand God? Guru Nanak's response is in the next *pauree*.

ਤੀਰਥੁ ਤਪੁ ਦਇਆ ਦਤੁ ਦਾਨੁ ॥ ਜੇ ਕੋ ਪਾਵੈ ਤਿਲ ਕਾ ਮਾਨੁ ॥
 ਸੁਣਿਆ ਮੰਨਿਆ ਮਨਿ ਕੀਤਾ ਭਾਉ ॥ ਅੰਤਰਗਤਿ ਤੀਰਥਿ ਮਲਿ ਨਾਉ ॥
 ਸਭਿ ਗੁਣ ਤੇਰੇ ਮੈ ਨਾਹੀ ਕੋਇ ॥ ਵਿਣੁ ਗੁਣ ਕੀਤੇ ਭਗਤਿ ਨ ਹੋਇ ॥
 ਸੁਅਸਤਿ ਆਥਿ ਬਾਣੀ ਬਰਮਾਉ ॥ ਸਤਿ ਸੁਹਾਣੁ ਸਦਾ ਮਨਿ ਚਾਉ ॥
 ਕਵਣੁ ਸੁ ਵੇਲਾ ਵਖਤੁ ਕਵਣੁ ਕਵਣੁ ਥਿਤਿ ਕਵਣੁ ਵਾਰੁ ॥
 ਕਵਣਿ ਸਿ ਰੁਤੀ ਮਾਹੁ ਕਵਣੁ ਜਿਤੁ ਹੋਆ ਆਕਾਰੁ ॥
 ਵੇਲ ਨ ਪਾਈਆ ਪੰਡਤੀ ਜਿ ਹੋਵੈ ਲੇਖੁ ਪੁਰਾਣੁ ॥
 ਵਖਤੁ ਨ ਪਾਇਓ ਕਾਦੀਆ ਜਿ ਲਿਖਿਨਿ ਲੇਖੁ ਕੁਰਾਣੁ ॥
 ਥਿਤਿ ਵਾਰੁ ਨਾ ਜੋਗੀ ਜਾਣੈ ਰੁਤਿ ਮਾਹੁ ਨਾ ਕੋਈ ॥
 ਜਾ ਕਰਤਾ ਸਿਰਠੀ ਕਉ ਸਾਜੇ ਆਪੇ ਜਾਣੈ ਸੋਈ ॥
 ਕਿਵ ਕਰਿ ਆਖਾ ਕਿਵ ਸਾਲਾਹੀ ਕਿਉ ਵਰਨੀ ਕਿਵ ਜਾਣਾ ॥
 ਨਾਨਕ ਆਖਣਿ ਸਭੁ ਕੋ ਆਖੈ ਇਕ ਦੂ ਇਕੁ ਸਿਆਣਾ ॥
 ਵਡਾ ਸਾਹਿਬੁ ਵਡੀ ਨਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾ ਕਾ ਹੋਵੈ ॥
 ਨਾਨਕ ਜੇ ਕੋ ਆਪੋ ਜਾਣੈ ਅਗੈ ਗਇਆ ਨ ਸੋਹੈ ॥ ੨੧ ॥

Pilgrimages, austere discipline, compassion and charity—these, by themselves, bring only an iota of merit. The merit is in gaining a good reputation. Listening and believing with love and humility in your mind, provide for inner cleansing - the real merit. If You do not instill Your virtues in me, I will have none at all. Without acquiring virtue, there is no devotional worship. I bow to You the Lord of the World, to Your

Word, to You as the creator. You are beautiful, true and eternally joyful.

So immense is Your creation that it is beyond mankind. What was that time, the moment the day, the date, the season, and the month, when creation was created? The *Pundits* could not know that, if they did they would have written so in the *Puraanas*. The *Qazis* and the *Yogis* could not know as well. The Creator who created this creation—only He Himself knows. How then can I praise Him? How can I describe Him? How can I know Him? O Nanak, everyone speaks of Him, each one wiser than the rest (yet they cannot tell us the entire picture). Great is the Master, Great is His Name. Whatever happens is according to His Will. O Nanak, anyone who claims to know everything shall not gain respect in God's eyes.

ਪਾਤਾਲਾ ਪਾਤਾਲ ਲਖ ਆਗਾਸਾ ਆਗਾਸ ॥
 ਓੜਕ ਓੜਕ ਭਾਲਿ ਬਕੇ ਵੇਦ ਕਹਨਿ ਇਕ ਵਾਤ ॥
 ਸਹਸ ਅਠਾਰਹ ਕਹਨਿ ਕਤੇਬਾ ਅਸੁਲੂ ਇਕੁ ਧਾਤੁ ॥
 ਲੇਖਾ ਹੋਇ ਤ ਲਿਖੀਐ ਲੇਖੇ ਹੋਇ ਵਿਣਾਸੁ ॥
 ਨਾਨਕ ਵਡਾ ਆਖੀਐ ਆਪੇ ਜਾਣੈ ਆਪੁ ॥ ੨੨ ॥

The Vedas, after a tiring but fruitless search, arrived at the one finding that there are *lakhs* of regions beneath regions, and *lakhs* of skies above skies. The four scriptures (Torah, Bible, Quran and Book of David) say that there are 18,000 worlds. But the reality is that one could only count (in lakhs and thousands) if there was a count. The counting and those counting meet their ends but not what is being counted. O Nanak, praise Him as Great because only He Himself knows.

But even praise has its limits with regards to knowing the Creator's workings.

ਸਾਲਾਹੀ ਸਾਲਾਹਿ ਏਤੀ ਸੁਰਤਿ ਨ ਪਾਈਆ ॥
 ਨਦੀਆ ਅਤੈ ਵਾਹ ਪਵਹਿ ਸਮੁੰਦਿ ਨ ਜਾਣੀਅਹਿ ॥
 ਸਮੁੰਦ ਸਾਹ ਸੁਲਤਾਨ ਗਿਰਹਾ ਸੇਤੀ ਮਾਲੁ ਧਨੁ ॥
 ਕੀਤੀ ਤੁਲਿ ਨ ਹੋਵਨੀ ਜੇ ਤਿਸੁ ਮਨਹੁ ਨ ਵੀਸਰਹਿ ॥ ੨੩ ॥

Even those who praise the Lord cannot obtain a full accounting of the Creator. Just like the streams and rivers flowing into the ocean, they can immerse themselves into the Lord, but cannot know His vastness. [Yet, remembrance is superior to other

methods]. Kings and emperors, with mountains of property and oceans of wealth may be big and powerful, yet, an ant is superior so long as it does not disregard the Creator.

ਅੰਤੁ ਨ ਸਿਫਤੀ ਕਹਣਿ ਨ ਅੰਤੁ ॥ ਅੰਤੁ ਨ ਕਰਣੈ ਦੇਣਿ ਨ ਅੰਤੁ ॥
 ਅੰਤੁ ਨ ਵੇਖਣਿ ਸੁਣਣਿ ਨ ਅੰਤੁ ॥ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਪੈ ਕਿਆ ਮਨਿ ਮੰਤੁ ॥
 ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਪੈ ਕੀਤਾ ਆਕਾਰੁ ॥ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਪੈ ਪਾਰਾਵਾਰੁ ॥
 ਅੰਤ ਕਾਰਣਿ ਕੇਤੇ ਬਿਲਲਾਹਿ ॥ ਤਾ ਕੇ ਅੰਤ ਨ ਪਾਏ ਜਾਹਿ ॥
 ਏਹੁ ਅੰਤੁ ਨ ਜਾਣੈ ਕੋਇ ॥ ਬਹੁਤਾ ਕਹੀਐ ਬਹੁਤਾ ਹੋਇ ॥
 ਵਡਾ ਸਾਹਿਬੁ ਊਚਾ ਬਾਉ ॥ ਉਚੇ ਉਪਰਿ ਊਚਾ ਨਾਉ ॥
 ਏਵਡੁ ਊਚਾ ਹੋਵੈ ਕੋਇ ॥ ਤਿਸੁ ਉਚੇ ਕਉ ਜਾਣੈ ਸੋਇ ॥
 ਜੇਵਡੁ ਆਪਿ ਜਾਣੈ ਆਪਿ ਆਪਿ ॥ ਨਾਨਕ ਨਦਰੀ ਕਰਮੀ ਦਾਤਿ ॥
 ॥ ੨੪ ॥

Endless are His praises and endless are those who speak them. Endless are His actions, intentions and giving. His limits cannot be perceived either by seeing or hearing. The limits of creation here and beyond cannot be perceived. Many struggle to discover His limits, but His limits cannot be found or known. The more said about them, the more there still remains to be said. Great is the Master, High His abode. Highest of all is His Name. Only He Himself knows Himself. O Nanak, by His grace, He bestows His blessings. ॥ 24 ॥

ਬਹੁਤਾ ਕਰਮੁ ਲਿਖਿਆ ਨਾ ਜਾਇ ॥ ਵਡਾ ਦਾਤਾ ਤਿਲੁ ਨ ਤਮਾਇ ॥
 ਕੇਤੇ ਮੰਗਹਿ ਜੋਧ ਅਪਾਰ ॥ ਕੇਤਿਆ ਗਣਤ ਨਹੀ ਵੀਚਾਰੁ ॥
 ਕੇਤੇ ਖਪਿ ਤੁਟਹਿ ਵੇਕਾਰ ॥ ਕੇਤੇ ਲੈ ਲੈ ਮੁਕਰੁ ਪਾਹਿ ॥
 ਕੇਤੇ ਮੂਰਖ ਖਾਹੀ ਖਾਹਿ ॥ ਕੇਤਿਆ ਦੂਖ ਭੂਖ ਸਦ ਮਾਰ ॥
 ਏਹਿ ਭਿ ਦਾਤਿ ਤੇਰੀ ਦਾਤਾਰ ॥ ਬੰਦਿ ਖਲਾਸੀ ਭਾਣੈ ਹੋਇ ॥
 ਹੋਰੁ ਆਖਿ ਨ ਸਕੈ ਕੋਇ ॥ ਜੇ ਕੋ ਖਾਇਕੁ ਆਖਣਿ ਪਾਇ ॥
 ਓਹੁ ਜਾਣੈ ਜੇਤੀਆ ਮੁਹਿ ਖਾਇ ॥ ਆਪੇ ਜਾਣੈ ਆਪੇ ਦੇਇ ॥
 ਆਖਹਿ ਸਿ ਭਿ ਕੇਈ ਕੋਇ ॥ ਜਿਸ ਨੋ ਬਖਸੇ ਸਿਫਤਿ ਸਾਲਾਹ ॥
 ਨਾਨਕ ਪਾਤਿਸਾਹੀ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ॥ ੨੫ ॥

His blessings are so abundant that there can be no accounting for them. The Great Giver does not expect anything in return. Countless great, heroic souls beg of Him. Countless corrupt ones do the same. Countless receive and deny receiving. Countless fools keep on consuming His gifts. Countless endure distress, deprivation and pain. Even these are Your gifts, O great

Giver! Liberation from bondage comes only through Your *hukam*. No one else has any say in this. If some fool should presume to say that he does, only he will realize the price of his folly. God Himself knows and He Himself gives. Very few are those who acknowledge such. One who is blessed to sing the Praises of the Lord, O Nanak, is the king of kings.

The *Amul* pauree goes on to conclude that not only is God unfathomable, so is everything and anything connected to Him.

ਅਮੁਲੁ ਗੁਣ ਅਮੁਲੁ ਵਾਪਾਰ ॥ ਅਮੁਲੁ ਵਾਪਾਰੀਏ ਅਮੁਲੁ ਭੰਡਾਰ ॥
 ਅਮੁਲੁ ਆਵਹਿ ਅਮੁਲੁ ਲੈ ਜਾਹਿ ॥ ਅਮੁਲੁ ਭਾਇ ਅਮੁਲੁ ਸਮਾਹਿ ॥
 ਅਮੁਲੁ ਧਰਮੁ ਅਮੁਲੁ ਦੀਬਾਣੁ ॥ ਅਮੁਲੁ ਤੁਲੁ ਅਮੁਲੁ ਪਰਵਾਣੁ ॥
 ਅਮੁਲੁ ਬਖਸੀਸ ਅਮੁਲੁ ਨੀਸਾਣੁ ॥ ਅਮੁਲੁ ਕਰਮੁ ਅਮੁਲੁ ਫਰਮਾਣੁ ॥
 ਅਮੁਲੋ ਅਮੁਲੁ ਆਖਿਆ ਨ ਜਾਇ ॥ ਆਖਿ ਆਖਿ ਰਹੇ ਲਿਵ ਲਾਇ ॥
 ਆਖਹਿ ਵੇਦ ਪਾਠ ਪੁਰਾਣ ॥ ਆਖਹਿ ਪੜੇ ਕਰਹਿ ਵਖਿਆਣ ॥
 ਆਖਹਿ ਬਰਮੇ ਆਖਹਿ ਇੰਦ ॥ ਆਖਹਿ ਗੋਪੀ ਤੈ ਗੋਵਿੰਦ ॥
 ਆਖਹਿ ਈਸਰ ਆਖਹਿ ਸਿਧ ॥ ਆਖਹਿ ਕੇਤੇ ਕੀਤੇ ਬੁਧ ॥
 ਆਖਹਿ ਦਾਨਵ ਆਖਹਿ ਦੇਵ ॥ ਆਖਹਿ ਸੁਰਿ ਨਰ ਮੁਨਿ ਜਨ ਸੇਵ ॥
 ਕੇਤੇ ਆਖਹਿ ਆਖਣਿ ਪਾਹਿ ॥ ਕੇਤੇ ਕਹਿ ਕਹਿ ਉਠਿ ਉਠਿ ਜਾਹਿ ॥
 ਏਤੇ ਕੀਤੇ ਹੋਰਿ ਕਰੋਹਿ ॥ ਤਾ ਆਖਿ ਨ ਸਕਹਿ ਕੇਈ ਕੋਇ ॥
 ਜੇਵਡੁ ਭਾਵੈ ਤੇਵਡੁ ਹੋਇ ॥ ਨਾਨਕ ਜਾਣੈ ਸਾਚਾ ਸੋਇ ॥
 ਜੇ ਕੋ ਆਖੈ ਬੋਲੁਵਿਗਾਤੁ ॥ ਤਾ ਲਿਖੀਐ ਸਿਰਿ ਗਾਵਾਰਾ ਗਾਵਾਰੁ ॥
 ॥ ੨੬ ॥

Priceless are His virtues and dealings, priceless are the dealers and treasures. Priceless are those who come to Him, Priceless are those deal with Him. Priceless is Love for Him, Priceless is absorption into Him. Priceless is the divine order and court. Priceless is the justice system there. Priceless are His blessings and insignia. Priceless is His mercy and command. They are beyond expression! Many attempt to estimate Him by remaining absorbed in His love. The *Vedas* and the *Puranas*; Brahma and Indra; the *Gopis* and Krishna; Shiva and the *Siddhas*; all estimate Him. Countless *Buddhas* do the same. The demons the demi-gods, the spiritual warriors, the heavenly beings, the silent sages, the humble and the service oriented estimate Him. Many have tried to estimate God and have departed. If He were to create as many again as there already are, even then, they could not be able to estimate Him. He is as great as He wishes to be. O Nanak, the True Lord knows. If anyone presumes to estimate God, he shall be known as the greatest fool of

fools!

The next *pauree* returns to provide a detailed pronouncement on *Gavna*. It begins with the question ਸੋ ਦਰੁ ਕੇਹਾ ਸੋ ਘਰੁ ਕੇਹਾ ਜਿਤੁ ਬਹਿ ਸਰਬ ਸਮਾਲੇ Meaning: what is the nature of the door and of the abode from within which God resides? The answer is provided in terms of music, *raag*, instruments, *taal*, singing and song.

ਸੋ ਦਰੁ ਕੇਹਾ ਸੋ ਘਰੁ ਕੇਹਾ ਜਿਤੁ ਬਹਿ ਸਰਬ ਸਮਾਲੇ ॥
 ਵਾਜੇ ਨਾਦ ਅਨੇਕ ਅਸੰਖਾ ਕੇਤੇ ਵਾਵਣਹਾਰੇ ॥
 ਕੇਤੇ ਰਾਗ ਪਰੀ ਸਿਉ ਕਹੀਅਨਿ ਕੇਤੇ ਗਾਵਣਹਾਰੇ ॥
 ਗਾਵਹਿ ਤੁਹਨੋ ਪਉਣੁ ਪਾਣੀ ਬੈਸੰਤਰੁ ਗਾਵੈ ਰਾਜਾ ਧਰਮੁ ਦੁਆਰੇ ॥
 ਗਾਵਹਿ ਚਿਤੁ ਗੁਪਤੁ ਲਿਖਿ ਜਾਣਹਿ ਲਿਖਿ ਲਿਖਿ ਧਰਮੁ ਵੀਚਾਰੇ ॥
 ਗਾਵਹਿ ਈਸਰੁ ਬਰਮਾ ਦੇਵੀ ਸੋਹਨਿ ਸਦਾ ਸਵਾਰੇ ॥
 ਗਾਵਹਿ ਇੰਦ ਇਦਾਸਣਿ ਬੈਠੇ ਦੇਵਤਿਆ ਦਰਿ ਨਾਲੇ ॥
 ਗਾਵਹਿ ਸਿਧ ਸਮਾਧੀ ਅੰਦਰਿ ਗਾਵਨਿ ਸਾਧ ਵਿਚਾਰੇ ॥
 ਗਾਵਨਿ ਜਤੀ ਸਤੀ ਸੰਤੋਖੀ ਗਾਵਹਿ ਵੀਰ ਕਰਾਰੇ ॥
 ਗਾਵਨਿ ਪੰਡਿਤ ਪੜਨਿ ਰਖੀਸਰ ਜੁਗੁ ਜੁਗੁ ਵੇਦਾ ਨਾਲੇ ॥
 ਗਾਵਹਿ ਮੋਹਣੀਆ ਮਨੁ ਮੋਹਨਿ ਸੁਰਗਾ ਮਛ ਪਇਆਲੇ ॥
 ਗਾਵਨਿ ਰਤਨ ਉਪਾਏ ਤੇਰੇ ਅਠਸਠਿ ਤੀਰਥ ਨਾਲੇ ॥
 ਗਾਵਹਿ ਜੋਧ ਮਹਾਬਲ ਸੂਰਾ ਗਾਵਹਿ ਖਾਣੀ ਚਾਰੇ ॥
 ਗਾਵਹਿ ਖੰਡ ਮੰਡਲ ਵਰਭੰਡਾ ਕਰਿ ਕਰਿ ਰਖੇ ਧਾਰੇ ॥
 ਸੇਈ ਤੁਧੁਨੋ ਗਾਵਹਿ ਜੋ ਤੁਧੁ ਭਾਵਨਿ ਰਤੇ ਤੇਰੇ ਭਗਤ ਰਸਾਲੇ ॥
 ਹੋਰ ਕੇਤੇ ਗਾਵਨਿ ਸੇ ਮੈ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵਨਿ ਨਾਨਕੁ ਕਿਆ ਵੀਚਾਰੇ ॥
 ਸੇਈ ਸੇਈ ਸਦਾ ਸਚੁ ਸਾਹਿਬੁ ਸਾਚਾ ਸਾਚੀ ਨਾਈ ॥
 ਹੈ ਭੀ ਹੋਸੀ ਜਾਇ ਨ ਜਾਸੀ ਰਚਨਾ ਜਿਨਿ ਰਚਾਈ ॥
 ਰੰਗੀ ਰੰਗੀ ਭਾਤੀ ਕਰਿ ਕਰਿ ਜਿਨਸੀ ਮਾਇਆ ਜਿਨਿ ਉਪਾਈ ॥
 ਕਰਿ ਕਰਿ ਵੇਖੇ ਕੀਤਾ ਆਪਣਾ ਜਿਵ ਤਿਸ ਦੀ ਵਡਿਆਈ ॥
 ਜੋ ਤਿਸੁ ਭਾਵੈ ਸੇਈ ਕਰਸੀ ਹੁਕਮੁ ਨ ਕਰਣਾ ਜਾਈ ॥
 ਸੋ ਪਾਤਿਸਾਹੁ ਸਾਹਾ ਪਾਤਿਸਾਹਿਬੁ ਨਾਨਕ ਰਹਣੁ ਰਜਾਈ ॥

Melody vibrates Your door step, and countless musicians play countless instruments, singing countless *raags* and songs. The wind, water and fire are engaged in a song. The angels who record actions and the judge who judges also sing at Your door. Shiva, Brahma and many gods and goddesses, ever adorned, sing. Inder, seated upon his throne, sings at Your door. The *Siddhas* in meditation sing; the *Saadhus* sing in contemplation.

The celibates, the truth seekers, the pacifists and the fearless warriors sing. The scholars, who recite the

Vedas, with the supreme sages of all the ages, sing. The celestial bodies created by You, and the sixty-eight places of pilgrimage sing. The brave and mighty warriors sing; the spiritual heroes and the four sources of creation sing.

The planets and galaxies, created and arranged by Your Hand, sing. They alone sing, who are pleasing to Your Will. Your devotees are imbued with the nectar of Your essence. Many others that do not come to mind sing. O Nanak, how can I count them all?

The Lord is true, forever true, and true is His existence. He is and shall always be. He shall not depart, even when this universe which He has created departs. He created the world, with its various colors and variety of species. Having created the creation, He watches over it Himself, by His greatness. He does what He pleases. No order can be issued to Him. He is the king, the king of kings, the supreme lord and master of kings. Nanak remains subject to His will.

Such is the importance of this *pauree* that it appears three times in the GGS with very slight poetic variations. Its second appearance is in *Rehras* on page 8 of the GGS. In the *Rehras* version, the word “*Terey*” meaning ‘Yours’ appears prominently in every line. It appears yet again in *Aasa Raag* on page 347. The second appearance of any *shabad* in the GGS is indeed rare. That one entire composition on *Gavna* appears three times definitely speaks volumes of the importance of the concept.

Sikhi is thus a spiritual and Godly song. The essence of Sikh spirituality is *Gavna*. Guru Nanak introduced *Gavna* in *pauree* three as the first concept of *Sikhi practice* – right after introducing *Hukam* as the first concept of Sikh **philosophy**. He then lays out a practical flow chart for Sikh spirituality that flows out of *Gavna* into *Suneay* which flows into *Maney* and on into *Parvaan*. After the *Parvaan pauree* Guru Nanak returns to the concept of the Creator’s supremacy in order to root this concept firmly in the mind of the journeying Sikh. The Baba’s spiritual wisdom regarding the supremacy of God is established through ten *paurees*: the *Asankh Aant*, *Kaytay* and the *Amul*.

Twenty four *paurees* after introducing *Gavna* – the starting point of the flow chart, and after framing *Gavna* within the supremacy of the Creator in ten

paurees, Guru Nanak returns to complete the flow. The logic and flow of *Japji* is marvelous, to say the least. It is thus not without basis that many *Gursikhs* accept the notion that *Japji* contains the essence of the entire GGS. The next 11 *paurees* and the final *salok* are marvelous in their own regard as well. Their explanation will follow in succeeding articles.

[Note: Comments and questions may be directed to the writer at dhillon99@gmail.com – Editor]

WHY IS RELIGIOUS LITERACY IMPORTANT IN TODAY'S WORLD?

Prof Devinder Singh Chahal, PhD
Institute for Understanding Sikhism

The place of religion in public education is a hotly debated topic that continues to challenge school system in all parts of the world. For some religion is primary cause of social division, conflict and war, whilst others have argued that this is a distortion of the 'true' significance of religion, which when properly followed promote peace, harmony, goodwill and social cohesion. The modern world is looking for peace for the survival of the humanity.

Why Religious Literacy is important in Today's World - An International Symposium for Educators, Scholars and policy makers was held at Moyse Hall, McGill University, Montreal, Quebec, Canada on October 2, 2009. It was attended by about 200 students, teachers, scholars and policy makers.

The educators attending this symposium carried home a message that there is growing recognition in Europe and North America that religious illiteracy creates serious barriers between cultures. In this symposium the emphasis was on how education of religion could be imparted in schools so that students could understand and appreciate the beliefs of other religions to eliminate intolerance towards somebody's faith.

Dr Spencer Boudreau of McGill University, Montreal reported the history of teaching of Religion in Quebec State, Canada. He mentioned that teaching of religion is very controversial task since it is difficult to decide what is right and what is wrong in a particular religion since a teacher cannot be expert in all the religions. Dr

Boudreau also made very clear that ethics and religions are two different subjects. Dr Robert Jackson, University of Warwick, UK presented the situation of teaching of religions in the world. He mentioned incidence of 9/11 is an awakening since there is an increase interest to know religions. However, he said that research on religion has also increased to develop understanding of other religions to increase the spirit of tolerance. **He has also mentioned that books on religions are written by those who don't know religions.**

He further mentioned that how the same religion is being taught differently in different countries. For example, Islam of Indonesia is different from that of Iran, Iraq and other Islamic countries. I have also noticed that whereas the *hijab* is must in some Islamic countries but it is banned in Public offices in another Islamic country, Turkey. Now somebody may pose a question: What is the truth about Hijab?

Dr Isabelle Saint-Martin, University Sorbonne, France reported that education of religion from 1882 to 1923 in French school was mandatory: *Duty before God*. First book on religion for schools was published in 1877 and it was modified in 1906: *Heaven – Dead*. And use of reason was incorporated in the book. *France is a secular country and in 1905 Church was separated from the State*. The State wants to maintain secularism but teaching of religion in private schools is not hindered. She emphasized that understanding of other religions will infuse spirit of tolerance in young fellows. She also mentioned that interpretation of religion in the contemporary world is too allusive. She also quoted some figures that Catholics are in majority forming about 60%, Islam is 6% and other religions are in minority (Sikhism was not mentioned may be because of insignificant number of Sikhs), however, the population of people without any religion is 26%, next to Catholics. I think this is almost the same percentage found in British Columbia (BC), Canada. And population of people without any religion is increasing in the other well-educated states or cities of the North America.

Although population of people without any religion is increasing still many religious groups claim that interest in religion is reviving. But I think it might be due to the after effect of 9/11 that people want to know why any religion would do such a horrendous

destruction and killing.

I had some personal talk with Dr Saint-Martin about the problem of Hijab for Muslim girls and turban of Sikh boys in the Public schools. She was quite frank to tell that France being a secular country does not want any influence of any religion through ostentatious religious articles. She told me that teachers in French Public schools are mostly women and they felt wearing of *hijab* is a sign of discrimination to Muslim women students. The turban, cross, Jewish cap also came under the same law against the use of ostentatious religious articles. Now it has become difficult to decide which religious article is to be exempted. She further explained to me that although the Muslims claim that *hijab* is for the modesty of Muslim women but she does not agree to this reasoning that why the Muslim men don't practice modesty by not looking at other French women without *hijab*.

The paper of Dr Diane Moore, Harvard Divinity School at Harvard University, USA was very illuminating. Her emphasis was that the illiteracy of religion is wide spread over the globe. The significant consequence is that it fuels antagonism and hinders respect for pluralism, peaceful coexistence and cooperative endeavors. Teaching of religion is a very difficult task. There are no clear cut basic tenets since there is so much diversity in expressing these tenets by the so-called custodians of religions.

I told Dr Moore that some so-called democratic countries exploit religions to initiate religious riots before elections and then control it after winning the elections. Then I posed a question: Who is going to teach the religion to such governments? Her answer was very simple the people should know the religion in its real perspective so that they are not exploited by any government. So is true to understand the religion in its real perspective to avoid exploitation by the palm-readers, fortune-tellers, astrologers, Peers, Pundits, Sants/Babas, etc.

Every speaker was talking in general about religion; however, there were often references to Christianity and Islam. Buddhism was referred a few times. Hinduism was considered as a very complicated religion, which is not only difficult to understand but also difficult to teach by many religious teachers. And Sikhism was not mentioned except naming it a couple of times. In the

poster of this symposium the icons of Christianity, Jews, Islam and Buddhism were given but there was no icon of Hinduism and that of Sikhism. I have noticed that most of the time icon used to represent Sikhism is 'Khanda' (☞), which indicates the martial nature of Sikhism, however, the icon or the Logo of *Sikhi* (Sikhism) coined by Guru Nanak is ੴ (Ek Oh Beant – One and Only, Oh, Infinite) to represent the God is used rarely. Sometimes both the icons are used. I leave it to the custodians of *Sikhi* to decide which icon is to be used to represent *Sikhi* (Sikhism) during the time of need of unity and maintenance of peace in the world.

At the end of the symposium on behalf of the Institute for Understanding Sikhism, I presented a copy of my latest book, *NANAKIAN PHILOSOPHY – Basics for Humanity* (ISBN: 978-0-9734291-3-8), to each of the invited speakers and the local speakers of the McGill University to make them familiar with the universally acceptable philosophy of Guru Nanak. I present this book to the academicians in religions of the world whenever and wherever I meet any. For more information about this book please visit: www.nanakianphilosophy.com or email at iuscana@gmail.com

(With courtesy:
http://www.nriinternet.com/NRIsikhs/Canada/Articles/Chahal/2009/3_WHY_RELIGIOUS.htm)

1ST SIKH IN DECADES GRADUATES ARMY OFFICER SCHOOL

By MICHELLE ROBERTS, Associated Press Writer
Tuesday, March 23, 2010

The soldiers in standard-issue fatigues and combat boots stood side-by-side repeating their creed: "I am an American soldier. I am a warrior and a member of a team. I serve the people of the United States and live the Army values"

Capt. Tejdeep Singh Rattan was no different except that he wore a full beard and black turban, the first Sikh in a generation allowed to complete U.S. Army basic officer training without sacrificing the articles of his faith. He completed the nine-week training Monday after Army officials made an exemption to a

policy that has effectively prevented Sikhs from enlisting since 1984.

"I'm feeling very humbled. I'm a soldier," said the 31-year-old dentist, smiling after the ceremony at Fort Sam Houston. "This has been my dream."

Rattan had to get a waiver from the Army to serve without sacrificing the unshorn hair mandated by his faith. An immigrant from India who arrived in New York as a teenager, Rattan said he hopes his military commitment will allow him to give back to his adopted home country and will help diminish prejudice Sikhs sometimes face in the U.S.

The Army in 1984 eliminated an exemption that had previously allowed Sikhs to maintain their articles of faith while serving, but officials can issue individual waivers to the uniform policy after considering the effects on safety and discipline, said Army spokesman George Wright. Only a handful of such individual religious exemptions are ever granted.

Rattan and Dr. Kamaljeet Singh Kalsi, who will attend basic training this summer after completing an emergency medicine fellowship, are the first Sikhs to receive exemptions in more than 25 years.

Rattan — who received a master's degree in engineering before pursuing a dental education_ and Kalsi both offer health care skills that are in high

demand in an Army stretched by wars in Afghanistan and Iraq.

Rattan said he encountered no trouble from fellow soldiers during training.

"The Army is all about what you have to offer. If you're sitting back there, not doing anything, they're definitely going to talk about you. But if you're up there running with them, you have good scores, you run neck-and-neck with them, they love you," he said. "I made a lot of friends."

1st Sgt. Jeffrey DeGarmo said he made sure the officers-in-training in his unit understood that Rattan wasn't a foreign national and had received the Army's permission to maintain his beard and turban. Once the other soldiers understood that, there were no issues, he said.

"It went pretty well," DeGarmo said. "I think he did an outstanding job adjusting."

During training, Rattan wore a helmet over the small turban, which he doesn't remove, and was able to successfully create a seal with his gas mask despite the beard, resolving the Army's safety concerns, said Harsimran Kaur, the Sikh Coalition's legal director.

Rattan also worked with an Army tailor to create an insignia patch normally worn on soldiers' berets that could be affixed to his black turban, she said.

An estimated 300,000 Sikhs live in the United States. The unshorn hair wrapped in a turban and beard are required to keep adherents in the natural state in which God made them, said Amardeep Singh, director of the Sikh Coalition, a New York-based advocacy group that helped Rattan and Kalsi push for Army admittance.

The Sikh community has a long tradition of military service in India, from where most adherents originally emigrated, and in other countries, such as the United Kingdom and Canada. Sikhs represent 2 percent of India's population but make up about 30 percent of that country's army officers, Singh said.

Before the Army's regulation change in 1984, Sikhs served in the U.S. military during every major armed conflict going back to World War I. Those who joined before the change were allowed to serve with their

beards and turbans, but the policy effectively prevented new enlistment of Sikhs, Kaur said.

The coalition continues to push the Army to change the overall policy.

"If government can say to someone, 'You can't serve, not for any reason that has to do with your abilities,' that sends the wrong message," Singh said. "We don't want to be perpetual outsiders."

OREGON GOVERNOR POISED TO END SIKH TEACHER BAN YOUR VOICES MADE A DIFFERENCE

March 29, 2010 (Washington, DC) - One month after Oregon's legislature voted by landslide margins to end the state's 87-year-old ban on religious dress for public school teachers, The Sikh Coalition has learned that Oregon Governor Ted Kulongoski will sign this historic legislation into law.

For the first time in American history, observant Sikhs, Jews, and Muslims won't have to sacrifice their articles of faith in order to work as teachers in the public schools of Oregon.

This victory would not have been possible without your support. Sikh Coalition supporters sent almost 10,000 messages to Oregon legislators, urging them to end the state's discriminatory ban on Sikh teachers.

Important Next Steps

Before the new law goes into effect in July 2011, Oregon's administrative agencies will spend the next year developing guidelines that spell out the new rights and responsibilities of public school teachers in Oregon. The Sikh Coalition will monitor this process to ensure that the new guidelines protect the civil rights of teachers. In the meantime, we strongly encourage Oregon Sikhs to pursue teaching careers with pride.

The Cost of Change

Getting to this point took many strategic steps:

January 6, 2010 - The Sikh Coalition partners with SALDEF and UNITED SIKHS on a joint action alert, calling for an end to discrimination against Sikhs in Oregon.

January 12, 2010 - The Sikh Coalition publishes an essay about the Oregon issue on the website of the American Constitution Society, a prominent national policy organization.

February 5, 2010 - The Sikh Coalition rallies seventeen (17) state and national organizations, including the Anti-Defamation League and Becket Fund for Religious Liberty, in support of ending Oregon's discrimination against religious teachers.

The Sikh Coalition publishes profiles of accomplished Sikh teachers from across the United States on its website.

February 15, 2010 - The Sikh Coalition prepares written testimony and educational material for the Oregon legislature.

March 8, 2010 - The Sikh Coalition sends a letter to Oregon's Governor urging him to end Oregon's discriminatory ban on Sikh teachers.

The Sikh Coalition is thankful to Oregon House Speaker Dave Hunt and his staff for taking up this cause; to Portland attorney and activist Saba Ahmed for her extraordinary leadership; and for the support of countless partner organizations and community members in Oregon and throughout the United States.

As always, The Sikh Coalition urges all Sikhs to stand up for their rights and fearlessly maintain their articles of faith.

[Sikh Coalition is a community-based organization that works towards the realization of civil and human rights for all people. The Coalition serves as a resource on Sikhs and Sikh concerns for governments, organizations and individuals.

The Sikh Coalition relies on your financial support to sustain its initiatives and broaden its services. In addition to supporting the Sikh Coalition directly, we encourage you to use matching donation programs offered by many employers. The Sikh Coalition is a 501c (3) non-profit

organization. Thank you for your support.]

SUBJECT: GUR IQBAL SINGH NOW IN PLATFORM OF RSS

July 9, 2009 Surjeet Singh Khalsa

Please put this on your news/article section under the heading: The RSS Network among the Sikhs Rahstriya Sikh Sangat, the Sikh wing of RSS the Hindu militant organisation in its Nagpur meeting has conferred status of permanent invitees on certain Sikhs (B team). It further declared that RSS would even like to honour certain individuals publicly. The Punjabi email has following names. Special Invitees to the meetings of the RSS:

1. Pritam Singh Bhatia, Faridabad
2. Giani Kulwinder Singh
3. Gurcharanjit Singh Lamba
4. Dr. Gurdip Singh Jagbir, Punjab Radio, London
5. Dr. Harpal Singh Pannu, Patiala University
6. Dr. Jodh Singh, Patiala University
7. Prof. Harbhajan Singh Dehradun
8. Ratinder Singh Indore (he is head of the team that publishes 'Panthic weekly' on internet)
9. Kashmir Singh Patiala University
10. Guriqbal Singh Mata Kaulan Taksal (Religious preacher)
11. Harbans Singh Jagadhari (Religious preacher)
12. Giani Pooran Singh, (ex Jathedar Akal Takhat)
13. Sant Hari Singh Zira
14. Prof. Davinder Singh Jammu (writer)
15. Prof. Davinder Singh Mohali (writer)
16. ADS Mangat Canada (we daily receive propaganda mails from him. Usually it is the news clippings)
17. Inder Singh (Has been too much active on internet)

All these are Dasam Granthis and the touts of the RSS. Panth beware of their conspiracies. Let us have social boycott of these Panthic Ghadaars/traitors.
Surjeet Singh Khalsa

ਰਾਸ਼ਟਰੀਆ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੀ 25. 5. 2009 ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ (ਸਰਕੂਲਰ) ਨਾਗਪੁਰ 25. 5. 2009 ਰਾਸ਼ਟਰੀਆ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੀ ਏਪਕਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ: ਚਿਰੰਜੀਵ ਸਿੰਘ ਸਰਪਰਸਤ, ਰੁਲਦਾ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਵੀਰੇਂਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਜੈਪੁਰ, ਰਵਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦਿੱਲੀ, ਜਗਜੀਵਨਜੋਤ ਸਿੰਘ ਉਤਰਾਂਚਲ, ਡਾ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਬਾਬੂ ਸਿੰਘ ਦੁਖੀਆ,

ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ, ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੰਗੂ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ ਬਰਮਿੰਘਮ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਸਾ, ਵਿੰਗ ਕਮਾਂਡਰ ਜੇ. ਐਸ. ਚੱਢਾ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਫੌਜਦਾਰ, ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ, ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਫੌਜੀ। ਏਪਕਸ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਪਰ ਸੱਚੇ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ: ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ ਫ਼ਰੀਦਾਬਾਦ, ਗਿਆਨੀ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਲਾਂਬਾ ਸੰਤ ਸਿਪਾਹੀ, ਡਾ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜਗਬੀਰ ਪੰਜਾਬ ਰੇਡੀਓ ਲੰਡਨ, ਡਾ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਪਟਿਆਲਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਡਾ ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪ੍ਰੋ ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਡੇਹਰਾਦੂਨ, ਰਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇੰਦੌਰ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਕੌਲਾਂ ਟਕਸਾਲ, ਰਾਗੀ ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਜਗਾਧਰੀ, ਗਿਆਨੀ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜ਼ੀਰਾ, ਪ੍ਰੋ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੰਮੂ, ਪ੍ਰੋ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੋਹਾਲੀ, ਏ. ਡੀ. ਐਸ. ਮਾਂਗਟ ਕਨੇਡਾ, ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੋਇਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਕੁਲਦੀਪ ਚੰਦ ਅਗਨੀਹੋਤਰੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੰਚਾਲਕ ਬਣਾਏ ਗਏ। ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਆਹੂਜਾ ਜਬਲਪੁਰ ਦੇ ਨਿਧਨ ਤੇ ਦੋ ਮਿੰਟ ਦਾ ਮੋਨ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮਤਾ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸੰਤ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੁੰਮਾ, ਭਾਈ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ, ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ, ਸੰਤ ਸੁਧ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਬੇਅੰਤ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਨਿਹੰਗ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ, ਨਿਹੰਗ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਗਿਆਨਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੀਚੇਵਾਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

CONCEPTION OF SERVICE (SEVA) IN GURBANI

Sawan Singh Principal (Retired) 10561 Brier Lane, Santa Ana, 92705, California, USA. Sawansingh85@gmail.com

In Gurbani service means volunteer work done humbly without the desire of some reward, photo opportunity or appreciation in this or the next world. It is not always planned in advance. Sometimes opportunity to serve comes suddenly. For example while going for a walk one finds a victim of an accident. Some persons ignore him and continue their walk. But a God fearing person, who has welfare of all in mind and is inclined to serve, will help the victim as far as he can without the desire of receiving anything in return and without telling others to get credit. Desire to serve is natural and motivation for service is a gift of God.

Service can be done in many ways like providing relief where needed, conducting community service, educating the poor, feeding the homeless etc. But it should be kept in mind that only those unable to work

should be helped and those professional beggars should be ignored. Guru Amar Das says that a holy renouncer does not feed himself on other's alms and assumes different religious garbs to fill his body.

ਅਭਿਆਗਤ ਏਹਿ ਨ ਆਖੀਅਨਿ ਜਿ ਪਰ ਘਰਿ ਭੋਜਨੁ ਕਰੇਨਿ ।
ਉਦਰੈ ਕਾਰਣਿ ਆਪਣੇ ਬਹਲੇ ਭੇਖਿ ਕਰੇਨਿ ।। ਪੰਨਾ ੯੪੯

Guru Nanak Dev also says, "Don't touch the feet of such a man who calls himself a Guru and a spiritual guide, but goes begging."

ਗੁਰੂ ਪੀਰੁ ਸਦਾਏ ਮੰਗਣ ਜਾਇ ।।
ਤਾ ਕੈ ਮੂਲਿ ਨ ਲਗੀਐ ਪਾਇ ।। ਪੰਨਾ ੧੨੪੫

However every kind of service has one or more of these three components: body, mind and money. In our daily talk we say-*Taan, Maan an Dhann*. Guru Arjan Dev has said, "We should serve in many ways. Dedicate your soul, breath and your wealth"

ਅਨਿਕ ਭਾਂਤਿ ਕਰਿ ਸੇਵਾ ਕਰੀਐ ।।
ਜੀਉ ਪ੍ਰਾਨ ਧਨੁ ਆਗੈ ਧਰੀਐ ।। ਪੰਨਾ ੩੦੯

Service done by body is physical work by someone for performing selfless service. Devotion to serve is service by mind. Natural urge to serve is the most important thing in selfless service. Guru Angad Dev also says that anything done under pressure brings neither merit nor goodness.

ਬਧਾ ਚਟੀ ਜੋ ਭਰੇ ਨਾ ਗੁਣੁ ਨਾ ਉਪਕਾਰੁ ।। ਪੰਨਾ ੨੮੭

Service requires money or material to help the needy persons. A *Gursikh* is required to set apart ten percent of his income to contribute for selfless purposes. This is called *Daswandh*. In this age of materialism people do not follow this practice. We should contribute minimum 1%. Only honestly earned resources should be given in charity. Guru Nanak Dev says, "If a thief robs a house and offers the stolen goods to his ancestors, in the next world this is recognized and his ancestors are considered thieves."

ਜੇ ਮੋਹਾਕਾ ਘਰੁ ਮੁਹੈ ਘਰੁ ਮੁਹਿ ਪਿਤਰੀ ਦੇਇ ।।
ਅਗੈ ਵਸਤੁ ਸਿਵਾਈਐ ਪਿਤਰੀ ਚੋਰ ਕਰੇਇ ।। ਪੰਨਾ ੪੭੨

Selfless service has many advantages. Guru Nanak Dev also writes that he, who eats what he earns by the sweat of his brow, and then gives something in charity, knows the path to God.

ਘਾਲਿ ਖਾਇ ਕਿਛੁ ਹਥੁ ਦੇਇ ।।
ਨਾਨਕ ਰਾਹੁ ਪਛਾਣਹਿ ਸੇਇ ।। ਪੰਨਾ ੧੨੪੫

Guru Nanak Dev advises us that selfless service take us nearer to God and says:- If you do selfless service in this world, you will get a seat in the Lord's court.

ਵਿਚਿ ਦੁਨੀਆ ਸੇਵ ਕਮਾਈਐ ।।
ਤਾ ਦਰਗਹ ਬੈਸਣੁ ਪਾਈਐ ।। ਪੰਨਾ ੨੬

Guru Arjan Dev stresses the importance of selfless service and says that one who serves without desire for any reward attains to the Lord.

ਸੇਵਾ ਕਰਤ ਹੋਇ ਨਿਹਕੀ ।।
ਤਿਸ ਕਉ ਹੋਤ ਪਰਾਪਤਿ ਸੁਆਮੀ ।। ਪੰਨਾ ੨੯੬

Guru Nanak Dev also says that no objectives are fulfilled without service. Service is the most excellent action.

ਬਿਨੁ ਸੇਵਾ ਫਲੁ ਕਬਹੁ ਨ ਪਾਵਸਿ ਸੇਵਾ ਕਰਣੀ ਸਾਰੀ ।। ਪੰਨਾ
੯੯੨

The same point is again stressed in the following line which states that all the human beings are created by God and no one obtains any reward without selfless service.

ਜੇਤੇ ਜੀਅ ਤੇਤੇ ਸਭਿ ਤੇਰੇ ਵਿਣੁ ਸੇਵਾ ਫਲੁ ਕਿਸੈ ਨਾਰੀ ।। ਪੰਨਾ
੩੫੪

Only service done sincerely is beneficial. In the next quotes, Guru Nanak Dev says that only those who practice truth while serving can obtain the fruit of their service and feel happy with the thought of giving.

ਸੇਵਾ ਕਰਹਿ ਸੇਈ ਫਲੁ ਪਾਵਹਿ ਜਿਨ੍ਹੀ ਸਚੁ ਕਮਾਇਆ ।।
ਪੰਨਾ ੪੩੨

ਸਤੀਆ ਮਨਿ ਸੰਤੋਖੁ ਉਪਜੈ ਦੇਣੈ ਕੈ ਵੀਚਾਰਿ ।। ਪੰਨਾ ੪੬੫

Ego and desire for appreciation or reward have no place in selfless service. One who has welfare of all in mind would not feel proud after performing some service. At some places names of donors are displayed to satisfy their ego. Guru Angad Dev has said that if one eliminates ones self-conceit and then performs service, one will be rewarded.

ਆਪੁ ਗਵਾਇ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਤਾ ਕਿਛੁ ਪਾਏ ਮਾਨੁ ।। ਪੰਨਾ ੪੭੪

Guru Ram Das has also said that calculated service is not service at all and what is done is not approved.

ਗਣਤੈ ਸੇਵ ਨ ਹੋਵਈ ਕੀਤਾ ਥਾਇ ਨ ਪਾਇ ।। ਪੰਨਾ ੧੨੪੬

Guru Amar Das says that those who, love serving others, subdue their ego and perform selfless service, remain dead yet alive.

ਆਪੁ ਛੋਡਿ ਸੇਵਾ ਕਰਨਿ ਜੀਵਤ ਮੁਏ ਰਹੰਨਿ ।। ਪੰਨਾ ੨੩੩

ਸੇਵਾ ਸੁਰਤਿ ਭਗਤਿ ਇਹ ਸਾਚੀ ਵਿਚਹੁ ਆਪੁ ਗਵਾਈਐ।।ਪੰਨਾ ੨੪੬

Guru Arjan Dev says that one who is influenced by praise or blame is not doing selfless service.

ਮਾਨ ਅਭਿਮਾਨ ਮੰਧੇ ਸੇ ਸੇਵਕੁ ਨਾਹੀ ॥ ਪੰਨਾ ੫੧

Guru Arjan Dev also writes that the Great Giver judges him to be a fool who brags about giving charities .

ਜੇ ਕੋ ਹੋਇ ਬਹੈ ਦਾਤਾਰੁ।। ਤਿਸੁ ਦੇਨਹਾਰੁ ਜਾਨੈ ਗਾਵਾਰੁ।।ਪੰਨਾ ੨੮੨

Guru Amar Das has also condemned ego and has said that selfless service cannot be performed in egotism and the soul goes unfulfilled.

ਹਉਮੈ ਵਿਚਿ ਸੇਵਾ ਨ ਹੋਵਈ ਤਾ ਮਨੁ ਬਿਰਥਾ ਜਾਇ।।੫੬੦

Gurbani also teaches us that service done with ego is not approved.

ਵਿਚਿ ਹਉਮੈ ਸੇਵਾ ਥਾਇ ਨ ਪਾਏ।।ਪੰਨਾ ੧੦੭੧

Service performed by a proud person is not accepted and he is ruined in misery.

ਸੇਵਾ ਥਾਇ ਨ ਪਵਈ ਤਿਸ ਕੀ ਖਪਿ ਖਪਿ ਹੋਇ ਖੁਆਰੁ।।ਪੰਨਾ ੧੨੪੭

Guru Teg Bahadur in the following quote condemns such persons and says that actions of those who make pilgrimages to sacred shrines, observe fast and make donations to charity while still taking pride in their mind, are useless like the elephant that takes a bath and rolls in the dust.

ਤੀਰਥ ਬਰਤ ਅਰੁ ਦਾਨ ਕਰਿ ਮਨ ਮੈ ਧਰੈ ਗੁਮਾਨ।।

ਨਾਨਕ ਨਿਹਫਲ ਜਾਤ ਤਿਹ ਜਿਉ ਕੁੰਚਰ ਇਸਨਾਨ।।ਪੰਨਾ ੧੪੨੮

Some persons boast and slander others while performing service. According to Gurbani, their service is useless and fruitless.

ਪਰ ਨਿੰਦਾ ਮੁਖ ਤੇ ਨਹੀ ਛੂਟੀ ਨਿਫਲ ਭਈ ਸਭ ਸੇਵਾ

।।ਪੰਨਾ੧੨੫੩

Guru Arjan Dev says that some persons perform insignificant service, but expect a lot from God in return. They think that they have arrived in the presence of God while they have not.

ਸੇਵਾ ਥੋਰੀ ਮਾਗਨੁ ਬਹੁਤਾ।।ਮਹਲੁ ਨ ਪਾਵੈ ਕਹਤੇ ਪਹੁਤਾ।।ਪੰਨਾ ੭੩੮

Guru Nanak Dev also says that some persons give in charity, but ask God to give them thousand-fold. They also hope the world will praise them.

ਦੇ ਦੇ ਮੰਗਹਿ ਸਹਸਾ ਗੁਣਾ ਸੋਭ ਕਰੇ ਸੰਸਾਰੁ।।ਪੰ ੪੬੬

While doing selfless service, we should not consider the religion or color of the needy. Friend or foe both should be equally served if they need our help and we can render the same. Guru Arjan Dev in the following quote says that a carpenter cuts a tree with a sharp tool, but the tree does not become angry. It serves his purpose and does not blame him.

ਸਸਤ੍ਰਿ ਤੀਖਣਿ ਕਾਟਿ ਡਾਰਿਓ ਮਨਿ ਨ ਕੀਨੋ ਰੋਸੁ।।

ਕਾਜੁ ਉਆ ਕੇ ਲੇ ਸਵਾਰਿਓ ਤਿਲੁ ਨ ਦੀਨੋ ਦੋਸੁ।।ਪੰਨਾ ੧੦੧੭

Selfless service should be considered as an opportunity to thank God for enabling us to serve. Guru Nanak Dev has rightly said that whatever we serve is given by the Lord.

ਸੇਵਾ ਕਰੀ ਜੇ ਕਿਛੁ ਹੋਵੈ ਅਪਣਾ ਜੀਉ ਪਿੰਡੁ ਤੁਮਾਰਾ।।ਪੰਨਾ ੪੩੬

Being able to serve is a blessing in itself. It leads us to a virtuous life. Service of humanity is service of God. In Punjabi the word *Banda* means a servant and the word *Bandgi* derived from *Banda* is used for worship. It means service is worship. Bhagat Kabir has said:-

O servant of the Lord! Embrace selfless service.

ਬੰਦੇ ਬੰਦਗੀ ਇਕਤੀਆਰ।। ਪੰਨਾ ੩੩੮

In the following quote, Guru Amar Das has rightly said that those, who do not perform selfless service, continually sit in manure. Their lives are ruined.

ਅਨਦਿਨ ਸਦਾ ਵਿਸਟਾ ਮਹਿ ਵਾਸਾ
ਬਿਨੁ ਸੇਵਾ ਜਨਮੁ ਗਵਾਵਣਿਆ।।ਪੰਨ ੧੧੯

IF I WERE THE PRESIDENT OF SGPC

[Col. Avtar Singh (Retd.) Toronto, Canada]

When we were children studying at school, the teacher gave us an essay to write titled "If I were the ...". To my mind it was an excellent way to help students develop their imagination and then be able to communicate about it by putting it on paper.

So, here I am trying to do the same again, after

retirement and in the last years of my life. Why have I chosen this topic? Because this is the most important post for the Sikhs today but which unfortunately is not doing or is unable to do, what it should be doing.

SGPC was established in 1925 with the specific object of managing the Sikh Gurudwaras efficiently as per Sikh Rehat and propagation of Sikhism. Sharomni Akali Dal (SAD) was formed to be its political wing to safe guard the interests of the Panth Khalsa. How things have changed is well known to everyone. Today the President of SGPC is picked up by President of SAD and SAD has forsaken the Panthic interests in return for political power.

SGPC has to again pick up the responsibility towards long range protection of Khalsa Panth from within and without.

Still, there are few issues I would immediately concentrate on:

1. Convert all SGPC run Khalsa schools into private schools, so we can recruit Sabat Surat Role Model Sikhs as staff and make education in Sikhism compulsory for students.
2. Establish a fully fledged training college for training of Granthis to man the Gurudwaras in villages and towns.
3. Establish a Gurmat Sangeet training Academy, for training of Kirtani Jathas who can sing gurshabad as per the specified ragas and not on film tunes.
4. Make rules for selection and appointment of Jathedars of Takhats, their tenure and impeachment if necessary, rather than today's arbitrary method.
5. Stop this practice of Akhand Paths in absentia. Discourage this wrong practice of paid paths without anyone listening through information and Gurmat education.
6. Establish a "Sikh History Research Institute" for credible research on our history before it is too late and its distortion cannot be checked or rebuffed.
7. Establish a training programme for Sewadars of historical Gurudwaras in basic Sikh ethos, lives of

gurus and Sikh history. It should place special emphasis on humility, politeness, service with a smile and communication skills. Some must also be trained to speak fluently in English.

1. EDUCATION

A child's learning process is highly dependent on four sources:

- (a) Parents
- (b) School
- (c) Observation of surroundings –
Role models
- (d) Other Institutions

Unfortunately, a Sikh child today is deprived of all of the above stated sources for information on the religion he/she is born in.

Parents have no time in today's busy life and themselves know nothing about it except supporting beards and turbans; more so in the villages where 70 percent of Sikh population lives. They do occasionally some Karam kands. Some of them also trim their beards and mothers have cut / bobbed their hair.

The Khalsa schools offer no help. There is little or nothing taught about Sikhism or Sikh history for the child to know or feel proud about. Ignorance, both at the staff and students level is the order of the day.

There are No Role Models. Most of the Sants / Sadhs he sees/ come across, are fake and money minded. Sikh leadership, including that of important religious institutions, has been relentlessly pursuing their political and personal ambitions and in the process has not hesitated to cast aside all and everything what Sikhism is about.

The last hope was Sikh religious center, the Sikh Gurudwara. Here again the Granthi ji is unfortunately of no help. He picked up this job because he could do nothing better and was a failure all around, exceptions apart.

No wonder Sikh children are going away in hordes from the religion they were fortunate enough to have been born in, and which by all accounts is the most modern, logical and universal religion.

(a) Parents

It is too late and difficult to do anything at the parent level today. What they should have learnt when they were children, was denied to them. Circumstances also played their part. The community was badly mauled by the partition and was busy settling itself economically and socially as refugees. Sikh leaders neglected the Sikh values education. They were rightly busy finding a place for the community in the new order where old promises made had been betrayed and the community had been asked to find a place in whatever little was offered or they could pick up by their own efforts.

(b) Khalsa Schools

The first and foremost item is education of Sikh children. There are many so called Khalsa Schools being run by SGPC today, but they are schools and not Khalsa schools. When I was a student at the Khalsa High School at Nankana Sahib, all our teachers were Sabat Surat Gur Sikhs who were also personal examples of religious and ethical living. Prithipal Singh Olympian Hockey player (son of Master Wadhawa Singh Ji), Air marshal M. S. Bawa (his father was the Civil surgeon) and Brig. Virk were my class fellows. The school started with a morning prayer (Shabad singing by students by turn followed by Ardas again by students).

In addition to the normal education, we also had a compulsory period daily in Sikhism, consisted of Gurubani recitation (were made to remember it by heart as you advanced to higher classes) lives of Sikh Gurus and their teachings and Sikh history. For Sikh students it was necessary to pass in the subject. What I want to emphasize is that religious education was part and parcel of the school daily program. Lest anyone should think that the educational results were not satisfactory. Our school students mostly stood first in the district in the Punjab University Matriculation examination.

Look around the so called Khalsa schools today. Most of the staff and in many cases even the Principal are ghona and even smoke in school. There is no compulsory period of Sikh religion and in some cases there is no teaching at all.

So, the need of the hour is to reconstruct these schools into proper Khalsa Schools. If need be, make them minority private schools. Forget about the Government

grant. Forgo it and make Sikh religious education an integral part of all Khalsa schools.

We may have to recruit new teachers (sabat surat) with commitment and under today's circumstances all teachers, both old and new, should be given 3-6 months paid exposure to Sikhism, Sikh ethics and Sikh history. Specially trained "Giani Ji" would be recruited for each school.

The concentrated effort should be at the Primary/ High/ Higher secondary school levels. When SGPC was formed only a part of the Golak offerings were for the SGPC. Half was to be kept and spent locally for education, medical and Dharam parchar.

Looking at the same, every historical Gurudwara should have a Khalsa High School attached to it. Every village should have a Khalsa Primary School, a cluster of villages a Khalsa High School and every important town a Khalsa Higher Secondary School.

Even at the College level, I remember Khalsa College Amritsar in 1948 (S. Jodh Singh ji was the Principal and S. Narinjan Singh and Joginder Singh taught us Chemistry) had a period on Sikhism, though passing the subject was not compulsory in the University Exam.

The point I am trying to make is that we have to reintroduce Sikh religious education at the school level.

Khalsa Colleges are important. We should reduce the number of Professional colleges (Medical, Engineering etc) to run under SGPC. They are very expensive to run and are more a Govt. responsibility. Few professional colleges that we have, should be run as private colleges, where Sikhi Sarup is compulsory for teachers, and students for their admission and throughout stay at the college. There should be no giving in on this basic issue.

2. TRAINING OF GRANTHI JIS

The next item needing immediate attention is to have suitably trained Granthi ji for the village Gurudwara. I have come to realize that the weakest link today is "Gurudwara Granthi ji. I met people from the villages who tell me that the village Gurudwara either did not have any Granthi ji or if there was one he is as ignorant about Gurubani and Gurmat as they

themselves. The only thing they did was morning and evening path and Massia and Sangrand day celebration.

A recent case where a village Gurudwara Granthi ji did Ardas for inauguration/opening of a barber shop in the village speaks volumes for the state of affairs.

In my opinion, the primary responsibility of the SGPC was to ensure high quality education and training of Sikh Gurudwara Granthis and Sikh Missionaries. Instead SGPC had concentrated its efforts more in opening of Medical and Engineering Colleges, a vote catching gesture. In the process, we have failed to man our key religious institution, the Gurudwara, by knowledgeable, pious and role model Sikhs. Preaching by example has taken a big hit in Sikhism in the last few decades. One of the reasons is so called Sikh religious leaders' involvement in gaining and retaining political power at the cost of basic community spiritual needs.

Hence, SGPC needs to open enough new and generously fund existing Sikh Missionary Colleges to train young aspiring students in correct reading of Sikh scripture, its correct interpretation (without mangharath sakhis), Sikh theology, Sikh beliefs, ethics and values, Rehat maryada, lives of Gurus and Sikh history. They should also have knowledge of Kirtan and should be able to sing Shabads. A four year course after Higher Secondary School is suggested. The students must also be taught communication and delivery. After training, these trained Granthi ji should be posted to a cluster of villages/town Gurudwaras and where needed be financially supported for three years.

A key subject will be Humility, piety and personal living as a Gursikh. Preaching by example and be a role model for all in the village is a key characteristic which will need to be emphasized throughout their training.

An advanced course, for additional two years, after few years in the field after basic course, is suggested for those aspiring to go abroad. Advanced course students should also be required to become fluent in one national or international language.

This will be an investment worth making rather than marbling the Gurudwaras. These Granthis should be trained at SGPC expense and each village / town Gurudwara should have trained Granthi ji.

In my humble opinion, the increase in Derawad and personal guruship has happened due to lack of well informed and inspiring Granthis at the local Gurudwara.

3. GURMAT KIRTAN.

A Gurmat Sangeet (Kirtan) Academy must also be functioning to train Kirtanias. We have too many so called Kirtani Jathas moving around who sing Shabads either fitted into film tunes or other popular tunes. In the process they distort Gurubani to fit in the tunes thus distorting in the process the emphasis and some time the meaning of the Shabad.

I have spoken to many of them. The normal response is where can I learn to do Kirtan in Ragas and afford to spend years learning it. I come from a poor family and have taken up this profession to earn my livelihood. I was fortunate to have sweet voice and kirtan in tunes needs about six months to pick up.

Another reason given is "The sangat likes it". It is partially true. The Sangat has not been exposed to proper Gurmat Kirtan i.e. singing of the Shabad in the ragas as it is entered in SGGGS including the Ghar and Tal. Those who are fortunate enough to listen to it will always swear by it. It has a magical effect because you understand every word of it, being very clear in Raga singing.

Yes, some Sikhs have been turned away from Kirtan in ragas, because their exposure was to singing wherein classical ragas were in the forefront. In Gurmat Kirtan, classical ragas (including musical instruments) though very important take a back seat and assume a supporting role to the gurshabad.

There is a college at Amritsar, run by SGPC but the capacity is very little. We need to re look at the needs of the community and make suitable amends to ensure proper kirtan at all historical Gurudwaras and those Kirtani Jathas traveling abroad.

4. AKAL TAKHAT SAHIB.

Akal Takhat is the only Takhat which was established by Guru Hargobind Sahib Ji. The Akal Takhat is an embodiment of truth, fearlessness and fair play. It was established as one central Sikh authority. Sikhs all

over the world, irrespective of their personal affiliations, gladly accept its authority

The other four Takhats though associated with the life of Guru Gobind Singh ji, none was established by him. They all came up under the authority of the Panth, after 1849. The Takhat at Damdama Sahib was established only a decade ago. There is no mention of any other Takhat except Akal Takhat during the Misal period, or even Maharaja Ranjit Singh's time. I have asked many a learned scholars about the need, when, why and under whose authority these other Takhats were established. No one has ever been able to give a satisfactory reply, except that these were established under the authority of the Panth as the need was felt. (I will stand corrected on this). However, it has diluted / taken away the concept of one central core authority on Sikh temporal affairs.

Unfortunately this acceptance is now getting questioned. The Authority, Prestige and Vikar of this unique institution has taken a beating in the last three decades. The main reason has been edicts which are seen as less than fair or failing on the scale of truthfulness. Summary dismissal of Jathedars and appointment of politically acceptable and pliable Jathedars has also contributed to this unfortunate development.

The SGPC Act does not authorize SGPC to appoint the Jathedar of Akal Takhat sahib. It is silent on the issue, which also implies that SGPC has no authority to appoint or dismiss the Jathedar. However, since all the funds are controlled by the SGPC, it has assumed to itself the authority to do so.

Historically, the Jathedar has always been appointed by the Sarbat Khalsa. The need of the hour is to frame rules for appointment of and impeachment (if ever the need arises) of the Jathedar, rules which will ensure selection and appointment of the person who commands all around respect for his piety, uprightness, truthfulness, fearlessness and knowledge.

To start with, a 21 member selection committee consisting of SGPC reps, DSGPC reps, reps from other provinces; key Sikh institutions like IOSS, Chief Khalsa Dewan, Jathedars of other Takhats, Taksals, Sant samajas reps, reps from other countries should be included. (Say one each from USA, Canada, UK and Europe, and South East Asia). A QR could also be prepared for the post. Suitable persons could be

nominated as candidates for the post by any of the above constituents. All candidates would be screened by the selection committee including background social and financial checks, political affiliations etc. What I have in mind is like a confirmation hearing of US senate.

Similar procedure should be followed for any perceived wrong doing and eventual impeachment if the need ever arises. The Jathedar would have a fixed tenure of 10 years.

5. AKHAND PATHS

In my humble opinion, paying money to have Gurubani read or receiving money to read Gurubani, both are highly incorrect and amount to Gurshabad niradar. There are references in SGGS which support my view point.

Gur Shabad as enshrined in SGGS is the Guru of the Sikh. Anyone who calls himself/herself a Sikh is expected to take direction for his/her daily life from the teachings as enshrined therein. It is stated at many places in SGGS that reflecting on the ONE Lord and Gurshabad Vichar is of essence. It is this Vichar and self reflection in the light of the gurshabad Vichar which will motivate you for commitment to abide by it (MAN NA) and put in practice Shabad's teaching (KAMANA). Gur ki sewa has been defined as Gur Shabad Vichar in SGGS.

We all know that one cannot contemplate/discuss on any subject unless one knows about it and understands it thoroughly. This is one area in which we Sikhs are failing today. There are three ways of knowing a subject; reading, listening and observing. Unfortunately all three have been forsaken and an easy way of paid Akhand Paths (Where all self interests converge) has been adopted, sadly with the blessings of those very institutions which should have been decrying the practice. The person feels that by getting the path done (though paid for) he is collecting some religious merit, the pathi singh is happy with the money he gets, the Gurudwara management is happy with the increased offerings in the Golak and Giani ji is happy to do the Ardas for transfer of the "Paths sacha and sucha bhav" to another person, in return again for money. The situation is exactly as described and decryed by Guru Nanak Dev ji in Asa de War.

I would stop all paid Akhand Paths at Akal Takhat sahib, and forbid Akhand Path at any other Gurudwara without actual physical presence of the family members during the path, not as it is today (Empty halls and pathi Singh's reading in his own mouth only). Readymade paths today are being offered for bhog ceremony. I will have an education drive to encourage Sikhs to do path themselves and understand the futility of these paid paths. This is pure manmat.

Yes, continuous path of SGGS done by volunteers, shud (accurate) with sehaj (deliberate and at speed sangat can understand) and loud enough so it is clearly heard by everybody, without consideration of time, should be available at the Akal Takhat Sahib for the Sangat to listen to and understand and for as long as and whenever they can.

6. SIKH HISTORY RESEARCH INSTITUTE

I will take steps to establish and maintain a credible Sikh History Institute for research in Sikh History. Bulk of our history is recorded in Persian (it being the official language from the time of Guru Nanak in 1469 to the fall of Sikh Kingdom in 1949, nearly 500 years). Hence, there is need to identify and obtain the relevant records and have these translated in both Punjabi and English.

For too long have we neglected this important area with the result our history is being distorted and rewritten by vested interests. Effective rebuttal to wrong statements would also need to be covered.

DASAM GRANTH

It has become a very sensitive issue. But it can no longer be pushed under the carpet. It is time the Panth faces the issue squarely. Unfortunately, politics and political interests have weighed heavily on this sensitive issue and more we delay it, the worst it will get.

There are three areas involved and this is what I will do in each area.

1. There is and should be NO doubt in anyone's mind that SGGS is the only living and eternal guru of the Sikhs. Hence, there cannot be parkash of any other

Granth alongside Shri Guru Granth Sahib in any Gurudwara. Guruship was vested by Shri Guru Gobind Singh ji in SGGS only and he bowed his head to it. We all sing after Ardas (Guru Maniou Granth) what was ordained. We must follow it vigorously and persuade others to do it.

2. I will make all efforts to implement 1973 resolution of SGPC declaring (after due studies by Sikh scholars) that Chirtro Pakhian is not part of Dasam Granth. This resolution has not been implemented for various reasons. I will arrange for special informative sessions with all those organizations and heads who disagree, with its translation and explanation (presentation by scholars) to those who feel otherwise, to convince them of correctness of the step.

3. Establish an expert committee of Sikh scholars of all shades to critically examine with an open mind the contents of balance of Dasam Granth (minus Chirtro Pakhian and universally agreed guru's banis, Jap sahib, Swayas, Akal ustad and Khalsa mehma). Their report should be discussed openly and in the discussion all organizations and heads of Taksals, AKJ and like should participate.

FOLLOW SIKH REHAT MARYADA

This is an area which again has been festering. There cannot be different maryadas for a Sikh. There are two issues involved. This is what I will do:

1. First issue of importance is for all and everyone who calls himself/herself a Sikh to follow the established Sikh Rehat Maryada as was finalized and promulgated from Sri Akal Takhat Sahib. The Jathedar of Akal Takhat should take immediate cognizance of any non observance. It has this moral responsibility as the Central Sikh Authority and must exercise it. If we Sikhs are saint-soldiers, then first thing required is to follow the established order even if you do not personally agree.

2. Establish a committee to examine and deliberate on the views of others and reasons thereof. Leaving issues unattended for long periods for whatever reasons including political expediency of the ruling party, is damaging the long range interests of the Panth.

DE-POLITICALISATION OF SGPC

SGPC was created as a purely religious organization. Over the period of time, it has become more political than religious. Religion has taken a backseat in its affairs and politics is in the forefront. We all know that pursuit of politics has no morals or ethics. These two qualities are the backbone of any religion. That is why in Sikhism, in the concept of Miri-Piri, it is the Piri which must lead and Miri must follow. That is why Akali dal was to be under SGPC. Today it is the other way around.

This equation must be corrected. Any member once he is elected as the President of SGPC must serve all connections with the political party. It is like the President of India who gets elected with the help of a party but must serve all connections with the party and rise above party or politics. The same applies to President of SGPC. His primary concern must be management of Sikh Gurudwaras and promotion of Sikhism and Sikh education.

There are many more areas needing attention but I will stop at it for now.

SARDAR TUJHE SALAAM

Vijay Nair

Vijay Nair is an organisational coach, consultant, fiction writer, critic and theatre director. A collection of his plays and a novel have been published

Nothing has saddened me more in recent times as the brutal slaying of the two Sikhs by the Taliban and their subsequent vicious gesture of sending the mutilated bodies to a gurudwara in Pakistan. Sikhs have always been a part of my life from the time I was growing up in a cosmopolitan town. We had Sikh neighbours, Sikh classmates and Sikh friends. Bad jokes about Sardars were our staple diet and we usually cracked the Barah baj gaye ones in their presence. It's all kind of baffling in retrospect. For I have never met a dumb Sardar in my life.

I have known hard working Sardars, Sardars with business acumen, mild and affable Sardars, sturdy and macho Sardars who opted to be in the police or armed forces and Sardars who own dhabas that serve yummy food. And yes, I know of a Sardar who is undoubtedly

the most civil and upright Prime Minister this nation has known. You can have difficulty in comprehending some of Manmohan Singh's policies, but I doubt if even the opposition parties can find fault with the gentleman's personhood. A Sardar is also an integral part of the literary background of this nation and sometimes we find it difficult to separate him from the history of Indian writing in English. I am talking about the irreproachable Khushwant Singh of course, who at 95 continues to be an icon and his book, Train to Pakistan, a must read for any aspiring novelist.

It's difficult to understand when and why other religious affiliations started alienating the Sikhs, not just as it turns out in this country but in the sub continent as well. We all know about the festering cauldron Punjab had turned out to be in the 80's and the bitter aftermath that resulted in Operation Blue Star and the assassination of Indira Gandhi. But surely the policy of the ruling Congress party that created a Frankenstein like Bhindranwale was responsible for the misguided aspirations. And then of course the plot played out in familiar ways.

The separatists received training across the border and yet the government of the day displayed little patience and understanding as compared to what fundamentalists and separatists of contemporary times seem to enjoy. The recurring argument to counter all this is the horror of the two bodyguards gunning down the Prime Minister to retaliate against the desecration of the Golden Temple. But the entire community paid for it with the son of the slain leader egging on the rioters with statements like "When an enormous tree is felled, there are bound to be tremors." Some secular statesmanship that!

Despite the persecution, the Sikhs have continued to pour into the public and armed services and do their bit towards strengthening the country.

We only need a bit of history to understand and value this community. The first hymn of the Guru Granth Sahib, the revered holy text of the Sikhs, says, "There is one supreme eternal reality; the truth; imminent in all things; creator of all things; immanent in creation. Without fear and without hatred; not subject to time; beyond birth and death; self-revealing. Known by the Guru's grace."

The Gurudwaras welcome non Sikhs and members of

any religious affiliation or socio economic background to participate in all their ceremonies. Can there be a better testimony to the inclusive nature of this religion and its members?

The paradox is the ninth Guru of the Sikhs, Guru Teg Bahadur Singh lay down his life to protect Hindus from religious persecution in this country and the Hindus turned against the Sikhs a few centuries later. What is not as well known is that during the numerous Hindu-Muslim communal riots this country has witnessed, the Sikhs have very often risked their lives to give shelter and protect their Islamic friends and neighbours. And now the Islamic terrorists are targeting them. A community that evolved to settle differences between two feuding religions now finds itself at the receiving end of the ire from both of them.

The Sikh gurus were mystics. They preached affection and tolerance. The community has internalised it. They are charitable, fun loving and gregarious. They also have a unique quality other Indians don't have. They can laugh at themselves. Since we Indians are masters of subversion, we have used this commendable quality of theirs against them by evolving a set of jokes in bad taste against them. Little do we know the joke is on the rest of us.

After all what is more heart warming in this country than meeting a little turbaned sardar burdened by his school bag and smiling at you in your child's bus stop?

LETTER TO THE EDITOR

Wahe Guru Ji Ka Khalsa. Wahe Guru Ji Ki Fetah

I just noticed in the Sikh Bulletin (Sep - Oct, 2009) about the passing of Dr. Beldev Singh Ji. It is indeed a shock to me and I am sure to the entire Sikh community, at large, as we don't have Dr. Beldev Singh Ji with us who had the potential of making significantly more contributions to promoting the "true" interpretation of GuruBani to the Sikh community world wide.

About a few weeks ago, one of my friends forwarded me an electronic copy of Nanakian Philosophy written by dear Beldev Ji. Although this work was completed in 2008, last week was the first time I had the chance to review it. It is an outstanding piece of work.

As I have recently embarked on my personal mission to understand GuruBani, Dr. Beldev Singh Ji's work provided me a knowledge-base to launch from on my mission. Given his analytical and in-depth review and interpretation of GuruBani, I sent him an e-mail last week (attached) to have a dialogue with him on certain aspects of his presentation of the Nanakian philosophy. I was hoping he can be a great mentor as I work to understand and hopefully apply Guru's teachings in my personal life. I was hoping to hear from him and was thinking of contacting him by phone in a day or two. But now I know why I did not hear back from him. It is indeed sad we don't have him with us any more.

I would like to take this moment to express my sympathy and condolences to his family and to the Sikh community on the passing of a great academic, intellectual and a "Gurmukh".

Paramjit Singh Rana. e-mail: jeetrana@shaw.ca

ਜਬ ਲਗ ਦੁਨੀਆ ਰਹੀਐ ਨਾਨਕ ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ (510-432-5827)

ਇਹ ਪਾਵਨ ਪੰਕਤੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪੰਨਾ 661 ਤੇ ਧਨਾਸਰੀ ਰਾਗ ਵਿਖੇ ਅੰਕਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਫੁਰਮਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਲੋਗੋ ਜਿਨਾਂ ਚਿਰ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ ਜੀਵਤ ਹਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸੁਣਨਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਭਾਵ ਚੰਗੀ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੇਖੋ! ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸਭ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵੀ ਮਿਲਦੇ ਤਾਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਕਰਤੇ ਨੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਖੇਲ ਹੀ ਐਸਾ ਰਚਿਆ ਹੈ ਰੰਗ ਰੂਪ ਅਤੇ ਅੰਗਾਂ ਕਰਕੇ ਸਭ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਨ ਭਾਵ ਇੰਨ ਬਿੰਨ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਬਣਤਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਅਨੇਕ ਧਰਤੀਆਂ ਤੇ ਪਤਾਲ ਹਨ, ਅਨੇਕਾਂ ਨਦੀਆਂ ਨਾਲੇ ਸਮੁੰਦਰ, ਪਹਾੜ ਜੰਗਲ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਿਸ਼ਾਤਰਾਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਹਾਂ। ਸਾਡੀ ਸਭ ਦੀ ਬੋਲੀ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਰਹਿਣ ਸਹਿਣ ਅਤੇ ਆਦਤਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ-**ਮੇਰੈ ਪ੍ਰਭਿ ਸਾਰੈ ਇਕੁ ਖੇਲੁ ਰਚਾਇਆ॥ ਕੋਈ ਨ ਕਿਸੇ ਜੇਹਾ ਉਪਾਇਆ॥ ਆਪੇ ਫਰਕੁ ਕਰੇ ਵੇਖਿ ਵਿਗਸੈ ਸਭਿ ਰਸ ਦੇਹੀ ਮਾਹਾ**

ਹੇ॥(1056) ਇਵੇਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਵੱਖ ਵੱਖ ਹਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਮਿਲ ਬੈਠ ਕੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਜਾਣ, ਮੇਲ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾਂ ਮਿਲਣ ਤੇ ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅੱਗੇ ਵਿਚਾਰ ਚਲਦੀ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਰਹਿਬਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰੇ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨਾਂ ਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਆਪਸੀ ਵਿਚਾਰ ਵਿਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ, ਕਿਤੇ ਵੀ ਲੜਾਈ ਝਗੜਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਨਾਂ ਮਿਲਣ ਤੇ ਕਦੇ ਧਮਕੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੂਤ **“ਸਿੱਖ ਗੋਸਟਿ”** ਦੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸੁਭਾਇਮਾਨ ਹੈ। ਜਰਾ ਠੰਡੇ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰੀਏ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਝਗੜੇ ਹੀ ਹਉਮੈ, ਹੰਕਾਰ, ਲੋਭ-ਲਾਲਚ, ਚੌਧਰ, ਖੁਦਗਰਜ਼ੀ, ਈਰਖਾ ਅਗਿਆਨਤਾ ਅਤੇ ਨਾਂ ਸਮਝੀ ਕਰਕੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੋ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਰੂ ਔਗੁਣਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚਾਰੇ ਅਤੇ ਧਾਰੇ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਬਾਹਰੀ ਭੇਖ ਦਾ, ਤਾਂ ਹੀ ਫਾਇਦਾ ਹੈ ਜੇ ਅੰਦਰ ਗੁਣ ਵੀ ਚੰਗੇ ਹੋਣ। ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਧਾਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਗਿਆਨ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਰ ਗਿਆਨ ਵਿਹੂਣਾ ਸਿੱਖ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਵਿਚਾਰ ਵਿਟਾਂਦਰੇ (ਗਲ ਬਾਤ) ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀਲੇ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਤਾਂ ਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਹੱਥ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਦੀ ਮੁੱਠੀ ਤੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਆਪਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ, ਮੇਲ ਮਿਲਾਪ, ਸੰਗਤ-ਪੰਗਤ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸੁੰਦਰ ਗੁਲਦਸਤਾ ਹੈ। ਸੰਸਾਰੀ ਲੋਕ ਜਾਤ ਪਾਤ, ਬੋਲੀ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਅਤੇ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਲੜਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਧਰਮ ਦਾ ਆਗੂ, ਦੂਜੇ ਧਰਮ ਦਾ, ਨਾ ਹੀ ਗ੍ਰੰਥ ਪੜ੍ਹਦਾ ਵਾਚਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਦੂਜੇ ਦੇ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਨਫਰਤ ਹੋਰ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਹਿੰਦੂ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਨੂੰ ਮਲੇਛ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਹਿੰਦੂ ਨੂੰ ਕਾਫਰ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਲੋੜ ਤਾਂ ਸੀ ਕੰਪੈਰੇਟਿਵ ਸਟੰਡੀ ਰਾਹੀਂ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਪਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਚਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੀ ਕਟੜਵਾਦੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਮਗਰ ਲੱਗ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੜਕਾਏ ਹੋਏ ਅਗਿਆਨੀ ਲੋਕ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿਰੁੱਧ ਤਲਵਾਰਾਂ ਸੋਟੇ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਝਗੜੇ ਆਪਸੀ ਵਿਚਾਰ ਵਿਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਘਾਟ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਰੂਆਂ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਫਰਾਖਦਿਲੀ ਦੇਖੋ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਹਰਾ ਹੀ ਇਹ ਸੀ-**ਏਕੁ ਪਿਤਾ ਏਕਸੁ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ (611) ਅਵਲਿ ਅਲਹ ਨੂਰੁ ਉਪਾਇਆ ਕੁਦਰਤ ਕੇ ਸਭ ਬੰਦੇ (1349) ਅਤੇ-ਸਭੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਸਦਾਇਨਿ ਤੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾਂ ਦਿਸਹਿ ਬਾਹਰਾ ਜੀਉ॥ (97)** ਇਕੱਲਾ ਨਾਹਰਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਦੇਖੋ! ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੋਲੀਆਂ, ਰਾਗਾਂ, ਜਾਤਾਂ, ਫਿਰਕਿਆਂ ਅਤੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਹੈ। ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਅਰਬੀ-ਫਾਰਸੀ, ਉਰਦੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਬੋਲੀਆਂ ਵਰਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਅੱਜ ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਸੱਚੇ ਦਿਲੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਗੁਰੂਆਂ ਭਗਤਾਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਤੋਂ

ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗਿਆਨ ਸਰਬਸਾਂਝਾ ਅਤੇ ਸਾਂਇੰਟੇਫਿਕ ਹੈ। ਸੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਸੀ ਵਿਚਾਰ ਵਿਟਾਂਦਰੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਸਰਬਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਯਾਈਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਜਿੱਥੋਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਰਬਸਾਂਝੇ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਵਾਲੇ ਵਿਚਾਰ ਮਿਲੇ, ਲੈ ਲਏ। ਰੱਬੀ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਇਵੇਂ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਨੇ ਇਕੱਤਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀ ਜੋ ਸਦਾ ਨਾਲ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਜਿਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਭਾ. ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ-**ਆਸਾ ਹਥਿ ਕਿਤਾਬ ਕਛਿ ਕੂਜਾ ਬਾਂਗ ਮੁਸੱਲਧਾਰੀ॥** ਫਿਰ ਸੀਨਾ ਬਾਸੀਨਾ ਇਹ ਪੋਥੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ ਕਰਕੇ ਆਪਸੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਸਦੀਵੀ ਥਾਂ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਦਸਵੇਂ ਨਾਨਕ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗਬਹਾਦਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜੋਤੀ ਜੋਤਿ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਰੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਸਰਬਸਾਂਝੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ-**ਸਭਿ ਸਿਖਨ ਕਉ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ।** ਸੋ ਹੋਰ ਕੋਈ ਗ੍ਰੰਥ ਜੋ ਸਰਬਸਾਂਝੀ ਵਾਲਤਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਖੰਡਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਵਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਰੂਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸੋ ਸਿੱਖ ਨੇ ਅੱਜ ਵੀ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਨੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਬਾਅਦ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੇ ਲਿਖੇ ਕਿਸੇ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ।

ਮਿਤਰੋ! ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਸਦਾ ਲਈ ਬੈਠੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖਾ ਜਨਮ ਨੂੰ ਈਰਖਾ, ਨਫਰਤ, ਲੜਾਈਆਂ, ਝਗੜਿਆਂ, ਮੋਹ-ਮਾਇਆ, ਮੇਰ-ਤੇਰ, ਹਉਮੈ-ਹੰਕਾਰ ਅਤੇ ਚੌਧਰ ਦੀ ਖਾਤਰ, ਗਫਲਤ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਅਜਾਈਂ ਕਿਉਂ ਗਵਾ ਰਹੇ ਹਾਂ? **ਰੈਣਿ ਗਵਾਈ ਸੋਇ ਕੈ ਦਿਵਸੁ ਗਵਾਇਆ ਖਾਇ॥ ਹੀਰੇ ਜੈਸਾ ਜਨਮੁ ਹੈ ਕਉਡੀ ਬਦਲੇ ਜਾਇ॥(156)** ਆਓ ਆਪਸੀ ਮਤਭੇਦ ਭੁਲਾ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਟਾਂਦਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝਾਂ ਪਾਈਏ ਅਤੇ ਸੱਚੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵੰਡੀਏ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਇਹ ਸਰਬਸਾਂਝਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ-**ਜਬ ਲਗ ਦੁਨੀਆ ਰਹੀਐ ਨਾਨਕ ਕਿਛੁ ਸੁਣੀਐ ਕਿਛੁ ਕਹੀਐ॥ਭਾਲਿ ਰਹੇ ਹਮ ਰਹਣੁ ਨ ਪਾਇਆ ਜੀਵਤਿਆ ਮਰਿ ਰਹੀਐ॥(661)** ਅਰਥ-ਜਿਨਾਂ ਚਿਰ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਨਾ ਹੈ ਕੁਝ ਸੁਣਨਾ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਹੈ ਭਾਵ ਵੀਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣੀ ਹੈ। ਨਫਰਤ ਆਪਸੀ ਪਾੜੇ ਪਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਵੀਚਾਰਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਹੀ ਦੂਰ ਗਇਆਂ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਡਾ ਸਭ ਦਾ ਭਲਾ ਹੈ। ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਪ ਇਸ ਨੰ: 510-432-5827.ਤੇ ਫੋਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ॥ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ॥

ਵਿਸ਼ਾ:- ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ

ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਬਿਆਨ, “ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥ” (ਜਥੇ. ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ) ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਨਾਲ ਛਪਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁਝ ਬੇਨਤੀਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਥੇ ਆਪ ਜੀ

ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਭਰਭੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਇਹ ਤਸੱਲੀ ਕਰਵਾਓਗੇ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਹੀ ਲਿਖਤ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਲਾਹਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ, “ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਾਲਾ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰਿਤ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈ”
ਬੇਨਤੀ:- ਆਪ ਜੀ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸਾਬਤ ਕਰੋਗੇ ਕਿ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ? ਕੀ ਆਪ ਜੀ, ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ 'ਚ ਇੱਕ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕੋਗੇ ਜੋ ਨਾਨਕ ਨਾਮ ਨਾਲ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਸਲੋਕ ਮਹਲਾ 10 ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਆਖੇ ਹੋਏ ਨੂੰ ਸੱਚ ਕਿਉਂ ਮੰਨੀਏ?

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ, “ਕੁਝ ਪੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਨਿੱਜੀ ਸਵਾਰਥਾਂ ਖਾਤਰ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੰਦਰ ਭਰਮ ਭੁਲੇਖੇ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਬਾਰੇ ਕੂੜ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ ਹੈ।”
ਬੇਨਤੀ:- ਗਿਆਨੀ ਜੀ, ਨਿੱਜੀ ਹਿੱਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਨਾਮ ਨਾਲ ਨੱਥੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂ ਰਹੇ ਗੰਦ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ ਜਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਗੰਦ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਜੋੜਦੇ ਸਗੋਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਸਰੀਕ ਵੀ ਖੜਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਇਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਰ ਐਸ ਐਸ ਵਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਪੱਤਵੰਤਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਨੂੰ: 3 ਤੇ ਹੈ।
ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ, “ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸਿੱਖਾਂ ਅੰਦਰ ਜਿਥੇ ਆਤਮਿਕ ਰਸ ਭਰਦੀ ਹੈ ਉਥੇ ਹੀ ਵੀਰ ਰਸ ਵੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।”
ਬੇਨਤੀ :-ਗਿਆਨੀ ਜੀ, ਤੁਹਾਡੇ ‘ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ’ 'ਚ ਕੁਝ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ ਜੀ ਤਾਂ ਜੋ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਸਕਣ।

ਆਪ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹਵਾਲੇ (ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪਦਮ ਦੀ ਖੋਜ ਮੁਤਾਬਕ) ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਹੱਡ ਬੀਤੀਆਂ 'ਚ ਹਨ। "ਜੇਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਗੇ ਵੀ ਆਖ ਚੁਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਤ੍ਰਿਯਾ ਚਰਿਤਰ ਨਹੀਂ, ਕਈ ਪੁਰਖ ਚਰਿਤਰ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਕਿਤੇ ਮਰਦਾਂ ਦੀ ਚੁਤਰਾਈ ਤੇ ਬੀਰਤਾ ਦਾ ਚਰਿਤਰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਵੀ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਬਿਖਮ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚੋਂ ਵੀ ਚੇਤੰਨ ਹੋ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਣਾ ਸਿਆਣੇ ਪੁਰਸ਼ਾ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੁਝ ਆਪ-ਬੀਤੀਆਂ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਥਾਂ ਥਾਂ ਆਏ ਹਵਾਲਿਆਂ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। (ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦਰਸ਼ਨ, ਪੰਨਾ 125)

ਤੁਮ ਮਦਰਾ ਪੀਵਹੁ ਘਨੋ ਹਮੈ ਪਿਵਾਵਹੁ ਭੰਗ ॥
ਚਾਰਿ ਪਹਰ ਕੋ ਮਾਨਿਹੋ ਭੋਗਿ ਤਿਹਾਰੇ ਸੰਗ ॥39॥...
ਪੋਸਤ ਭਾਂਗ ਅਫੀਮ ਬੁਹ ਗਹਿਰੀ ਭਾਂਗ ਘੁਟਾਇ।
ਤੁਰਤ ਤਰਨਿ ਲੁਯਾਵਤ ਭਈ ਮਦ ਸਤ ਬਾਰ ਚੁਆਇ। 41(ਪੰਨਾ 832)

ਛਿਮਾ ਕਰਹੁ ਅਬ ਤ੍ਰਿਯ ਹਮੈ ਬਹੁਰਿ ਨ ਕਰਿਯਹੁ ਰਾਧਿ।
ਬੀਸ ਸਹੰਸ ਟਕਾ ਤਿਸੈ ਦਈ ਛਿਮਾਹੀ ਬਾਧਿ॥ 12॥ (ਪੰਨਾ 844)
ਪ੍ਰਾਤ ਲੇਤ ਸਭ ਧੋਇ ਮਗਾਈ। ਸਭ ਹੀ ਸਿਖਨਯ ਕੋ ਬੰਧਵਾਈ।

ਬਚੀ ਸੂ ਬੇਚਿ ਤਰੁਤ ਤਹ ਲਈ। ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਸਿਪਾਹਿਨ ਦਈ। 9। (ਪੰਨਾ 902)

ਸੁਧਿ ਜਬ ਤੇ ਹਮ ਧਰੀ ਬਚਨ ਗੁਰ ਦਏ ਹਮਾਰੇ। ਪੁਤ ਇਹੈ ਪ੍ਰਨ ਤੇਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਜਬ ਲਗ ਘਟ ਬਾਰੇ।
ਨਿਜ ਨਾਰੀ ਕੇ ਸਾਬ ਨੇਹੁ ਤੁਮ ਨਿਤ ਬਢੈਯਹੁ। ਪਰ ਨਾਰੀ ਕੀ ਸੇਜ ਭੂਲਿ ਸੁਪਨੇ ਹੂੰ ਨ ਜੈਯਹੁ। 51। (ਪੰਨਾ 842)

ਗਿਆਨੀ ਜੀ, ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਸਮੇ ਸਟੇਜ ਤੋਂ ਅੱਡੀਆਂ ਚੁਕ-ਚੁਕ ਕੇ ਸੁਣਾਈਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਪੰਗਤੀਆਂ ਜੋ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਉਚਾਰੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਤਾਂ ਜੁੱਤੀ ਤੇ ਚਾਦਰ ਛੱਡ ਕੇ ਭੱਜਣ ਵਾਲਾ ਫੇਰ ਕੌਣ ਹੋਇਆ ? ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ 'ਚ ਪਾਤਰ ਤਾਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੈ।
‘ਪਨੀ ਪਾਮਰੀ ਤਜਿ ਭਜਯੋ ਸੁਧਿ ਨ ਰਹੀ ਮਾਹਿ’। 60। (ਪੰਨਾ 843)

ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ, “ਉਦਾਸੀ ਸੰਪਰਦਾ ਦਾ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ ਹੈ”
ਬੇਨਤੀ:- ਗਿਆਨੀ ਜੀ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ ਜੀ।
ਪੁਤ੍ਰੀ ਕਉਲੁ ਨ ਪਾਲਿਓ ਕਰਿ ਪੀਰਹੁ ਕੰਨ ਮੁਰਟੀਐ ॥
ਦਿਲਿ ਖੋਟੈ ਆਕੀ ਫਿਰਨਿ ਬੰਨਿ ਭਾਰੁ ਉਚਾਇਨਿ ਛਟੀਐ ॥(ਪੰਨਾ 966)
ਗਿਆਨੀ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਾਡਾ ਤਾਂ ਇਹ ਯਤਨ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਸ੍ਰੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਸਾਡੀ ਤਾਂ ਇਹ ਦਿਲੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਬੰਧੀ ਸਹੀ-ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਈ ਵੇਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਓ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸੰਗਤਾਂ ਤੱਕ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੁਜਦੀ ਕਰ ਸਕਈਏ। ਇਸੇ ਖਾਤਰ ਹੀ ਅਸੀਂ ਆਪ ਜੀ ਪਾਸੋਂ ਰੇਡੀਓ ਸ਼ੇਰੇ-ਏ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਕੋਹੋ ਜੇਹੇ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋ? ਜੋ ਤੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲਾਈਨ ਛੱਡ ਕੇ ਹੀ ਭੱਜ ਗਏ ਸੀ। ਹੁਣ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਬਿਆਨ ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ ਪੜ੍ਹਨ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਸਾਖੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਪਦਮ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਹੱਡ ਬੀਤੀਆਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨੀ ਜੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੱਗੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਾਥੋਂ ਕੋਈ ਭੁਲ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਸਾਨੂੰ ਪੂਰੀ ਆਸ ਹੈ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਇਸ ਵਾਰੀ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ।

ਆਪ ਦੇ ਹੁੰਗਾਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ
ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ, ਪੋ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਸੈਕਰਮੈਂਟ, ਡਾ. ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ, ਅਮਰਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸਟਾਕਟਨ, ਪ੍ਰੋ. ਪਿਆਰਾ ਸਿੰਘ ਮਿਸ਼ਨਰੀ, ਸਤਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਨਿਊਯਾਰਕ, ਗਿ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਇੰਡਿਆਨਾ, ਸ੍ਰ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਯੂਥਾਸਿਟੀ।

(ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕੇ ਇਸ ਲਿੰਕ ਤੇ ਕਲਿੱਕ ਕਰਨ ਦੀ ਖੋਚਲ ਜਰੂਰ ਕਰ ਲੈਣੀ ਜੀ।
<http://www.singhsabhacanada.com/Video/29>)

ਛੱਡੋ ਨੇਹ ਤਾਂ ਕੇਹੇ ਥੇਹ

ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ

੫ ਫਰਵਰੀ ੨੦੧੦

ਅੱਜ ਜੱਥੇਦਾਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਬੇਨਕਾਬ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਪੇਸ਼ੀ ਮੰਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇ ਤਕ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਰੱਟ ਲਾਈ ਹੋਈ ਹੈ।

ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੱਥੇਦਾਰ ਜੀ ! ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਰੂਪ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦਾ ਸਿੱਖ ਹਾਂ, ਉਥੇ ਮੇਰਾ ਸੀਸ ਝੁੱਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਥੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਆਸ ਨਾ ਰੱਖੋ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੇ ਖਲੋਏ ਕੇ ਬੋਲੇ ਬੂਠ ਉਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕਿਸੇ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਵਾਂਗਾ।

ਬਲਕਿ ਜਿਸ ਦਿਨ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕਾਲਕਾ ਪੰਥ ਵਿੱਚੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦਿਨ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬੁੱਕਲ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਵੱਖ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਨੇਹ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁੱਲ ਚੁਕਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲਾ ਸੱਕੋ ? ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੱਕੜ ਦੀ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਨੀਂਦ ਵੀ ਹਰਾਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਰਤਾ ਕੇ ਉਹ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਚੰਗਾ ਹੀ ਹੋਵੇ ਜੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਬੇਚੈਨ ਹੋਣ ਦੀ ਥਾਵੇਂ ਹੁਣ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਈਏ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡਾ ਕਾਲਕਾ ਪੰਥ ਮੁਬਾਰਕ, ਸਾਨੂੰ ਸਾਡਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਮੁਬਾਰਕ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰ ਦਾ ਕੂਕਰ
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ

ਸਾਬਕਾ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

‘ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ’

ਨਾਗਪੁਰ ਚ’ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ‘ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ’ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਜੇ ਕਾਲਾ ਫਤਵਾ

ਵਾਪਸ ਨਾ ਹੋਇਆਂ ਤਾਂ ਸ਼ੀਆ ਤੇ ਸੁੰਨੀ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੋਫਾੜ ਹੋਵੇਗਾ ।

ਸਾਰੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਕੀਤਾ ਰੱਦ,
ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਦਸਤਖਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਅਰੰਭ ਨਾਗਪੁਰ, (ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ) ੪ ਫਰਵਰੀ, (ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਰੂਪੋਵਾਲੀ) : ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਛੇਕਣ ਦੀ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਇਸ ਨਾਲ ਪੰਥ ਵਿਚ ਮੱਤਭੇਦ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਦੁਬਿਧਾ ਖੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਵੀਚਾਰਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸਤਾ ਪਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ‘ਚ ਉਭਰਨ ਲਈ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਐਤਵਾਰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਪੰਥਕ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ‘ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ’ ਦੇ ਨਾਮ ਹੇਠ ਗੁਰਮਤਿ ਸਮਾਗਮ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਜਿਸ ਵਿਚ ਨਾਗਪੁਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕੀਰਤਨੀਏ ਜੱਥਿਆਂ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਵਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਵੀਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ।

ਸ. ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਅੱਜ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਦਰਜ ਬਾਣੀ ਦੇ ਰੁਤਬੇ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ (ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ) ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੰਨ 1708 ਨੂੰ ਨਾਂਦੇੜ ਵਿਖੇ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਗੁਰਗੱਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ ‘ਸਭ ਸਿਖਨ ਕੋ ਹੁਕਮ ਹੈ ਗੁਰੂ ਮਾਨਿਓ ਗ੍ਰੰਥ’ ਤੀਸਰੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦਾ ਪਾਵਨ ਫਰਮਾਨ ਵੀ ਹਰ ਸਿੱਖ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪੜਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕਚੀ ਹੈ ਬਾਣੀ’। ਇਸ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥ ਜਾਂ ਪੁਸਤਕ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨੀ ਘੋਰ ਅਨਿਆਂ ਅਤੇ ਪੰਥਕ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਸ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਅਤੇ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਇਸਲਾਮ ਵਿਚ ਵਾਂਗ ਸੀਆ ਤੇ ਸੁੰਨੀ ਦੇ ਫ਼ਿਕ੍ਰੇ ਹਨ ਠੀਕ ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਪੰਥ

ਵੀ ਦੋਫਾੜ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ. ਪਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਗੰਭੀਰ ਚਣੌਤੀ ਹੈ, ਓਨੀ ਸ਼ਾਇਦ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਹਾਰ ਵਾਰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਵੇਖਣਾ ਪਿਆ। ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ, ਫੁੱਲ ਪੱਤੇ ਖਾ ਕੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਕਾਠੀਆਂ ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਸਿੱਖਰ ਦੇ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲੇ, ਬੇਅੰਤ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਪਰ ਅੰਤ ਫਤਹਿ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਮਗਰ ਤਾਕਤ ਸੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ, ਗੁਰ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ, ਅਮਲੀ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਉੱਚੇ-ਸੁਚੇ ਕਿਰਦਾਰ ਦੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਡੋਲ ਰੱਖਿਆ। ਦੁਸ਼ਮਣ ਨੇ ਸਮਝ ਲਿਆ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪਾਵਨ ਬਾਣੀ ਨਾਲੋਂ ਨਹੀਂ ਤੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਮਾਣਮੱਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਲੋਂ ਅਲੱਗ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਓਨੀ ਦੇਰ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਮੁਕ ਸਕਦੇ।

ਏਸੇ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਚਾਲ ਰਾਹੀਂ ਦੁਸ਼ਮਣ ਜਮਾਤ ਨੇ ਲੁਕਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਾਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਤੋੜ ਮਰੋੜ ਕੇ ਲਿਖਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਾਲੋਂ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ **ਸਰਵਉੱਚ ਸਿੱਖ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤ ਕੇ, ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਅਤੇ ਕਈ ਭੇਖੀ ਅਤੇ ਪਾਖੰਡੀ ਸੰਤ ਬਾਬਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।** ਅੱਜ ਕੱਲ ਇਹ ਹਮਲਾ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰਾਂ ਤੇ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਚਰਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਯਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਨਾਗਪੁਰ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਸਤਖਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵੀ ਅਰੰਭ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਲਏ ਗਏ ਸਟੈਂਡ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ। ਜਲਦ ਹੀ ਇਹ ਸਾਈਨ ਕਰਕੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਜਾਣਗੇ।

ਸਿਰਫ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਨਾਗਪੁਰ ਦੀਆਂ ਸਮੂਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ

ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪਤਵੰਤਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਮਤੇ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ **ਸਿਆਸੀ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਵਿਆਖਿਆਕਾਰ ਕੀਰਤਨੀਏ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਛੋਕਣ ਦੀ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਪੁਰਜੋਰ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।** ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸਰਬਉਚਤਾ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਅਤੇ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦੇ ਪੂਰਨ ਹਮਾਇਤੀ ਹਨ ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸਮੂਹ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਵਾਪਸ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਪੰਥ ਵਿਚ ਪੂਰਨ ਏਕਤਾ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕੇ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦਰਬਾਰ, ਨਾਨਕਪੁਰਾ, ਨਾਗਪੁਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ ਦਰਬਾਰ, ਬੁੱਧ ਨਗਰ, ਨਾਗਪੁਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਬਾਬਾ ਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨਗਰ, ਨਾਗਪੁਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਭਾਈ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਨਗਰ, ਨਾਗਪੁਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ, ਰਾਮਦਾਸ ਪੇਠ, ਨਾਗਪੁਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਰਾਣੀ ਦੁਰਗਾਵਤੀ ਚੌਂਕ, ਪੰਚਸ਼ੀਲ, ਨਾਗਪੁਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਸਾਹਿਬ ਜੀਵਾੜੀ, ਨਾਗਪੁਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਲੱਕੜ ਗੰਜ, ਨਾਗਪੁਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਈਨ, ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਈਨ, ਨਾਗਪੁਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਭਗਤ ਸਿੰਘ ਨਗਰ, ਨਾਗਪੁਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨਗਰ, ਨਾਗਪੁਰ, ਇਸਤਰੀ ਸਤਸੰਗ ਸਭਾ ਨਾਗਪੁਰ, ਨਿਆਰਾ ਖਾਲਸਾ, ਨਾਗਪੁਰ ਇਕਾਈ, ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਸਭਾ, ਨਾਗਪੁਰ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਗਤਕਾ ਅਖਾੜਾ, ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸੰਸਥਾ ਨਾਗਪੁਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੱਤਤਵੰਤੇ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਮਤੇ ਤੇ ਸਹੀ ਪਾਈ ਹੈ।

ਪੂਰੇ ਨਾਗਪੁਰ ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਮਸਲਾ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸਹਿਬਾਨ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹਨ। ਏਸੇ ਹੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਬਸ ਹਰ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਮਨਮਤੀਏ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਈ ਗੁਰਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ,

ਬੀਬੀ ਕੌਲਾਂ ਟਰੱਸਟ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਭਾਈ ਚਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ (ਚਮਨ ਲਾਲ) ਦਿੱਲੀ ਵਾਲਾ, ਰਾਗੀ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਢੀ, ਆਦਿਕ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁੱਝ ਦਿਨ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਕਥਾਕਾਰ ਵੀ (ਬਚਿੱਤਰੂ ਨਾਟਕ) ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ

ਧਮਕੀਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਮਜਬੂਤ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕੁਝ ਲੋਕ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਆਪਣੀ ਹਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛੁਪਾ ਸਕਦੇ। ਐਸੀ ਹੀ ਗੱਲ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਆਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਦੌੜ ਵਿੱਚ ਦੌੜ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ ਅਕਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚੋਂ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਟਕਸਾਲ ਮੁਖੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਧੰਮਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪ ਖੁਦ ੬ ਜੂਨ ੨੦੦੮ ਦੇ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਬੰਧੀ ਹੋਏ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ੧੯ ਜੂਨ ਨੂੰ ਹੀ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਟੋਲਾ ਹੈ ਜੋ ਨੰਗੀਆਂ ਤਲਵਾਰਾਂ ਦਿਖਾ ਕੇ ਇਹ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਨਿਮਾਣੇ ਸਿੱਖ ਵਾਂਗੂ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਪਹਿਰੇਦਾਰ ਦਾ ਰੋਲ ਨਿਭਾਉਂਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰੇਗੀ।

ਭਲਿਓ ! ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਰਬੇ ਤੁਸੀਂ ਸਪੇਕਸਮੈਨ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰਾਉਣ ਜਾਂ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਵਰਤਦੇ ਰਹੋ ਹੋ ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਪੇਕਸਮੈਨ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਬਲਕਿ ਮਜਬੂਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਸਬਕ ਲੈ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਾਨ ਮਰਿਯਾਦਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸਿਰਜੇ ਸਿਧਾਂਤ ਰੂਪ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਤੋਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਟੁੱਟ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਉਸਦੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਨਮਸਕਾਰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਕਰ ਆਇਆ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਬਾਦਲ ਤਖਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੰਦ ਕਮਰਾ ਤਖਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਗਿਆ ਹਾਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਦੀ ਧਮਕੀ ਨਾਲ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਹਾਂ, ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਤੇ ਯੂ.ਐਸ.ਏ. ਦੂਤਾਵਾਸ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਚੁਕਾ ਹਾਂ

ਅਤੇ ਹੁਣ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਚੇਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਜਾਂ ਮੇਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪੁੱਜਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ, ਤਖਤਾਂ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਉਤੇ ਧਮਕੀਆਂ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣਗੇ।

ਭਲਿਓ ! ਤੁਹਾਡੇ ਜਥੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਛੇਕ ਦਿਤਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਹੁਣ ਕਾਲਕਾ ਪੰਥ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਭੁੱਲ ਚੁਕਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਮੁੜ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਲਕਾ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦਾ ਮੇਰਾ ਮਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਗਲਵੱਕੜੀ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਬਿਨਾ ਸਰੂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੜੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ। ਮੈਨੂੰ ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਬਿਨਾ ਤੁਹਾਡਾ ਨਹੀਂ ਸਰ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਪਿਆਰ ਨਾਲ, ਤਕਰਾਰ ਨਾਲ, ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ, ਕਿਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ।

ਬਚਿਓ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੇ ਅੰਦਰ ਦੀ ਹਾਰ ਦਿੱਸਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਛੁਪਾ ਕੇ ਰਖੀ ਦੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ,
੧੫ ਫਰਵਰੀ ੨੦੧੦ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ,
ਸਾਬਕਾ ਜਥੇਦਾਰ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

ਪ੍ਰੈਸ ਨੋਟ ਸਪਸ਼ਟ ਸਟੈਂਡ

ਇਕ ਗੱਲ ਮੈਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਛੇਕਿਆ ਜਾਣਾ ਜਾਂ ਨਾ ਛੇਕਿਆ ਜਾਣਾ, ਮੇਰੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਸਾਜਸ਼ ਅਧੀਨ ਛੇਕੇ ਜਾਣ ਦੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਦਾ ਹੋਰਨਾਂ ਵੀਰਾਂ ਵਾਂਗੂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਤੇ ਕੋਈ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਹਾਂ, ਗੁਰੂ ਮੇਰਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਸਿੱਖੀ ਨਹੀਂ ਖੋਹ ਸਕਦਾ।

ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬੜੀ ਸੋਚੀ ਸਮਝੀ ਸਾਜਸ਼ ਅਧੀਨ ਮੇਰੀ ਤਵੱਜੋ ਅਸਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਵੱਲੋਂ ਮੌੜ ਕੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਉਲਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਆਏ ਦਿਨ ਝੂਠ, ਫਰੋਬ ਅਤੇ ਮਨ ਘੜਤ ਅਫਵਾਹਾਂ ਉਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੁਰਖੀਆਂ ਲਾਉਣ ਦਾ ਸਿਲਸਲਾ

ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਜਵਾਬ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਸਿਲਸਲੇ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਲੜਾਈ ਵੱਡੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਨਾਲ ਉਲਝ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਬਰਬਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।

ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਦਾ ਅਸਲ ਮੁੱਦਾ ਹੈ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਕੋ ਇਕ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਸਿੱਖ ਦਾ ਗੁਰੂ ਹੈ, ਕੋਈ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਿੱਖ ਦਾ ਗੁਰੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਘਰਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਸ਼ੰਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵੀਰਾਂ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਨਾਲ ਬਚਨ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਇਸ ਅਸਲ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕੀਮਤ ਉਤੇ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ। ਆਪਣੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਕੇ ਸਮਝੌਤੇ ਉਹ ਲੋਕ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਨ ਅਤੇ ਧੰਨਵਾਦ ਦੀ ਭੁੱਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੱਸ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕੋ ਧਨ ਦਿਓ, ਧੰਨਵਾਦ ਦਿਓ, ਸਾਡੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤਾਂ ਹੀ ਪੂਰੇ ਹੋਣਗੇ। ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਇਕੋ ਇਕ ਸਿੰਘਾਸਣ ਬਹਾਲ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੇਰਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪੰਥ ਕੋਲੋਂ ਨਾ ਧੰਨਵਾਦ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਧਨ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ, ਕੇਵਲ ਇਕੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਮੰਗਦਾ ਹਾਂ।

ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਣਤ ਰਹਿਤ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦੀ ਮਾਣਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਸਬੰਧੀ ਮੇਰਾ ਸਟੈਂਡ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਸੀ, ਅੱਜ ਭੀ ਮੈਂ ਓਥੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹਾਂ। ਨਿਤ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਣਤ ਬਾਣੀਆਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਿਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਯਾਦਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅੱਗੇ ਸਿਰ ਝੁਕਾਉਂਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਨਵੇਂ ਫੈਸਲੇ ਤਕ ਇਸ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ 'ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ' ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹਟਾ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਗੁਰੂ ਲਫਜ਼ ਹਟਵਾ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਪੈਨਲ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਕੇ ਬਾ ਦਲੀਲ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਇਸ ਵਿਚਲੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਕੇ ਯੋਗ ਪੰਥਕ ਫੈਸਲਾ ਕਰਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਤਨੀ ਦੇਰ ਇਹੋ ਗੱਲ ਮੈਂ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਪਹਿਲੇ ਭੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਵੀਰ, ਇਹ ਗੱਲ ਮੰਨ ਕੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੁਰੇ ਸਨ। ਪਰ ਅਸਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਅਧੀਨ ਉਹਨਾਂ ਸਮਝ ਕੇ ਤੁਰੇ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ ਨਾਲ ਕਦੇ ਧਵਨ ਅਤੇ ਕਦੇ ਘੱਗਾ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਅੱਜ

ਨਿਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਦਾ ਸੁਆਲ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵੀਰਾਂ ਲਈ ਦੁਬਿਧਾ ਖੜੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਮੇਰਾ ਸਟੈਂਡ ਕਦੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਬਦਲਿਆ।

੧੩ ਮਾਰਚ ੨੦੧੦
ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਦਰ ਦਾ ਕੂਕਰ,
ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ
ਸਾਬਕਾ ਸੇਵਾਦਾਰ,
ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ

ਜਿਨ ਮਨਿ ਹੋਰੁ ਮੁਖਿ ਹੋਰੁ ਸਿ ਕਾਂਢੇ ਕਚਿਆ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਉਕਤ ਸਲੋਕ ਵਿੱਚ ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਸਪਸ਼ਟ ਨਿਰਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ (ਜਾਂ ਲਿਖਦੇ) ਕੁਝ ਹੋਰ ਹਨ, ਪਰ ਚਿੱਤ ਮੱਕਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕਰਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਇਕ ਸ਼ਖਸ ਹੈ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰ 'ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਪੋਕਸਮੈਨ' ਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ 'ਸੋਚੇਬਾਜ਼' (ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੇ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਸੋਚੇਬਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ) ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ 'ਸੋਚਾ ਸੰਪਾਦਕ' ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਖਸ ਦੀਆਂ ਮੱਕਾਰ, ਮੱਕਾਪ੍ਰਸਤ ਅਤੇ ਹਉਮੈ ਨਾਲ ਲਬਰੇਜ਼ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ, ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਇਸਦੇ 'ਸਾਬੀ' ਰਹੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਇਸ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਕੇ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਸੋਚਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਇਕ ਵੱਡੇ ਪੰਥ-ਦਰਦੀ ਅਤੇ ਅਗਾਂਹ-ਵੱਧੂ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਅਤੇ ਜਾਦੂਈ ਛੜੀ ਵਾਂਗ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਉਸਦੇ 'ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ' ਲਈ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਅਥਾਹ ਮਾਇਕ ਅਤੇ ਨੈਤਿਕ ਮਦਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਾਬੀ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੁਣ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਬੋਲਣਾ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਪਰ ਤਖ਼ਤਾਂ ਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸੋਚਾ ਸੰਪਾਦਕ ਖਿਲਾਫ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੇਲੋੜੇ ਫਤਵੇ ਅਤੇ ਅਧਪੜ੍ਹ 'ਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ ਸਸਤੀ ਸ਼ੋਹਰਤ ਖੱਟਣ ਅਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬ੍ਰਾਹਮਦਵਾਦ-ਵਿਰੋਧੀ ਬੌਧਿਕ ਲੜਾਈ ਦਾ ਮਸੀਹਾ ਸਮਝਣ ਦੇ ਆਦੀ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਮਸਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਨਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾਏ (ਟੰਗ ਅੜਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏ), ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗ-ਬਬੂਲਾ ਹੋ ਕੇ ਤੱਤ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ/ਲੇਖਕਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੰਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ-ਕੀ ਹਥਕੰਡੇ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਾਬੀਆਂ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਇਹ ਨੀਤੀ 7 ਮਾਰਚ 10 ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚਲੇ ਆਪਣੇ ਕਾਲਮ 'ਮੇਰੀ ਨਿਜੀ ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨੇ' ਵਿੱਚ "ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੜਾਈ ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਅਪਣੀ ਲੜਾਈ ਬਣਾ ਕੇ ਲੜੀ ਪਰ..." ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਉਸਦੇ ਲੇਖ ਤੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੁੱਚੇ ਲੇਖ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ/ਦਾਅਵਿਆਂ 'ਤੇ ਤਰਤੀਬ-ਵਾਰ ਚਰਚਾ ਕਰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਚਿਤ ਰਹੇਗੀ।

ਲੇਖ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ "ਮੈਂ 'ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਪੋਕਸਮੈਨ' ਉੱਤੇ ਅਪਣਾ ਮਾਲਕੀ ਵਾਲਾ ਹੱਕ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਜਤਾਇਆ, ਨਾ ਮੈਂ ਇਸ 'ਚੋਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਧੋਲਾ ਹੀ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਰਪਿਆ ਤਨਖ਼ਾਹ ਵਜੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ।" ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਖਰਾ ਨਹੀਂ ਉਤਰਦਾ। ਅਖ਼ਬਾਰ ਜਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਇਕ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਨਿਮਰਤਾ ਵਾਲੀ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਬਤ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਬਕਾ ਸਾਥੀ, ਲੇਖਕ ਜਾਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵੇਲੇ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਰਵਈਏ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਹਨ ਪਰ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਨੂੰ ਪੈ ਸਕਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਖੁੱਲ ਕੇ ਇਸ ਬਾਬਤ ਬੋਲਦੇ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਦੋਸਤੀ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਿਜੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ, ਖੁਦ ਉਸ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ 'ਕੁਰੇਦ' ਕੇ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਰਵਈਏ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਹੀ ਕੁਝ ਮੌਜੂਦਾ ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਸਾਥੀਆਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਵਹਾਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਲਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਇਹ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਹੀ ਹਨ। ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਤੱਖ ਸਬੂਤ 28 ਫਰਵਰੀ 2010 ਦੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਪੰਨਾ 2 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਫਾਰਮ-4 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਫਾਰਮ ਦੇ ਕਾਲਮ 6, ਜਿਥੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਮਾਲਕ ਜਗਜੀਤ ਪਬਲਿਸਿਟੀ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਹੈ ਪਰ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ-ਹੋਲਡਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਤੇ ਜਗਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। "ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ" ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਾਤਰ 501 ਰੁਪਏ ਦਾਨ ਕਰਕੇ 'ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਟ੍ਰਸਟ' ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਨੌਕ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਨਹੀਂ ਫੜਿਆ, ਹੱਥ ਘੁਮਾ ਕੇ ਫੜਿਆ ਹੈ), ਜਿਸਦੀ ਤਸਦੀਕ ਇਸ ਟ੍ਰਸਟ ਦੀ ਮੌਲਿਕ 'ਡੀਡ' ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਭੋਲੇ-ਭਾਲੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਇਹ ਝੂਠ ਦੁਹਰਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਿੱਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ

ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪੰਥ ਵਾਸਤੇ ਦਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਸਟ 'ਚੋਂ ਕਦੇ ਕੋਈ ਪੈਸਾ-ਧੋਲਾ ਨਹੀਂ ਲਿਆ। ਜੇਕਰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਟ੍ਰਸਟ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਲੈ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨੀ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਬਾਬਤ ਕੋਈ ਹੋਰ ਝੂਠਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਕੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਇਨਕਮ-ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਅਤੇ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਟ੍ਰਸਟ ਦੇ ਬੈਂਕ ਅਕਾਊਂਟ ਦੀ ਪਿਛਲੇ 5 ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਬੈਂਕ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਕਰਕੇ ਆਮਦਨ ਤੇ ਖਰਚ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਕਥਿਤ 'ਮਾਲਕ' (ਪਾਠਕ) ਖੁਦ ਸੱਚ ਤੇ ਝੂਠ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰ ਸਕਣ?

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਪਣੀ ਕਥਿਤ ਦਾਨਵੀਰਤਾ ਦਾ ਢਿੱਢੇਰਾ ਪਿੱਟਣ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਭੰਡਣ ਉਪਰੰਤ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਲੇਖ ਦੇ ਅਸਲ ਨੁਕਤੇ (ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਾੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ) ਵੱਲ ਪਰਤਦਿਆਂ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਕੁ ਨੇ ਇਸ ਗਲਤ-ਬਿਆਨੀ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਛਾਲਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਨੇ ਬਾਦਲ ਦੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਅਪਣੀ ਨੀਤੀ ਬਦਲ ਲਈ ਹੈ। ਇਥੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਵੀ, ਉਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਦੋਸ਼ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਥਿਤ ਹਮਾਇਤੀ ਨੇ ਲਗਾਏ ਹਨ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਰਾਧਾਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਦੂਜਾ, ਜੇਕਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਲਤ-ਬਿਆਨ ਹੈ ਵੀ, ਤਾਂ 'ਸਚੁ ਸੁਣਾਇਸੀ ਸਚੁ ਕੀ ਬੋਲਾ' ਦਾ ਨਾਅਰਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਤੱਥ-ਭਰਪੂਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਬਾਬਤ ਸਿੱਧੇ-ਸਪਸ਼ਟ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਆਖਰ, ਅਜਿਹਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਵੀ ਤਾਂ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਪਾਠਕ ਹਨ, ਜੋ ਬਕੋਲ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ, ਉਸਦੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ)। ਤੀਜਾ, ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਪਾਠਕ ਨੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ੰਕਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਜਾਂ ਧਾਰਮਕ ਪੱਖੋਂ ਕੋਈ 'ਪਾਪ' ਕਰ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤੇ ਕਿਉਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੋਈ ਕਥਿਤ ਹਮਾਇਤੀ ਕਿਸੇ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦੇਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਕੀ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? (ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਮਹਾਨ ਲਿਖਤ 'ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਇਹੀ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ।)

ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ 'ਮਹਾਨਤਾ' ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਲਾ ਅਫ਼ਗਾਨਾ ਨੂੰ ਛੋਕੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ, ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਇਕ ਸਾਥੀ (ਕਿਹੜਾ ਸਾਥੀ, ਕੋਈ ਨਾਮ ਨਹੀਂ) ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਖੁਦ ਉਠ ਕੇ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਾਲਾ ਅਫ਼ਗਾਨਾ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜ਼ਿਆਦਤੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ। ਪਰ ਆਪਣੇ ਮੂੰਹ ਮੀਆਂ ਮਿੱਠੂ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਸੌਦਾ

ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਤੱਥਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਨੂੰ ਛੇਕਣ ਦਾ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਥ-ਦਰਦੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਲੇਖ ਲਿਖਣੇ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣੇ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ (ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਲੇਖ ਤਾਂ ਖੁਦ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਸਕ ਰਸਾਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਸਨ)। ਸਾਬਕਾ ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਅਫਸਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ: ਆਫ ਸਿੱਖਇਜ਼ਮ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਾਂ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਨੂੰ ਫਤਵੇ ਦੀ ਮਾਰ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਪਰ ਪੁਜਾਰੀ ਹੀ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਦੇ ਕੇ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਮੁਕਰ ਗਏ ਸਨ)। ਇਸਲਈ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਬਹੁਤ ਹਾਸੇਹੀਣਾ ਅਤੇ ਝੂਠ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਪ੍ਰਤੀ ਹੋਜ ਜਤਾ ਰਹੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਹਨ, ਇਹ ਗੱਲ 2004 ਵਿੱਚ ਹੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ, ਉਸਦਾ ਪਰਦਾਫਾਸ਼ ਕਰਦੀ ਪੁਸਤਿਕਾ ਤੋਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ (ਸਾਬਕਾ) ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਲਿਖੀ ਗਈ ਇਸ ਪੁਸਤਿਕਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 20 ਨਵੰਬਰ 2004 ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਸਿੰਘ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਛੇੜਨ 'ਤੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਨੀਚ ਆਦਮੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਵਰਗਾ ਡਰਪੋਕ ਬੰਦਾ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ। ਸਾਡੇ ਘਰ ਪ੍ਰੈਸ ਕੌਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੈਸ ਰਿਪੋਟਰਾਂ ਲੇ ਇਉਂ ਉਲਝਾਇਆ ਕਿ ਲਾਜਵਾਬ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਾਲੇ ਉਹ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਗਰ ਮੈਂ ਓਸ ਦੀ ਮਦਦ ਨ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਤਾਂ ਕੇਸ ਪੈਂਡਿੰਗ ਹੈ। ਮੈਂ ਮਦਦ ਨਾ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਏਅਰਪੋਰਟ 'ਤੇ ਹੀ ਫੜ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ। ਕੱਢਿਆਂ-ਵੱਢਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ? ਤਿੰਨ ਕਰੋੜ ਦੀ ਗੱਲ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਰ ਕੇ ਮੁੱਕਰ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਓਸ ਵਾਸਤੇ ਕੀ-ਕੀ ਪਾਪੜ ਵੇਲੇ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਛਪਦਾ ਸਕਦਾ?” ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਲਿਖਦਾ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੈ ਪਰ ਕਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੱਲ 'ਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਯਾਨੀ, “ਜਿਨ ਮਨਿ ਹੋਰੁ ਮੁਖਿ ਹੋਰੁ” ਵਾਲਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਵਾਕ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਢੁਕਵਾਂ ਸਾਬਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਕੁਝ ਸਾਥੀ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਚਲਣ ਦਾ ਅਰਥ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਵਿਚ ਮਿਲਾ ਦੇਣਾ।” ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇਸ ਲਿਖਤ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ

ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੁਝ ਸਾਥੀ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਲਾਲਚ-ਭਰਪੂਰ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾਉਣਗੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਵਾਸਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦਾ ਆਰਥਕ, ਧਾਰਮਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਕਿੱਤੇ ਨੂੰ ਧਾਰਮਕ-ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਧੌਸ ਜਮਾਉਣ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਲਈ ਔਖਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸਲਈ ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਹੀ, ਇਹ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਥੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀ ਆਨੇ-ਬਹਾਨੇ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਭਰਪੂਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ (ਉਸ ਦੀ ਖੁਦ ਦੀ ਲਿਖਤ ਮੁਤਾਬਿਕ - ਸਟੇਜ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ) ਹਾਈਜੈਕ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ। ਥੈਰ, ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਪਮਾਨ ਦਾ ਘੁੱਟ ਭਰ ਕੇ ਵੀ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਬਿਲਕੁਲ ਝੂਠਾ ਹੈ ਕਿ 2003 ਦੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਇਆ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਕੁਝ ਪੰਥ-ਦਰਦੀਆਂ ਨੇ ਭੇਜੀ ਸੀ (ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਹਾਲਾਂ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਜਣਾਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ) ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਾਰਜ ਸ੍ਰ: ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖ਼ਾਲਸਾ ਨੇ ਖੁਦ ਪੂਰੀ ਸਰਗਰਮੀ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਕੇ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਸੱਚ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਬਤ ਵਿਸਥਾਰਤ ਵੇਰਵਾ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਨੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਬੰਨ੍ਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਨਾਕਾਮੀ ਲਈ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕੜੀ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ “ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਬਿਆਨੇ ਸੱਚ ਕਾਰਨ, ਦੋ ਸਾਥੀ ਏਨੇ ਔਖੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਸਹੁੰ ਹੀ ਖਾ ਲਈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਦਨਾਮ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਤੇ ‘ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਪੋਕਸਮੈਨ’ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਮੇਰਾ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਣਾ।” ਪਰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹਾ ਕਿਹੜਾ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸੱਚ ਬੋਲ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਏ। ਨਾ ਹੀ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਅਖੌਤੀ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਇਹ ਉਸ ਤੋਂ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ (ਅਖ਼ਬਾਰ/ਰਸਾਲੇ) ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਥੀਆਂ

ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਅਖ਼ਬਾਰ ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਦੀ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਕੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਖੜੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਉਕਤ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲੋਂ “ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ (ਮੈਂ) ਰੁਪਿਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਭੱਜ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਕੱਢ ਦੀ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸਮਰੱਥਾ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ।” ਵੈਸੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਇਹ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਜਨਤੱਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਦੋਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ (ਨਿਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕ ਤਾਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਹੈ)। ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਇਲਜ਼ਾਮ ਸੱਚਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵਾਕਈ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਬੜੀ ਗਲਤ-ਬਿਆਨੀ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਥਾਹ ਮਾਇਕ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਮਾਨ-ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਹੜਾ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਦੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਨਾਲ ਅੱਟੀ-ਸੱਟੀ ਕਰਕੇ ਗੁੱਲੇ ਲੁੱਟਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੋਵੇ, ਜਿਹੜਾ ਧਰਮੀ ਫੌਜੀ ਫੰਡ, ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ, ਗੁਰਮਤਿ ਲਹਿਰ, ਉੱਚਾ ਦਰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ, ਏਕਸ ਕੇ ਬਾਰਕ ਆਦਿ ਬੇਅੰਤ ‘ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ’ ਗਿਣਾ ਕੇ, ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਿਆ ਇਕੱਤਰ ਕਰ ਸਕਣ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਹੋਵੇ - ਉਸਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੌੜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਪੈਸੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਿਜ਼ਨਸ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ‘ਸਿੱਖੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੇਂਦਰ’ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵੱਧ ਮਾਇਆ ਤੇ ਸਨਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਖ਼ਬਾਰ ਕੱਢਣ ਸਬੰਧੀ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਕਾਬਿਲੀਅਤ ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਾ ਵੀ ਭਾਰੀ ਗਲਤੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਖ਼ਬਾਰ ਤਾਂ ਹਰ ਗਲੀ-ਮੁਹੱਲੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੇ ਵੇਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਵਪਾਰੀ ਜਾਂ ‘ਉਗਰਾਹੀ’ ਕਰਨ ਦੇ ਇੱਛੁਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸਲਈ ਅਖ਼ਬਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਬਹੁਤੀ ਕਾਬਿਲੀਅਤ ਦੀ ਲੋੜ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਪਰ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ‘ਪੱਥਕ-ਸੇਵਾ’ ਦਾ ਨਾਮ ਦੇ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਮਾਇਆ ਉਗਰਾਹਣ ਲਈ ਵਾਕਈ ਬਹੁਤ ਕਾਬਿਲੀਅਤ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਵਿੱਚ ਕੁੱਟ-ਕੁੱਟ ਕੇ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਖੈਰ, ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਇਹ ਝੂਠ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਨੇ ਇਕ ਦਿਨ ਵੀ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤੀ, ਯਾਨੀ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪ੍ਰਚਾਰ ਬੰਦ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਕੋਈ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਇਹ ‘ਧਿਰ’ ਕਿਹੜੇ ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ, ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਗੋਲੀਬਾਰੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਅੱਗੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਖ਼ਬਾਰ ਅਰੰਭ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਣ-ਦੋਸ਼ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਲਗਾਉਣ, ਉਸਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਜਾਂ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਨਾ ਸੋਚਣ। ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਿੰਨਾ ਝੂਠਾ ਅਤੇ ਹਾਸੇਹੀਣਾ ਹੈ,

ਇਸ ਬਾਬਤ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਾਬਕਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਜਿਵੇਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਠਿੰਡਾ, ਹਰਲਾਜ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰਪੁਰ, ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਅਕੀਦਾ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਦੀਆਨੀ, ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਦੀ ਆਦਿ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅੱਗੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੋਸ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਚਾਨਕ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਮਿਲਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਕਿ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਸਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸਾਥੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਹੀ ਗੱਲਾਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਹਿਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ। ਪਾਠਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਝੂਠੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਨਾ ਇਹ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਕਿਹੜੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਜਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੀ ਸਟੇਜ ਤੇ ਕਹੀਆਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਬਾਬਤ ‘ਅਚਾਨਕ’ ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਕਿਉਂ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਸੀ। ਹਾਂ, ਜੇਕਰ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ (ਜਿਵੇਂ ਡਾ: ਗੁਰਸ਼ਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ) ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ, ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਠਣ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਤ ਆਪਣੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਜਤਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹੜਾ ‘ਪਾਪ’ ਕਰ ਦਿੱਤਾ?

ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੁਜਾਰੀਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਇਹ ‘ਪੁਜਾਰੀਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ’ ਦਾ ਆਪਣਾ ਦਾਇਰਾ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੇਗਾ? ਕੀ ਪੁਜਾਰੀਵਾਦ ਸਿਰਫ਼ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਵਿਰੁੱਧ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਹਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਹਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੁਜਾਰੀਵਾਦ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਅਮਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੀ ਕੀਤਾ ਹੈ - ਇਸ ਬਾਬਤ ਉਹ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਦੋ ਟੂਕ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਦੀ ਖੋਚਲ ਕਰਨ। ਉਹ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਖੋਚਲ ਵੀ ਕਰਨ ਕਿ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਇਹ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪੁਜਾਰੀਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ (ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅੰਦੋਲਨ ਵਾਕਈ ਵਿੱਚ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ) ਦੀ ਕਮਾਨ ਉਸਨੇ ਸੰਭਾਲੀ ਹੋਈ ਹੈ? ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ‘ਕਮਾਨ ਸੰਭਾਲੇ’ ਦੇ ਲਫਜ਼ਾਂ ਪਿੱਛੇ ‘ਮੇਰੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਚੱਲੋ’ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਦਰੁਸਤ ਤੇ ਢੁਕਵਾਂ ਨਿਰਣਾ ਲਿਆ। ਤੇ ਇਥੋਂ ਹੀ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਉਵੇਂ ਹੀ ਖਾਰ ਖਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ

ਜਨੇਊ ਪਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖਾਰ ਖਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਇਸਲਈ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, “ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਛੇਕਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਖੀਰ ਆਪ ਵੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਹੱਥੋਂ ਛੇਕੇ ਗਏ।” ਆਪਣੇ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਸੁਭਾਅ ਤੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸੱਚ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾਦਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ 'ਤੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਫੌਜੀ ਤੇ ਨੀਮ-ਫੌਜੀ ਬਲਾਂ ਦਾ ਹਮਲਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਤੇ ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਕਰਕੇ ‘ਛੇਕਿਆ’ ਗਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਇਕ-ਸਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅੱਖ ਖਰਾਬ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਨੀਅਤ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤਾਂ ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹਨ, ਇਸਲਈ ਉਸਦੀ ਨੀਅਤ 'ਤੇ ਹੀ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅੱਗੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਛੇਕੇ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ‘ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਅਕਤੀ’ ਦਾ ਇਕ ਵੀ ਬਿਆਨ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਨਾ ਆਇਆ। ਇਥੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਮੰਨਦਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਹੈ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਅਖਬਾਰ ਫੜਾ ਕੇ ਉਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਅਖਬਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਛਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿਹੜੇ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਮੰਨਦੇ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਪਹਿਲੇ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਸ਼ਰਮੇ-ਸ਼ਰਮੀ ਉਸਨੂੰ ਦੂਜੇ ਵਰਗ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਹਿਣਾ ਪੈ ਜਾਏ ਤਾਂ ਇਥੋਂ ਉਸਦਾ ਦਾਅਵਾ ਖੁਦ ਹੀ ਖਾਰਿਜ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਉਪਰੰਤ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਾਗਰੂਕ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੇ ਬੇਅੰਤ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ, ਰੇਡੀਓ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਆਦਿਕ 'ਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਪਰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਬੜੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਜੇ ਮੈਂ ਆਪ, ਪਾਗਲਾਂ ਵਾਂਗ, ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਛੇਕੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਬਿਆਨ ਤੇ ਖਬਰਾਂ ਲੈਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇਕ ਨਾ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਛਪਣ ਯੋਗ ਇਕ ਵੀ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਣਾ” (???) ਜਦਕਿ ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਫਤਵੇ ਵਿਰੁੱਧ ਰੋਹ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਪੰਥ-ਦਰਦੀਆਂ ਤੋਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਉੱਲੂ ਸਿੱਧਾ ਕਰ ਲਿਆ।

ਅੱਗੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਗਿਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਵੀ ਆਪਣੀ ਕਿਸੇ ਤਕਰੀਰ ਵਿੱਚ

‘ਸਪੋਕਸਮੈਨ’ ਦੀ ਤਰੀਫ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ। ਇਥੇ ਪਹਿਲਾ ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਇਹ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪੋਕਸਮੈਨ (ਦੇ ਸੰਪਾਦਕ) ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਿਸ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ? ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਦੇ ਅਹਿਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਖਿਲਾਫ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਇਕ ਲਾਭ ਦਾ ਸਾਧਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਸੀ? ਜਾਂ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ 5 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸੰਪਾਦਕੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਪਮਾਨ ਕਰਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਠਹਿਰਾਉਣ (ਬਲਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ 'ਤੇ, ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵੀ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਸੁੱਟਣ) ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਦੂਜਾ, ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲਿਖਤ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਜਦ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਬੰਧੀ ਖਬਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਿਸੇ 'ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਧੰਨਵਾਦ ਕਾਹਦਾ - ਅਖੀਰ ਧੰਨਵਾਦ ਤਾਂ ਅਹਿਸਾਨ ਪ੍ਰਤੀ ਹੀ ਜਤਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਨਾ? ਜਾਂ ਤਾਂ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਮੰਨੇ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਖਬਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਕੇ ‘ਦੂਜੀ ਧਿਰ’ ਤੇ ਕੋਈ ਅਹਿਸਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ ਤਰਕ ਲਈ ਪਾਠਕਾਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੇ। ਤੀਜਾ, ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਵੀ ਲਗਭਗ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਲੱਗੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਤਕਰੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ‘ਸਪੋਕਸਮੈਨ’ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਸਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਮਾਤਰ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਹੀ ਇਹ ਮੰਗ ਕਿਉਂ? ਜੇਕਰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਕੱਲ ਨੂੰ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਦੇਵੇ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਂ ਡਾ: ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਰੋਜ਼ ਖਬਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਉਹ ਮੇਰਾ ਧੰਨਵਾਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਆਉਣ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਥਨ ਉਸਦੀ ਲਿਆਕਤ ਦਰਸਾਏਗਾ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਕੰਗਾਲਪੁਣੇ ਨੂੰ? ਚੌਥਾ, ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਮਾਤਰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਖਬਾਰਾਂ, ਰਸਾਲਿਆਂ (ਇੰਡੀਆ ਅਵੇਅਰਨੈੱਸ ਵਿੱਚ ਵੀ) ਤੇ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ ਵਿੱਚ ਖਬਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਕੀ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਮੀਡੀਆ ਸੰਗਠਨ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਕਰੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟੋਨੀ ਅਤੇ ਗਿ: ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜਾਚਕ ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜਦ ਵੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਜਾਣਗੇ, ਉਹ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪ ਆ ਕੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਕਹੀ (ਜੇਕਰ ਕਹੀ ਤਾਂ), ਇਹ ਤਾਂ ਉਹੀ ਜਾਣਨ

ਪਰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਖੁਦ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਵੇਂ ਗਰੰਟੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੁਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਥਿਤ ਸਾਥੀ ਨੂੰ? ਕੱਲ ਜੇਕਰ ਲੁਧਿਆਣਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਕਹੇ ਕਿ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਉਹ (ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ) ਲੁਧਿਆਣਾ ਆਣਗੇ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨਗੇ; ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਕਰਨ ਆਏ ਹੀ ਨਹੀਂ - ਤਾਂ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਇਸਦਾ ਕੀ ਜਵਾਬ ਦੇਵੇਗਾ?

ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ, 'ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ' ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛੇ ਕਿ ਉਹ ਏਕਸ ਕੇ ਬਾਰਕ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਬਣੇ ਜਾਂ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਰਹੇ, ਤਾਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵੱਸ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀਆਂ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ (ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਤੇ ਆਰਥਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਬਾਕੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾ ਮੰਨਣਾ, ਖੰਡੇ-ਬਾਟੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਦੇ ਸੰਸਕਾਰ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਦੱਸਣਾ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਨਕਲੀ ਦੱਸਣਾ ਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਕਈ 'ਖੋਜਾਂ') ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੱਸਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸਾਖ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਝਟਕਾ ਲਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨ ਨੂੰ (ਉਸਦੀ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਂ ਲਿਖਤ ਦੀ ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਨਾ ਮਿਲਾਉਣ ਨੂੰ) 'ਸਪੋਕਸਮੈਨ' ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦਾ ਇਕ-ਮਾਤਰ ਰਸਤਾ ਇਹੀ ਹੈ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਟਾਲ ਦੇਣ ਕਿ ਉਹ ਕਾਂਵਾਂ, ਚਿੰੜੀਆਂ ਦੀ ਕਾਂ-ਕਾਂ, ਚੀਂ-ਚੀਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਪਰ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਸਭਿਅ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪਸੰਦ ਕਰੇਗਾ - ਅਜਿਹੇ ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਮਹਾਨ ਸੰਪਾਦਕ ਜੀ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਫਿਰ, ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟੋਨੀ ਦੇ ਘਰ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਖੁਦ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ ਪਰ ਉੱਥੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਵਾਕਿਆ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ (ਕਿ ਪ੍ਰਭਜੀਤ ਸਿੰਘ ਖੜੇ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੀ ਕਥਿਤ ਮਦਦ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ)। ਬਲਕਿ ਏਨਾ ਜ਼ਰੂਰ ਸੀ ਕਿ ਜਦ ਸ੍ਰ: ਪ੍ਰਭਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧਵਨ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਤੀ-ਸੂਚਕ ਲਫਜ਼ ਉਪਯੋਗ ਕਰਨ ਪ੍ਰਤੀ, ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਖੜੇ ਕੁਝ ਵੀਰਾਂ ਨੇ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ

ਇਤਰਾਜ਼ ਜਤਾਇਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੀਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਅਮਲ ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਇਸਦੇ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਫਿਰ, ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਖੁਦ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਧਵਨ ਦੀ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨਾਲ 'ਰਲਾਉਣ' ਬਾਰੇ ਸੀ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ "ਕੱਚੀਆਂ ਤੇ ਈਰਖਾ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ" ਕਹਿ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਬਤ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅੱਗੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਕਿਸੇ ਅਮਰੀਕੀ ਸੱਜਣ ਵੱਲੋਂ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਖ਼ਬਰ ਬਾਰੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਉਲਾਹਮਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਅਸੀਂ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਹਾਂ ਤੇ ਸਾਡਾ ਵੀ ਦਿਲ ਹੈ।" ਭਾਵ, ਮੈਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਿਲ ਆਪਣੀ ਸਿਫਤ (ਚਾਪਲੂਸੀ) ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਹ ਨਿਰੇ ਝੂਠੇ ਤੇ ਤੱਥਹੀਣ ਸੰਪਾਦਕੀ ਲਿਖਣ 'ਤੇ ਉਤਾਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਫਰੀਦਾਬਾਦ ਸਮਾਗਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਬੋਲਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਤਾਂ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਗੱਲ, ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਮਾਗਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਕੁਝ ਖ਼ਾਸ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਸਨ - ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਨਹੀਂ - ਨੂੰ ਬ੍ਰੈਕਟ () ਵਿੱਚ ਲਿਖ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ, ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਆਪਣੇ ਸਾਬਕਾ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਮੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਬਾਬਤ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚਰਚਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਕਿ "ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੋਰ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਬਾਦਲ ਕੋਲੋਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਲੈਣ ਲਈ ਮੈਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।" ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਦੀਆਨੀ ਵੱਲੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖ-ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਸ੍ਰ: ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਕਾਦੀਆਨੀ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰ ਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੋ ਗਏ। ਕੀ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਅਖ਼ਬਾਰ 'ਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ

ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਪਾਠਕ ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹਨ ਪਰ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖ?

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਲਾਲਚ ਅਧੀਨ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਦਲਣ ਦੀ ਸ਼ੰਕਾ ਹੈ, ਇਸਦੇ ਵਾਸਤੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਬਾਦਲ ਪਰਵਾਰ ਦੀ ਚਾਪਲੂਸੀ ਵਾਲੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ (ਜਿਵੇਂ, ਬਠਿੰਡਾ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਰੈਲੀ ਦੌਰਾਨ 40 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਬੇ ਜਾਮ ਲੱਗ ਗਏ) ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਤਾਂ ਗੱਲ ਸੀ 7 ਮਾਰਚ 2010 ਨੂੰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਵੱਲੋਂ 'ਮੇਰੀ ਨਿਜੀ ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨੇ' ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਤੋਲੇ ਗਏ ਕੁਫ਼ਰ ਦੀ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕੀ ਸ੍ਰ: ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕੌੜਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਿੱਖ ਵੀ ਨਿਗਲਿਆ ਗਿਆ' ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ : "ਜਦ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਡਿਗਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਡਿਗਦਾ ਹੀ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਡਿਗਦਾ ਹੀ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ..." ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਨੈਤਿਕ ਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਗਿਰਾਵਟ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕੜੀ ਵਿੱਚ 8 ਮਾਰਚ 2010 ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਇਕ ਖ਼ਬਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ "ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦਾ ਅੰਦਰਖਾਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ?" ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਰੰਭਤਾ ਵਿੱਚ 'ਕੀ' ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ਯਾਨੀ ਪਾਠਕਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਖ਼ਬਰ (ਜਾਂ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਲਿਖਤ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਉਕਤ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਬਾਬਤ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸ ਲਾਭ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦਾ ਸਾਥ ਨਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਚਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਤਾਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਪਰ ਹਾਲਾਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਵਾਅਦਾ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਇਹ ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਕਿਥੋਂ ਹੋ ਗਈ, ਇਹ ਸਮਝ ਪਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।

ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਤੇ ਉਸਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਭਾਰਤ ਦੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ ਤੇ ਉਥੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਵੀਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਹਰ ਸਾਲ ਇਥੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਾਰਤ ਆਉਣ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਟਿਕਟ 17 ਸਤੰਬਰ 2009 ਨੂੰ (ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ) ਹੀ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾ ਲਈ ਸੀ ਤੇ ਇਸੇ ਟਿਕਟ ਰਾਹੀਂ ਉਹ 15 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਭਰਿਆ ਤੇ ਬੇਹੂਦਾ ਝੂਠ ਹੈ।

ਇਸੇ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਇਕ ਹੋਰ ਹਾਸੋਹੀਣੀ ਗੱਲ ਲਿਖੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ "ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰ: ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਤੋਂ ਦੂਰੀ ਰੱਖਣ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਨਾ ਰੱਖਣ।" ਪਰ ਗੌਰਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਦੂਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਾਂ ਤਦ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ, ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਨੇੜਤਾ ਹੁੰਦੀ। ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਇਕੱਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖ਼ਾਸਕਰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਤੋਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਦੂਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਖੁਦ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਗੱਲ ਬਿਲਕੁਲ ਮਨਘੜਤ ਤੇ ਅਖੌਤੀ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਉਚੇਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤ ਹੈ।

ਹੋਰ ਕਈ ਗੱਪੜਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਕਤ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ "ਪੁਜਾਰੀ ਇਸ ਗੱਲੋਂ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹਨ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰੋਸ ਨੂੰ ਪੁਜਾਰੀਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਕੰਨੀ ਕਤਰਾਈ ਹੋ, 'ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਗੋਤੀ ਸਿਮਰ ਕੇ' ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੀ 'ਜਥੇਦਾਰੀ' ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਨੂੰ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ।" ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਆਦਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਥੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਲਫਜ਼ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ/ਲਿਖਤ 'ਚੋਂ ਕਢਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਉਹ ਲਫਜ਼ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦਾ ਸਾਥੀ ਜਾਂ ਗੁਰਮਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਲੁਕੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਪ੍ਰੋ:) ਨੇ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੰਦ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਨਾ-ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ 'ਛਿਕਵਾ' ਲਿਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਪੁਜਾਰੀਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਨੇ 'ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਗੋਤੀ ਸਿਮਰ ਕੇ' ਵਾਲੀ ਤੁਕ ਵਿੱਚ ਭਗੋਤੀ ਦੇ ਅਰਥ ਦੁਰਗਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚਲੀ ਤੁੱਕ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ "ਭਗੀਵਤ (ਰੱਬ) ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ" ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋਕਿ ਸਰਾਸਰ ਗਲਤ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ, ਇਹ ਪੰਕਤੀਆਂ ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ ਦੀ ਰਚਨਾ "ਭਗੋਤੀ ਕੀ ਵਾਰ" ਦੇ

ਅਰੰਭਲੇ ਭਾਗ ਦੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਉਂਕਿ 'ਵਾਰ' ਵਿੱਚ ਦੁਰਗਾ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਦੁਰਗਾ ਲਈ 'ਭਗੋਤੀ' ਲਫਜ਼ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸਲਈ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਲੇਖ (ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਭਗੋਤੀ ਜੀ ਕੀ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਭਗੋਤੀ ਦੇਵੀ ਦਾ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਪੰਕਤੀ (ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਗੋਤੀ ਸਿਮਰ ਕੈ) ਵਿੱਚ ਵੀ। ਅਜਿਹਾ ਕਹਿਣਾ ਦੇ ਤੇ ਦੇ ਪੰਜ ਕਹਿਣ ਤੁੱਲ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਭਗੋਤੀ ਦੇ ਅਰਥ ਦੁਰਗਾ ਹਨ ਪਰ 'ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਗੋਤੀ' ਵਾਲੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਅਰਥ ਰੱਬ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਭਗੋਤੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਥੋੜੀ ਦੇਰ ਲਈ ਅਜਿਹਾ ਮੰਨ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਏ ਕਿ ਇਸ ਤੁੱਕ ਵਿੱਚ ਵਾਕਈ ਦੁਰਗਾ ਦੇਵੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਪਏਗਾ ਕਿ ਕੀ ਰੱਬ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਏਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸਿਮਰੀਏ?

ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸ ਸਟੈਂਡ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਖਾਮੀਆਂ ਹੋਣ, ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੀ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਹੋ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਨਹੀਂ। ਇਸਲਈ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵੱਡੀ ਮੱਕਾਰੀ ਤੇ ਸ਼ਰਾਰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਟੈਂਡ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਜ-ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਰਨਾਲਾ ਵਰਗੇ ਪੰਥ-ਧੋਰੀ ਤੋਂ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਮੰਗਣ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਐਲਾਨਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਲਤ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਗੱਲ ਸਿਰਫ਼ ਏਨੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਇਹ ਤੱਥ-ਹੀਣ ਖ਼ਬਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਾਅਵੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਜਿਹੀ ਖ਼ਬਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਕਤਾ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਡਾ: ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣੇ ਸਨ ਤਾਂ ਇਸੇ ਬਹੁਤੇ ਸਿਆਣੇ ਬਣਦੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਰਸਾਲੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਲਿਖ ਮਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਡਾ: ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਦਸ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਹੀ ਚੱਲ ਸਕੇਗੀ। ਜਦਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡਾ: ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ 5 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ, ਬਲਕਿ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਰਕਾਰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਲਈ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਏਨੀ ਹੀ ਝੂਠੀ ਤੇ ਤੱਥਹੀਣ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਹੋਰ ਬਿਆਚ-ਪੱਖੀ (defensive) ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ੰਕੇ ਖੜੇ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ 10 ਮਾਰਚ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋ: ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੱਗਾ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਇਹ ਬਿਆਨ ਲਗਵਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਚੌਪਈ, ਜਾਪੁ, ਸਵਈਏ ਅਤੇ ਭਗੋਤੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਟੈਂਡ (ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਦੇ ਦਾਇਰ ਅਧੀਨ ਰਹਿਣਾ) ਭਾਵੇਂ ਸਲਾਘਾਯੋਗ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਬਿਲਕੁਲ ਅਧਾਰਹੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਰਚਨਾਵਾਂ 'ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਨਤ' ਹਨ (ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਤ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ)। ਫਿਰ, ਨਿਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਰਚਨਾ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਹੋਰ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਰਾਹੀਂ ਸਿੱਖ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਚੁਕੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਲਾ ਦੇਣ ਨਾਲ ਟਕਸਾਲੀਆਂ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਹੋਰਨਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਤ੍ਰੀਆ-ਚਰਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਤਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਹੀ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚੌਪਈ ਵੀ ਤ੍ਰੀਆ-ਚਰਿੱਤਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸਲਈ ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਗਿਆਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਸਮਝ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਇਹ ਅਸ਼ਲੀਲ ਕਹਾਣੀਆਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਜਾਏਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੁਰਮਤਿ-ਵਿਰੋਧੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਚੌਪਈ ਵੀ ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਚੌਪਈ ਜਿਹੀ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਰਚਨਾ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੋਰ ਵਧੇਰੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਹੋਣ 'ਤੇ ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਸਵਈਏ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਵੀ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪੜਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਪ੍ਰੋ: ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੱਗਾ ਵੀ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ਼ ਕੋਈ ਨਰਾਜ਼ਗੀ ਜਾਹਿਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਬਲਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿੱਚ ਖੁਦ ਬਾਰੇ ਟਕਸਾਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗਈ ਝੂਠੇ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਕਈ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਗਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਪਰ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕ ਸਕਣ ਕਿਉਂਕਿ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ਼ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ-ਮਾਤਰ ਸਾਧਨ (ਅਖ਼ਬਾਰ) ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਇਸ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਅਧੀਨ

ਉਹ ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹਿਣ। ਪ੍ਰੋ: ਯੱਗਾ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਕੋਈ ਨੈਤਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਲੈਕਚਰਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ।

ਥੋਰ, ਇਸ 'ਖ਼ਬਰ' ਰਾਹੀਂ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਮੱਕਾਰੀ ਇਸੇ ਠੁਕੜੇ ਤੋਂ ਸਮਝੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਲਿਖਤ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਬਦਲੇ ਰਵਈਏ ਨੇ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖ ਚਿੰਤਕਾਂ ਨੂੰ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ..." ਉਥੇ ਅਗਲੇ ਹੀ ਵਾਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਕਿ "ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਭਗੋਤੀ, ਚੌਪਈ, ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸਵਈਹੇ ਆਦਿ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸਟੈਂਡ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ..."। ਭਾਵ, ਦੋਵੇਂ ਪੰਕਤੀਆਂ ਆਪਾ-ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ - ਪਹਿਲੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਬਦਲ ਜਾਣ (ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਕਾਰਨ) ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ ਤਾਂ ਦੂਜੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਨੀਤੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀ 'ਖ਼ਬਰ' ਅਧਾਰਹੀਣ ਤੇ ਝੂਠਾ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਮਾਤਰ ਹੈ।

ਝੂਠੇ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਿਆਂ 15 ਮਾਰਚ ਦੀ ਆਪਣੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਖ਼ਬਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਕਿ "ਜਦੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਪੋਕਸਮੈਨ (ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ) ਨਾਲ ਜੱਫੀ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਪਰ ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਇਕ ਟੈਲੀਫੋਨ ਸੁਨੇਹੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਦੇ ਯਤਨ ਠੁਕਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿਤਾ"। ਇਸ ਅਖ਼ਬਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਗਿ: ਜਗਤਾ ਸਿੰਘ ਜਾਚਕ, ਉਪਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟੋਨੀ ਦੇ ਨਾਂ ਵਰਤਕੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਿਚੋਲਗੀ ਸਦਕਾ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਉਸਦੇ ਘਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਪਰ "ਰਾਤੋ ਰਾਤ ਕਿਸੇ ਗੁਪਤ ਥਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਸੁਨੇਹੇ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ" (ਯਾਨੀ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ 'ਤੇ) ਆਪਣੀ ਖ਼ਰਾਬ ਸਿਹਤ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਬਣਾ ਕੇ, ਉਸਦੇ ਘਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮੁਕਰ ਗਏ। ਪਰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜਦ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਾੜਾ, ਗੈਰ-ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੇ ਪੁਜਾਰੀਵਾਦ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ (ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ) ਹੈ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਉਸਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ 'ਮਿਹਰਬਾਨੀ' ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ? ਜੇਕਰ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮਹਾਨ ਲਿਖਤ ਤੋਂ ਨਰਾਜ਼ ਹੋ ਕੇ 'ਸੰਪਾਦਕ ਵਿਰੁੱਧ ਬੋਲਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ', ਤਾਂ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਗੁੱਸਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਦੇ ਘਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਤਾਂ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਵੱਲੋਂ ਝੂਠਾ

ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਨਾਲ ਹੀ ਠੰਡਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਨਹੀਂ, ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀਰਤਨ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਆਇਡੀਆ ਤੇ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਦੀ ਹੀ ਸੀ - ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਜਾਂ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਸੌਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਸਦੇ ਘਰ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਆ ਜਾਏ ਤੇ ਪਾਠਕਾਂ ਫੈਲ ਜਾਏ ਕਿ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਵਿੱਚ ਦੋ-ਚਾਰ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਖ਼ਬਰਾਂ ਲਗਦਿਆਂ ਹੀ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਡਰ ਕੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ (ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹਾਨ ਹੋਣ ਨਾਤੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਨਹੀਂ ਗਿਆ)। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ, ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਖੁਦ ਇਹ ਇਕਬਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਵਿਚੋਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਆਪਣੇ ਘਮੰਡੀ ਸੁਭਾਅ ਕਾਰਨ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਮੰਗ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਬੰਦ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ, ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਵੀ ਕਹਿੰਦਾ ਅਤੇ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਘਰ, ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਸਬੰਧੀ 'ਖ਼ਬਰ' ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਾਮ ਵਰਤ ਕੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਨਘੜਤ ਗੱਲਾਂ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਪਣੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਉਸਤਤਿ ਜਾਂ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਪੰਥਕ ਮਸਲਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਖੁਦ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬਿਆਨ) ਲਿਖ ਦੇਣੀਆਂ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਘਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਝਬੂਝ ਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟੋਨੀ ਵੱਲੋਂ 'ਸਮਝੌਤਾ' ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਅਮਰੀਕਾ ਯਾਤਰਾ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਟਿਕਟ 17 ਸਤੰਬਰ 2009 ਨੂੰ ਹੀ ਬੁੱਕ ਕਰਵਾ ਲਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੀ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਟਿਕਟ ਰੱਦ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦੁਬਾਰਾ ਨਵੀਂ ਟਿਕਟ ਵੀ ਬਣਵਾ ਸਕਦੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸਦਾ ਲਾਭ ਕੀ ਹੋਣਾ ਸੀ? ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਇਕੋ-ਇਕ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਉਸਦੀ ਈਨ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਬਦਲ

ਦੇਣਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸਲਈ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਮਿੱਥੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੁਤਾਬਿਕ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕੋਈ 'ਪਾਪ' ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇਸ਼ ਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ (ਪ੍ਰੋ: ਘੱਗਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਵਿੱਚ) ਛਿੱਬੇ ਪਏ ਬੰਦੇ ਵਾਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜਦਕਿ ਹਰ ਨਿਰਪੱਖ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਬਿਆਨ ਵਿਚਲੀ ਨਪੀ-ਤੁਲੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਅਤੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀਆਂ ਕੜਵਾਹਟ ਭਰਪੂਰ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਕੇ ਖੁਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਛਿੱਬਾ ਪਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ਤੇ 'ਹਲਕੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ' ਕਿਸਨੇ ਵਰਤੀ ਹੈ।

ਅੱਗੇ, ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਫਿਰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਆਪਣੇ 'ਦਾਨੀ' ਹੋਣ ਦਾ ਝੂਠਾ ਢੰਢੇਰਾ ਪਿੱਟਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੁਗਣੇ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ-ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਈਰਖਾਲੂ ਪਰਵਿਰਤੀ ਜਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਲਿਖਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਪ੍ਰੋ: ਸਾਹਿਬ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਕੀਰਤਨ ਬਦਲੇ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ਤੇ ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੀਰਤਨ ਵੇਚ ਕੇ ਜਿੰਨੀ ਦੌਲਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਬਣਾਈ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਕ ਰੁਪਿਆ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਕੌਮੀ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੋਣਾ।" ਹੁਣ ਇਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਝੂਠ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ+ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਕੀਰਤਨ ਬਦਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਰੁਪਏ ਮੰਗਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਖੁਦ ਮੇਰੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਭੋਟਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਸੱਜਣਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ, ਹੋਰਨਾਂ ਰਾਗੀਆਂ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਨ ਦੇ, ਬਲਕਿ ਪੈਸੇ ਗਿਣੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਤੇ ਸੁਰ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਉਸਦਾ ਕਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਫਿਰ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਇਸ ਮੁਹਾਰਤ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਬਦਲੇ ਯੋਗ ਮਾਇਆ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਰਾਗੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਰਤਨ ਬਦਲੇ ਭੋਟਾ ਲੈਣਾ 'ਪਾਪ' ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਸਾਰੇ ਰਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਆਸ ਸਿਰਫ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਰਾਗੀ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ? ਕੀ ਮੁਫਤ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਰਾਗੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਵਾਰਕ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇਣਗੇ? ਫਿਰ, ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਮਾਇਆ ਕਾਮਾਉਣਾ ਜੇਕਰ ਗਲਤ ਹੈ ਤਾਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਵੇਚ ਕੇ (ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਿਫਤਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਲਗਾ ਕੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਖਿਲਾਫ ਆਉਂਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾ ਕੇ) ਮਾਇਆ ਕਾਮਾਉਣਾ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ?

ਜੇਕਰ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਰਾਗੀ ਨਾਲੋਂ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੌਲਤ ਬਣਾਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੇ ਢਿੱਡ ਵਿੱਚ ਪੀੜ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ? ਕੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸਾ ਕਾਮਾਉਣਾ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ? ਫਿਰ, ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਤਾਅਣਾ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹੇਠਾਂ ਸੋਟਾ ਫੇਰਲਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥਕ-ਅਖ਼ਬਾਰ ਦਾ ਸ਼ੋਸ਼ਾ ਛੱਡ ਕੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੌਲਤ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸ਼ਖ਼ਸ ਉਹ ਖੁਦ ਹੈ। ਪਰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਲੱਭਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਤਾਂ ਦੱਸੇ ਕਿ ਪੰਥਕ ਕਾਰਜ ਵਾਸਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨੀ ਵਿੱਚੋਂ (ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਭੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪੈਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ) ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਦਾਨ (ਅਸਲ ਦਾਨ, ਆਪਣੀ ਹੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੰਟਰੋਲ ਆਪਣੀ ਹੀ ਮਲਕੀਅਤ ਵਾਲੇ ਟ੍ਰਸਟ ਕਰਨ ਦਾ ਢੋਂਗ ਨਹੀਂ) ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੀ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੈਸੇ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਕੋਲੋਂ ਕੋਈ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਜਾਰੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਏਗਾ?

ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਭੋਲਾ ਜਿਹਾ ਬਣ ਕੇ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਉਠਾਏ ਸਨ। ਪਰ ਖੁਦ ਜਦ ਇਸਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਫ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਵਾਂ-ਚਿੜੀਆਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ !! ਕੀ ਇਸੇ ਤਰਜ਼ ਤੇ, ਹੁਣ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ? ਵੈਸੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਤੇ ਲਾਲਚ ਇਸ 'ਸੁਝਾਅ' ਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਦਸਵੰਧ ਹੀ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖ਼ਬਾਰ, ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਜਾਂ 'ਉੱਚਾ ਦਰ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਦਾ' ਵਰਗੇ ਸ਼ੋਸ਼ਿਆਂ (ਅਖੌਤੀ ਪੰਥਕ ਕਾਰਜਾਂ) ਲਈ ਦੇ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਾਰੀ ਸਮੱਸਿਆ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਜਾਏਗੀ। ਯਾਨੀ, ਜੇਕਰ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਮਾਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰ ਦੇਣ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਉਹ ਚੰਗੇ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਕ ਪੱਖੋਂ ਪੂਰਨ ਸਿੱਖ ਹਨ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ, ਇਸਲਈ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੂਜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦਾ ਦੁਰਪਯੋਗ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਕ ਮਾੜੇ, ਲਾਲਚੀ ਤੇ ਸਿਧਾਂਤਹੀਣ ਸਿੱਖ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਝੂਠੀ ਲਿਖਤ ਲਿਖ ਕੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਹੋੜ ਵਿੱਚ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਡਿਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੇ ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਤੋੜ-ਮਰੋੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ

ਵਿਚੋਂ ਡਾਲਰਾਂ ਦੇ ਵੇਰ ਮੰਗ-ਮੰਗ ਕੇ ਵੀ ਜੇ ਉਹ 'ਬੈਂਕ ਯੂ' ਕਹਿਣਾ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖੇ ਤਾਂ ਰੱਬ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਸਬਕ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ 'ਧਨਵਾਦ' ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵੀ ਉਹ ਆਪਣਾ 'ਗੁਣ' ਦਸ ਰਹੇ ਹਨ।" ਇਥੇ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਦੇ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਤੇ ਆਰਥਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਥਾਂ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਜਾਹਿਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਵੀ ਡਾਲਰ ਜਾਂ ਪੈਂਡ ਆਦਿਕ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇਗੀ। ਪਰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੂੰ ਇਹ ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਭੇਟਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਧੰਨਵਾਦ ਨਾ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਲੈਕਚਰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਗੱਲ ਲਈ ਭੰਡਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਅਖੌਤੀ ਪੰਥਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਾਸਤੇ ਮਾਇਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ। ਫਿਰ, ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਬਲਕਿ ਇਹ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ (ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਜਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਲਈ) ਧੰਨਵਾਦ ਨਹੀਂ ਮੰਗਦਾ (ਜੇ ਕੋਈ ਮਾੜੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਗੱਲ ਹੈ)।

ਪਰ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਥੱਲੇ ਡਿਗ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਉਸਦੀ ਇਸੇ ਗਿਰਾਵਟ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਮਿਸਾਲ 17 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਲਿਖੇ ਗਏ ਉਸਦੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਡੇਰੇਦਾਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਢਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਢਢਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਲਈ 'ਸੰਤ' ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣ ਦਾ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਆਪਣੇ ਰਸਾਲੇ ਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਈ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਲੇਖ ਛਾਪ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਗੁਰਮਤਿ ਵਿੱਚ 'ਸੰਤ' ਲਫਜ਼ ਗੁਰੂ ਦੇ ਤੁੱਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਦੂਜਾ, ਇਸੇ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਢਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਲਗਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਢਢਰੀਆਂ ਵਾਲਾ ਵਾਜਾ ਵਜਾਉਂਦਾ ਰਹਿ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਚੇਲੇ ਪੈਸੇ 'ਕੱਠੇ ਕਰ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਤੀਜਾ, ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਡੇਰੇਦਾਰ ਸਾਧ, ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੁਝ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਮਕਸਦ ਸ਼ੋਹਰਤ ਖੱਟ ਕੇ, ਧਨਾਢ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਹੋਰ ਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਜੇਬਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਢਢਰੀਆਂ ਵਾਲੇ ਵਰਗੇ ਡੇਰੇਦਾਰ ਤੋਂ ਵੀ ਨੀਵੇਂ ਦਰਜੇ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਫਸੋਸਜਨਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਸਿਰਫ਼ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਵਰਗਾ ਬੇਸ਼ਰਮ ਵਿਅਕਤੀ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਉਕਤ ਲੰਮੀ-ਚੌੜੀ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਦਰਸਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਬਿਆਨ ਤੇ ਸੰਪਾਦਕੀ ਬਿਲਕੁਲ ਝੂਠੇ, ਤੱਥਹੀਣ ਅਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਹਨ। ਪਰ ਹਰ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਵਜ੍ਹਾ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਲਈ ਇਸ ਤੱਥ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਵੀ ਬੜੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਅਖੀਰ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ, ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਕਿਉਂ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤ ਤੋਂ ਵਾਕਿਫ਼ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੱਜਣ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਨੂੰ ਉਸਦੀ 'ਈਰਖਾ' ਦੀ ਉਪਜ ਦੱਸਣਗੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੈ ਵੀ ਠੀਕ। ਅਤਿ ਈਰਖਾਲੂ ਤੇ ਹੈਂਕੜ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਸਿਰਫ਼ ਉਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਇਕ-ਮਾਤਰ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ, ਪ੍ਰਚਾਰਕ, ਲੇਖਕ, ਪੱਤਰਕਾਰ ਤੇ ਮਸੀਹਾ ਮੰਨ ਕੇ, ਹਰ ਮਸਲੇ ਬਾਬਤ ਉਸ ਤੋਂ ਹੀ ਸਲਾਹ ਮੰਗੇ ਤੇ ਉਸਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਚੱਲੇ। ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਹ ਆਪਣੀ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੰਨੇ 'ਤੇ, ਆਪਣੀ ਹੀ ਜਥੇਬੰਦੀ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਇਹ ਮੰਗ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਵਿਸ਼ਵ ਸਿੱਖ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ 'ਕੌਮੀ ਹੀਰ' ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ !!! ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਹਾਸੇਹੀਣੀ ਮੰਗ ਪ੍ਰਤੀ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਹ ਕੁਝ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਫਿਜ਼ੂਲ ਦੱਸਦਿਆਂ ਇਸਦੇ ਮਕਸਦ 'ਤੇ ਹੀ ਸਵਾਲੀਆ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਬੜੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕਰਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਵੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵਾਲਾ ਮਸਲਾ ਉਕਤ ਮਿਸਾਲ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਗੰਭੀਰ ਤੇ ਪੇਚੀਦਾ ਹੈ। ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਸੱਚਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਅਹੁਦਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਈ 'ਮੁਲਾਜ਼ਮ' ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਪਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਏਜੰਟ ਹਨ, ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਅਖ਼ਬਾਰ ਨੂੰ ਪੰਥ-ਦਰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਅਤੇ ਲੇਖਾਂ ਨੂੰ 'ਸੈਂਸਰ' ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਅਜਿਹੇ ਪੰਥ-ਦਰਦੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦੋ-ਢਾਈ ਸਾਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਜਿਸ ਸੂਝਬੂਝ ਤੇ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ ਗੁੰਥ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੀਆਂ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਖਲਬਲੀ ਮਚਣੀ ਸ਼ੁਰੂ

ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਭਰੋਸਾ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਠੱਪ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਕਾਲਾ ਅਫਗਾਨਾ ਦੀ ਇਕ ਪੁਸਤਕ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਇਕ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਖ਼ਾਸ ਫ਼ਰਕ ਨਾ ਪਿਆ। ਇਸਲਈ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀਆਂ ਤੇ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹਥਕੰਡੇ, ਯਾਨੀ ਤਖ਼ਤਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀਆ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਂਦਾ।

ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 5 ਦਸੰਬਰ 09 ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਦਾ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੰਪਾਦਕੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗ ਲਏਗਾ। 2 ਅਤੇ 3 ਦਸੰਬਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਭਰੇ ਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਸੰਪਾਦਕੀ ਲਿਖ ਮਾਰੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਾਸ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਖੰਡਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਪਾਠਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈ ਕੁਝ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਕਾਰਨ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਲਿਖਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ, ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੋਮੇ ਵਿੱਚ ਰਲਾ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਹਿਤਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਂਦੇ ਬਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ, ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਇਕਦਮ 'ਯੂ-ਟਰਨ' ਲੈ ਲਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ: ਵੱਲੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਨੂੰ "ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਠੀਕ ਕਦਮ" ਦੱਸ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਫਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਇਸਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਕੋਲ ਸੰਦੇਸ਼ ਭਿਜਵਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਕਿ ਉਹ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ। ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਇਕ ਏਜੰਟ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ ਹੀ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਪਰ ਉਸਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ। (ਇਸੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ 'ਰਿਪੋਰਟ' ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਛੇਤੀ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਜਾਏਗਾ)।

ਪਰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ, ਇਕ ਹੰਢਿਆ ਹੋਇਆ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਤੇ ਸ਼ਾਇਰ ਸਿਆਸੀ ਸੋਚ ਰੱਖਣ ਕਾਰਨ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੇ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲ ਰਹੇ 'ਸੇਵਾ-ਫਲ' ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਗਰੂਕ ਪਰ ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾਇਆ ਉਗਰਾਹੁਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੱਥੋਂ ਛੱਡਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸਲਈ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ

ਛੋਕੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਥੋੜਾ ਸਮਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲਿਖਣ ਦੀ ਨੀਤੀ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ: ਖਿਲਾਫ ਜਾਰੀ ਹੋਏ ਫਤਵੇ ਵਜੋਂ ਰੋਸ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦੇ ਇਛੁੱਕ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਇਆ ਉਗਰਾਹੁਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਜ਼ਬਾਤੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਅਜਿਹੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹੋਇਆ ਵੀ ਇੰਜ ਹੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੇਖ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਨਿਜੀ ਡਾਇਰੀ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਵਾਲੇ ਲੇਖ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਐਲਾਨੀਆ ਜੰਗ ਛੇੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਫੁੱਟ ਪੁਆਉਣ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਲੈ ਆਂਦੀ। ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੇ ਬਾਦਲਕਿਆਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਖੇਡੀ ਜਾ ਰਹੀ ਇਸ ਖੇਡ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅਤੇ ਡੇਰੇਦਾਰ ਵਾਕਿਫ ਹਨ, ਇਸਲਈ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਤਨੇਮ ਦੀਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਸਬੰਧੀ, ਬਲਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਮੌਜੂਦਾ ਬੀੜਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਕਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁਕਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਗੂ/ਸੰਸਥਾ ਨੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਜਤਾਇਆ ਜਦਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ-ਵਿਰੋਧੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀਆਂ ਕੌਮ-ਮਾਰੂ ਨੀਤੀਆਂ ਵੱਲ ਚਲਾ ਜਾਏਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਵਿਰੋਧੀ ਲਿਖਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੁੱਝੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਆਮ ਸਿੱਖ ਤਾਂ ਕੀ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਜਾਗਰੂਕ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵੀ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਦੀ ਇਸ ਚਾਲ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕਜੁਟਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਲਹਿਰ ਖੜੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਸੀ ਮਤਭੇਦਾਂ (ਜਾਪੁ, ਸਵਈਏ, ਚੌਪਈ, ਭਗੌਤੀ ਆਦਿਕ) ਮਾਤਰ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਤੱਕ, ਉਹ ਵੀ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਤੇ ਵੈਬਸਾਈਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪਿਛਲੇ ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਵੱਧ ਸਰਗਰਮੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਬਚਿੱਤਰ ਨਾਟਕ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਰੋਧੀ ਮੁਹਿੰਮ ਬਿਲਕੁਲ ਠੁੱਸ ਅਤੇ ਫੇਲ੍ਹ ਜਿਹੀ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਾਰ-ਪੰਜ ਪਿਛਲੱਗੂਆਂ ਨੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਟਕਸਾਲੀਏ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣਵਾਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਵਾਲੇ ਹੋਰ 'ਸਿੱਖ' ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ ਸਨ।

ਕੁਝ ਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕਈ ਵਾਰ

ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਫਿਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਬਚਨਾਂ ਕਿ :

ਕੂੜ ਨਿਖੁਟੇ ਨਾਨਕਾ ਓੜਕਿ ਸਚਿ ਰਹੀ।।

ਤੋਂ ਮਨ ਨੂੰ ਇਸ ਕੂੜ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੜ ਤੋਂ ਆਤਮ-ਬਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਭਾਵੇਂ ਸੌਦਾ ਸੰਪਾਦਕ ਇਕ ਜੇਤੂ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀਆਂ ਝੁਠੀਆਂ ਤੇ ਗੁੰਮਰਾਹਕੁੰਨ ਲਿਖਤਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦਵਾਨ ਨਾਓਮ ਚੌਮਸਕੀ ਦਾ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ :

“ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਥੋੜਾ ਸਮਾਂ ਮੂਰਖ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਤੁਸੀਂ ਥੋੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਮੂਰਖ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹੋ।
ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਮੂਰਖ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ।”

ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਏਜੰਟਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਮਰਜ਼ੀ ਸਮਝ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਕਾਵਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਦੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਜਾਣੇ-ਅਨਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਥ-ਘਾਤੀਆਂ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀ ਬਣੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਪ੍ਰੋ: ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਦਨਾਮ ਕਰਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਥੋੜਾ ਜਿਹਾ ਆਤਮ-ਮੰਥਨ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

SARABJEET SINGH

Editor-India Awareness
A-11, Sham Nagar,
New Delhi-110018
Telefax: +91-11-25984673
Mobile : 9871683322
Email: editor@indiaawareness.com

ਕੀ ਭੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਅੱਵਗਿਆ ਹੈ?

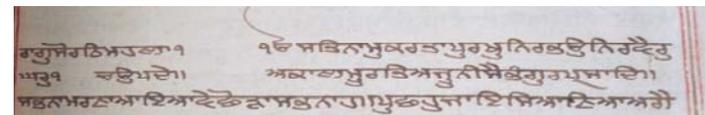
ਸਰਵਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆਂ

ਲੰਮੇ ਅਵੇਸਲੇਪਣ ਕਾਰਨ ਸਾਡੀਆਂ ਕਈ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਏਨੀਆਂ ਗੁੰਝਲ ਦਾਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ, ਅੱਜ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਵੀ ਗੁਨਾਹ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ, ਆਪਣੇ ਅਸਲੀ ਮੱਕਸਦ ਤੋਂ ਅੱਜ ਏਨੀ ਭਟਕ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਆਸ ਰੱਖਣੀ ਹੀ ਬੇਅਰਥ ਹੈ। ਇਕ-ਅੱਧਾ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਜਾਂ ਨਿਜੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵੀ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਇਕ ਸਮਾਬੱਧ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਕੇ, ਲਹਿਰ ਚਲਾਉਣ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸੇ ਸਿੱਟੇ ਤੇ ਪੁਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਜਾਗ੍ਰਤੀ ਲਿਆਉਣੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ।

ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਸੱਜਣ ਭੱਲੀਭਾਂਤ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਨਵਾਂ ਰਾਗ ਅਰੰਭ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਅਤੇ ਉਸੇ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮਹਲਾ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਉਥੇ ਸੰਪੂਰਨ ਜਾਂ ਸੰਖੇਪ ਮੰਗਲ (ਮੰਗਲਾਚਰਨ, ਮੰਗਲਚਾਰ) ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਗੁਰਮਤ ਮਾਰਤੰਡ (ਪੰਨਾ 594) ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜ ਹਨ।

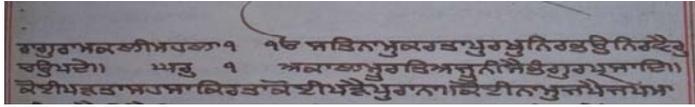
- (1) ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥,
- (2) ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥,
- (3) ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥
- (4) ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥,
- (5) ੴ

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਤੋਰਿਆ ਜਾਵੇ ਇੱਥੇ ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ (5) ‘ੴ ਜਿਸ ਦਾ ਜਿਕਰ ਗੁਰਮਤ ਮਾਰਤੰਡ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਹੈ ਇਹ ਛਾਪੇ ਦੀ ਬੀੜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। (ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਪੰਨਾ 83) ਛਾਪੇ ਦੀ ਬੀੜ ਵਿਚ, ‘ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ’ ਹੈ। ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜਬ ਦੇਖਾ ਤਬ ਗਾਵਾ ॥(ਪੰਨਾ 656) (4) ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੇਰ (522) ਆਇਆ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ‘ਗੁਰ’ ਦਾ ਸਬੰਧ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਾਲ ਹੈ ਨਾਂ ਕਿ ਸਤਿ ਨਾਲ। ੴ ਸਤਿ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਇਹ ਉਪਰ ਨੰ: 1, 2 ਅਤੇ 3 ਤੋਂ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਕ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪੋਥੀ ਵੇਖਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਸੰਮਤ 1825 ਮਿਤੀ ਭਾਦੋਂ ਵਦੀ ਦਸਮੀ 10॥ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ 250 ਪੱਤਰਿਆਂ ਉਪਰ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਹੈ। ਜੁਪ, ਸੋ ਦਰੁ, ਸੋ ਪੁਰਖ ਅਤੇ ਸੋਹਿਲਾ ਤਾਈਂ ਤਾਂ ਬਾਣੀ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਪੋਥੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਦਾ ਮੇਰਾ ਮੰਤਵ, ਸਿਰਫ ਮੰਗਲਾਂ ਦੇ ਅਸਥਾਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤਾਈਂ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹੱਥ ਲਿਖਤਾਂ ‘ਚ, ਮੰਗਲ ਨੂੰ ਪੱਤਰੇ ਦੇ ਅੱਧ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ। ਭਾਵ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਸ਼ਟ ਸਮਝੇ ਹੋਏ ਮੰਗਲ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਹੁਣ ਜੇ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਸ਼ੈਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।
ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

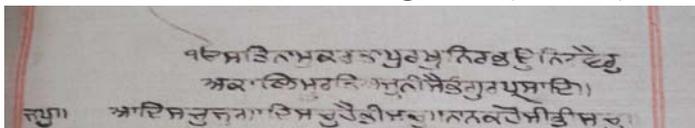
ਰਾਗੁ ਸੋਰਠਿ ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੧ ਚਉਪਦੇ ॥ ਸਭਨਾ ਮਰਣਾ ਆਇਆ ਵੇਛੋੜਾ ਸਭਨਾਹ ॥ ਪੁਛਹੁ ਜਾਇ ਸਿਆਣਿਆ ਆਗੈ ਮਿਲਣੁ ਕਿਨਾਹ ॥ ਇਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ-

ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੜ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?

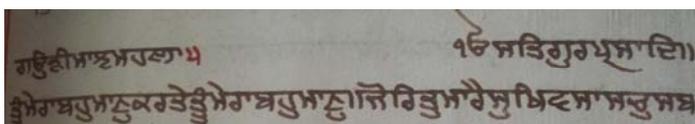
ਰਾਗੁ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੧ ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਚਉਪਦੇ॥ ਘਰੁ ੧ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕੇ ਜਦੋਂ ਮੰਗਲ ਪੂਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਥੇ ਪਹਿਲੀ ਪੰਗਤੀ ਦਾ ਬਚਿਆ ਹਿੱਸਾ ਦੂਜੀ ਪੰਗਤੀ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਛਾਪੇ ਦੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ।

ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੧ ਘਰੁ ੧ ਚਉਪਦੇ ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਕੋਈ ਪੜਤਾ ਸਹਸਾਕਿਰਤਾ ਕੋਈ ਪੜੈ ਪੁਰਾਨਾ ॥ (ਪੰਨਾ 876)

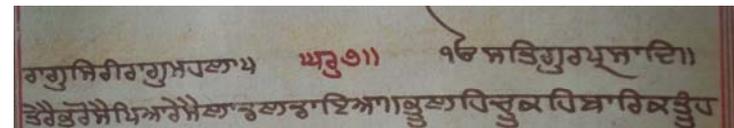

ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜਪੁ ॥ ਆਦਿ ਸਚੁ ਜੁਗਾਦਿ ਸਚੁ ॥ ਹੈ ਭੀ ਸਚੁ ਨਾਨਕ ਹੋਸੀ ਭੀ ਸਚੁ ॥੧॥

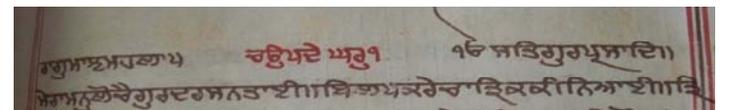
ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਮੰਗਲ ਤੋਂ ਵੀ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗਲ ਨੂੰ ਉਤਮ ਜਾਣ ਕੇ ਪਹਿਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਬਾਣੀ ਦਾ ਨਾਮ 'ਜਪੁ' ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਵੇਂ ਹੀ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। "ਜਦ ਪਾਵਨ ਬੀੜਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਸੂਝਵਾਨ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ, ਕਿੱਤਾ ਕਾਰਾਂ (Professional) ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਤੇ ਰਾਗਾਂ ਦੀ, ਸੱਜੇ ਖੱਬੇ ਦੀ ਸਹੀ ਤਰਤੀਬ ਤੇ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ, ਬਿਨਾਂ ਸਮਝੇ, ਉਘੱਤ-ਦੁੱਘਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਬੁਹਤੇ ਥਾਈਂ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ, ਮੰਗਲ ਨਾਲੋਂ, ਸਪਸ਼ਟ ਉੱਪਰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਦਿੱਤੀ"। (ਬਿਬੇਕ ਬੁਧ, ਪੰਨਾ 28) ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਬੁਹਤ ਹੀ ਢੁਕਵੀਆਂ ਹਨ।

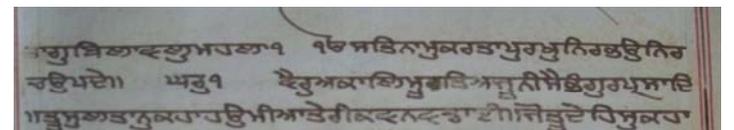
ਹੁਣ ਇਸ ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਜੇ ਪੁਰਾਤਨ ਲਿਖਤ ਦੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਾਂਗੇ। ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫॥ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਬਹੁ ਮਾਣੁ ਕਰਤੇ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਬਹੁ ਮਾਣੁ ॥ ਪਰ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ, ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਬਹੁ ਮਾਣੁ ਕਰਤੇ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਬਹੁ ਮਾਣੁ ॥ (ਪੰਨਾ 217) ਇਸ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਰਚਨਾ ਦਾ ਰਾਗ ਤਾਂ ਹੈ ਗਉੜੀ ਮਾਝ, ਰਚਨਾ ਕਾਰ ਹਨ ਮਹਲਾ ੫॥ ਹੁਣ ਮੰਗਲ, ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥, ਦਾ ਸਬੰਧ ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ ਪੰਜਵੇਂ ਨਾਨਕ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਉਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਹਨ। ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਅਸੀਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਦੇ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਤਿਉਂ-ਤਿਉਂ ਅਜੇਹੇ ਸਿਰਲੇਖ ਸਾਨੂੰ ਆਮ ਹੀ ਮਿਲਣਗੇ। ਕਿਸੇ ਇਕਸਾਰ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮਹਲਾ ੫ ਘਰੁ ੧ ॥ ਤੇਰੈ ਭਰੋਸੈ ਪਿਆਰੇ ਮੈ ਲਾਡ ਲਡਾਇਆ ॥ ਭੂਲਹਿ ਚੂਕਹਿ ਬਾਰਿਕ ਤੂੰ ਹਰਿ ਪਿਤਾ ਮਾਇਆ ॥੧॥ (ਪੰਨਾ 51) ਇਥੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਹੈ ਪਰ ਛਾਪੇ ਦੀ ਬੀੜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਰਾਗ ਸਿਰੀਰਾਗ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਛਾਪੇ ਦੀ ਬੀੜ ਵਿੱਚ ਇੱਕਲਾ ਸਿਰੀਰਾਗ।

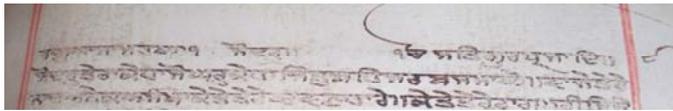

ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧ ॥ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਲੋਚੈ ਗੁਰ ਦਰਸਨ ਤਾਈ ॥ ਬਿਲਪ ਕਰੇ ਚਾੜ੍ਹਕ ਕੀ ਨਿਆਈ ॥ (ਪੰਨਾ 96) ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮੁਤਾਬਕ ਤਾਂ ਰਾਗ ਦਾ ਨਾਮ ਰਾਗਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ ਹੈ। ਇਥੇ ਵੀ ਛਾਪੇ ਦੀ ਬੀੜ ਵਿੱਚ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਨਹੀਂ ਹੈ।

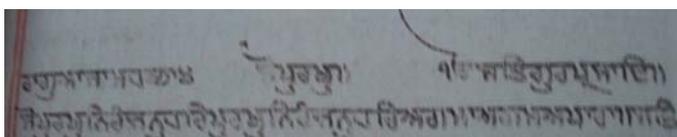

ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੧ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧ ॥ ਤੂ ਸੁਲਤਾਨੁ ਕਹਾ ਹਉ ਮੀਆ ਤੇਰੀ ਕਵਨ ਵਡਾਈ ॥ ਜੋ ਤੂ ਦੇਹਿ ਸੁ ਕਹਾ ਸੁਆਮੀ ਮੈ ਮੂਰਖ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ ॥੧॥(795) ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮੁਤਾਬਕ ਠੀਕ ਹੈ, ਮੰਗਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੈ, ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੧ ਚਉਪਦੇ ਘਰੁ ੧ ॥ ਫਰਕ ਸਿਰਫ਼ ਏਨਾ ਹੀ ਹੈ ਕਿ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ '॥' ਚਉਪਦੇ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਹਨ ਪਰ ਛਾਪੇ

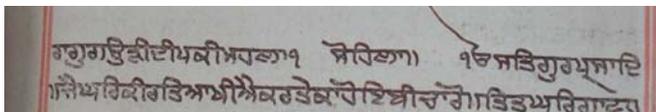
ਦੀ ਬੀੜ ਵਿੱਚ ਘਰੂ ੧ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ।

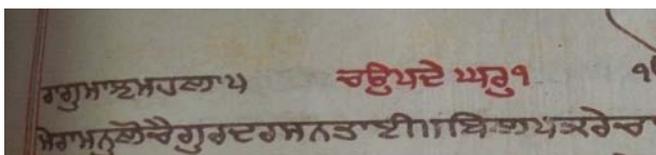
ਸੋ ਦਰੁ ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧
ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸੋ ਦਰੁ ਤੇਰਾ ਕੇਹਾ ਸੋ ਘਰੁ ਕੇਹਾ ਜਿਤੁ
ਬਹਿ ਸਰਬ ਸਮਾਲੇ ॥(8)
ਇਥੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਤਾਂ 'ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੧' ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਣੀ
ਦਾ ਨਾਮ ' ਸੋ ਦਰੁ' ਪਿਛੋਂ ਪਰ ਛਾਪੇ ਦੀ ਬੀੜ ਬਾਣੀ ਦਾ ਨਾਮ ਪਹਿਲਾਂ
ਅਤੇ ਰਾਗ ਪਿਛੋਂ।

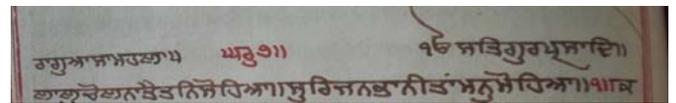
ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਮਹਲਾ ੪ ਸੋ ਪੁਰਖੁ
ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸੋ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰੰਜਨੁ ਹਰਿ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰੰਜਨੁ
ਹਰਿ ਅਗਮਾ ਅਗਮ ਅਪਾਰਾ ॥(੧੦) ਇਥੇ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਾਂਗੂ ਰਾਗ
ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਦਾ ਨਾਮ ਪਿਛੋਂ ਹੈ ਪਰ ਸੋਹਿਲਾ 'ਚ ਫਿਰ
ਉਲਟ।

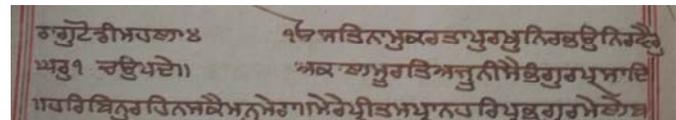
ਸੋਹਿਲਾ ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਦੀਪਕੀ ਮਹਲਾ ੧ ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ
॥ ਜੈ ਘਰਿ ਕੀਰਤਿ ਆਖੀਐ ਕਰਤੇ ਕਾ ਹੋਇ ਬੀਚਾਰੇ ॥ ਤਿਤੁ ਘਰਿ
ਗਾਵਹੁ ਸੋਹਿਲਾ ਸਿਵਰਿਹੁ ਸਿਰਜਣਹਾਰੇ ॥੧॥(12) ਇਥੇ ਫੇਰ
ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਤਾਂ 'ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ
ਦੀਪਕੀ ਮਹਲਾ ੧' ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਣੀ ਦਾ ਨਾਮ 'ਸੋਹਿਲਾ'
ਪਿਛੋਂ।

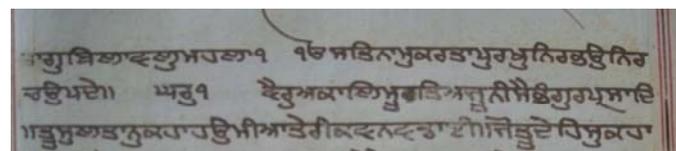
ਮਾਝ ਮਹਲਾ ੫ ਚਉਪਦੇ ਘਰੂ ੧ ॥ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਲੋਚੈ ਗੁਰ ਦਰਸਨ
ਤਾਈ ॥ ਬਿਲਪ ਕਰੇ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਕੀ ਨਿਆਈ ॥(96) ਇਥੇ ਹੱਥ
ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਰਾਗ ਦੇ ਨਾਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਗ ਅਤੇ ੴ
ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਵੀ ਹੈ ਪਰ ਛਾਪੇ ਦੀ ਬੀੜ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਰਾਗੁ ਆਸਾ ਘਰੂ ੧ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਲਾਲੂ
ਚੋਲਨਾ ਤੈ ਤਨਿ ਸੋਹਿਆ ॥ ਸੁਰਿਜਨ ਭਾਨੀ ਤਾਂ ਮਨੁ ਮੋਹਿਆ
॥੧॥(384) ਇਥੇ ਮੰਗਲ ਤਾਂ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਰਜ
ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਮਹਲਾ ੫ ਅਤੇ ਘਰੂ ੧ ਨਹੀਂ।

ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ
ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਰਾਗੁ ਟੋਡੀ ਮਹਲਾ ੪ ਘਰੂ ੧ ॥ ਹਰਿ
ਬਿਨੁ ਰਹਿ ਨ ਸਕੈ ਮਨੁ ਮੇਰਾ ॥ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪ੍ਰਾਨ ਹਰਿ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਰੁ
ਮੇਲੇ ਬਹੁਰਿ ਨ ਭਵਜਲਿ ਫੇਰਾ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥(711) ਇਥੇ ਹੋਰ
ਤਾਂ ਸਭ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਛਾਪੇ ਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ 'ਘਰੂ ੧' ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ
'ਚਉਪਦੇ' ਨਹੀਂ ਹੈ।

ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ
ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਰਾਗੁ ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੧ ਚਉਪਦੇ
ਘਰੂ ੧ ॥ ਤੂ ਸੁਲਤਾਨੁ ਕਹਾ ਹਉ ਮੀਆ ਤੇਰੀ ਕਵਨ ਵਡਾਈ ॥ ਜੋ
ਤੂ ਦੇਹਿ ਸੁ ਕਹਾ ਸੁਆਮੀ ਮੈ ਮੂਰਖ ਕਹਣੁ ਨ ਜਾਈ ॥੧॥(795)
ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਛਾਪੇ ਦੀ ਬੀੜ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਮੁਤਾਬਕ ਹੀ ਹੈ।

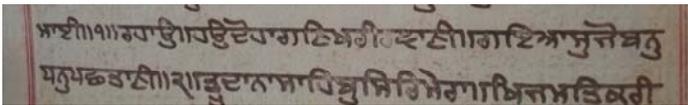
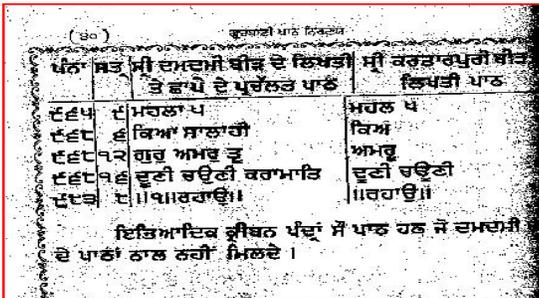
ਇਥੇ ਤਾਈਂ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਮੱਤ ਹਨ ਕਿ, 'ੴ ਸਤਿ ਨਾਮੁ
ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ
ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥' ਇਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ
ਨਾਂਕਿ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਭਗਤਾਂ ਜਾਂ ਭੱਟਾਂ ਦਾ ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਹਰੇਕ ਭਗਤ ਜੀ ਦੀ
ਬਾਣੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੰਗਲ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਭਗਤਾਂ
ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕੇ
ਉਤਾਰੇ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਬਾਣੀ ਦੀ ਲਿਖਣ ਸੈਲੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੋਂ
ਬਗੈਰ ਹੀ ਮੰਗਲ ਨੂੰ ਅਸਲ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ
ਭੁਲੇਖਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੰਗਲ ਭਗਤ ਜੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ
ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਪਦੇ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ੧ੳ ਸਤਿਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਮੇਰੀ ਸੰਗਤਿ ਪੋਚ ਸੋਚ ਦਿਨੁ ਰਾਤੀ ॥ (345) ਪਰ ਇਸੇ ਹੀ ਪੰਨੇ ਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਹੀ ਅਗਲਾ ਸ਼ਬਦ ਵੇਖੋ , ਇਥੇ ਮੰਗਲ ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਠੀਕ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ।

੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਗਉੜੀ ਬੈਰਾਗਣਿ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀਉ ॥ ਘਟ ਅਵਘਟ ਡੂਗਰ ਘਣਾ ਇਕੁ ਨਿਰਗੁਣੁ ਬੈਲੁ ਹਮਾਰ ॥ (345)

ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਵਾਨੀ ਗਈ ਬਾਣੀ ਲਿਖਣ ਦੀ ਤਰਤੀਵ ਨੂੰ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਜਾਣੇ-ਅਣਜਾਣੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਪਣੀ ਜਿਦ ਕਾਰਨ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ? ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪ ਹੀ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ “ਇਤਿਆਦਿਕ ਕ੍ਰੀਬਨ 1500 ਪਾਠ ਹਨ ਜੋ ਦਮਦਮੀ ਦੇ ਪਾਠਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੇ”। ਅੱਜ ਸਿਆਸੀ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਖਾਤਰ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜੇ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹ ਹੀ ਲੈਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਥੇ ਇਹ ਵੀ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀਆਂ ਨੂੰ 1500 ਪਾਠ ਭੇਦ ਤਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਮੰਗਲਾਂ ਦੀ ਬੇ-ਤਰਤੀਬੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਮਾਨਦਾਰ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਹਉ ਦੋਗਾਗਣਿ ਖਰੀ ਰੰਵਾਣੀ ॥ ਗਇਆ ਸੁ ਜੋਬਨੁ ਧਨ ਪਛੁਤਾਣੀ ॥੨॥ (ਪੰਨਾ 990) ਛਾਪੇ ਦੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਰੰਵਾਣੀ ਵਿੱਚ ਟਿੱਪੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਥੇ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਭੁੱਲ ਹੱਥ ਲਿਖਤ ਦੇ ਉਤਾਰੇ ਵੇਲੇ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਛਾਪੇ ਵੇਲੇ? ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਾਸਤੇ ਮਹਲਾ 1 ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵ ਸ਼ਬਦ ਮਹਲਾ ਹੈ ਪਰ ਪੰਨਾ 16 ਉੱਪਰ, ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮਹਲੁ ੧ ॥ ਜਾਲਿ ਮੋਹੁ ਘਸਿ ਮਸੁ ਕਰਿ ਮਤਿ ਕਾਗਦੁ ਕਰਿ ਸਾਰੁ ॥ ਅਤੇ ਪੰਨਾ 19 ਉੱਪਰ ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮਹਲ ੧ ॥ ਤਨੁ ਜਲਿ ਬਲਿ ਮਾਟੀ ਭਇਆ ਮਨੁ ਮਾਇਆ ਮੋਹਿ ਮਨੁਰੁ ॥ਛੱਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਸਾਰੰਗ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਰਗ ਮਹਲਾ ੧ ॥ ਹਰਿ ਬਿਨੁ ਕਿਉ ਰਹੀਐ ਦੁਖੁ ਬਿਆਪੈ ॥ (ਪੰਨਾ 1197)

੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਬਿਤੰੀ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕੀ ॥ ਸਲੋਕੁ ॥ ਪੰਦ੍ਰਹ ਬਿਤੰੀ ਸਾਤ ਵਾਰ ॥ (343) ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਬਿਤੰੀ ਅਤੇ ਕੀ ਉਪਰ ਟਿੱਪੀ ਹੈ। ਪਰ ਭਗਤ ਜੀ ਦੇ ਹੀ ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ‘ਕੀ’ ਉਪਰ ਟਿੱਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਗਉੜੀ ਕਬੀਰ ਜੀ ਕੀ ਨਾਲਿ ਰਲਾਇ ਲਿਖਿਆ ਮਹਲਾ 5 ॥ (326)

ਇੱਥੇ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਰਹੇ ਕੇ ਟਿੱਪੀ ਸਮੇਤ ‘ਕੀ’ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵਾਰ, ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੇ ‘ਕੀ’ 2551 ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ‘ਬਿਤੰੀ’ ਵੀ ਸਿਰਫ 3 ਵਾਰ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ‘ਬਿਤੰੀ’ 13 ਵਾਰ। ਬਿਤੰੀ ਗਉੜੀ ਮਹਲਾ ੫ ॥ ਸਲੋਕੁ ॥ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜਲਿ ਬਲਿ ਮਹੀਅਲਿ ਪੂਰਿਆ ਸੁਆਮੀ ਸਿਰਜਨਹਾਰੁ ॥ (ਪੰਨਾ 296)

ਸੋਰਠਿ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇ ਜੀ ਕੀ ਘਰੁ 2 ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਜਬ ਦੇਖਾ ਤਬ ਗਾਵਾ ॥ (ਪੰਨਾ 656) ਪਰ ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਮੰਗਲ ਸਿਰਫ ‘੧ੳ’ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਛਾਪੇ ਦੀ ਬੀੜ ਵਿਚ ਸਿਰਲੇਖ ਹੈ, ਸੋਰਠਿ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਨਾਮਦੇ ਜੀ ਕੀ ਘਰੁ 2, ਇਥੇ ਭਗਤ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ‘ਨਾਮਦੇ’ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਗਤ ਜੀ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ ‘ਨਾਮਦੇਵ’ ਜਾਂ ‘ਨਾਮਦੇਉ’। ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਾਮ ‘ਨਾਮਦੇਵ’ ਹੀ ਹੈ। (ਕਰਤਾਰਪੁਰੀ ਬੀੜ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਪੰਨਾ 83)

੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਸਿਰੀਰਾਗ (ਪੰਨਾ 14), ਜੈਤਸਰੀ (ਪੰਨਾ 696), ਬੈਰਾਤੀ (ਪੰਨਾ 719), ਤੁਖਾਰੀ (ਪੰਨਾ 1107) ਅਤੇ ਕੇਦਾਰਾ (ਪੰਨਾ 1118) ਇਥੇ ਰਾਗ ਦੀ ਅਰੰਭਤਾ ਵੇਲੇ ਮੰਗਲ ਸੰਖੇਪ ਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਰਾਗਾਂ ਦੇ ਅਰੰਭ ਵੇਲੇ ਮੰਗਲ ਪੂਰਾ ਹੈ- ੧ੳ ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖੁ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰੁ ਅਕਾਲ ਮੂਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈਭੰ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਸਿਰੀਰਾਗੁ ॥ ਤੋਹੀ ਮੋਹੀ ਮੋਹੀ ਤੋਹੀ ਅੰਤਰੁ ਕੈਸਾ॥ ਕਨਕ ਕਟਿਕ ਜਲ ਤਰੰਗ ਜੈਸਾ ॥੧॥ (ਪੰਨਾ 93)

ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਸ਼ਬਦ, ਸ੍ਰੀਰਾਗ ਬਾਣੀ ਭਗਤ ਬੋਣੀ ਜੀਉ ਕੀ ॥ ਪਰਿਆ ਕੈ ਘਰਿ ਗਾਵਣਾ ॥ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ। ਜਿਸ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਭਗਤ ਬੋਣੀ ਜੀ ਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਜੇਹਾ ਨਹੀ ਹੈ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਤਾਂ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਹੈ। (ਰਵਿਦਾਸ ਸਮ ਦਲ ਸਮਝਾਵੈ ਕੋਉ ॥3॥)

ਜੈਤਸਰੀ ਬਾਣੀ ਭਗਤਾ ਕੀ॥ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਨਾਥ ਕਛੁਅ ਨ ਜਾਨਉ ॥ ਮਨੁ ਮਾਇਆ ਕੈ ਹਾਥਿ ਬਿਕਾਨਉ ॥ ੧॥

ਰਹਾਉ ॥ (ਪੰਨਾ 710) ਇਹ ਪਾਵਨ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਭਗਤ ਜੀ ਦਾ ਹੈ? (ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਇੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹੈ)

ਇਹ ਤਾਂ ਸੀ ਮੰਗਲਾਂ ਦੇ ਅਸਥਾਨ, ਰਾਗ, ਮਹਲਾ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣ ਸਬੰਧੀ ਭੁਲਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ, ਹੁਣ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਭੁਲ ਬਾਰੇ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਲਿਖਵਾਉਣ ਵੇਲੇ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਅਜੇਹਾ ਅਨੋਖਾ ਢੰਗ ਵਰਤਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਵਟ ਨਾਂ ਕਰ ਸਕੇ। (ਯਾਦ ਰਹੇ ਰਾਗਮਾਲਾ ਦੀ ਮਿਲਾਵਟ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ) ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ 'ਮੋਤੀ ਤ ਮੰਦਰ ਉਸਰਹਿ ਰਤਨੀ ਤ ਹੋਹਿ ਜਤਾਉ ॥... ਮਤੁ ਦੇਖਿ ਭੂਲਾ ਵੀਸਰੈ ਤੇਰਾ ਚਿਤਿ ਨ ਆਵੈ ਨਾਉ ॥4॥ ੧॥' ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ॥4॥੧॥ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ਅੰਕ 4 ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ 4 ਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ੧ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਸਮੂਹ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸ਼ਬਦ 'ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਬਾਹ ਲੁਡਾਈਐ ॥4॥33॥' ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ 4 ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ 4 ਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ 33 ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਈਂ ਮਹਲੇ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਕੁਲ 33 ਸ਼ਬਦ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖੋ-

ਸਿਰੀਰਾਗੁ ਮਹਲਾ 3 ਘਰੁ ੧ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਹਉ ਸਤਿਗੁਰੁ ਸੇਵੀ ਆਪਣਾ ਇਕ ਮਨਿ ਇਕ ਚਿਤਿ ਭਾਇ ॥ ... ਨਾਨਕ ਨਦਰੀ ਪਾਈਐ ਸਚੁ ਨਾਮੁ ਗੁਣਤਾਸੁ ॥4॥੧॥34॥

ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਉਚਾਰਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਆਏ ਅੰਕ 4 ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ 4 ਪਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ੧ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮਹਲੇ ਤੀਜੇ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ। ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਹੈ 34 ਇਸਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤਾਈਂ ਸਿਰੀਰਾਗ ਵਿੱਚ ਕੁਲ 34 ਸ਼ਬਦ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ। 33 ਮਹਲੇ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਹਲੇ ਦੂਜੇ ਦਾ। ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਇਸੇ ਹੀ ਤਰਤੀਬ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖੋ-

ਮਹਲਾ ੫ ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਚਉਪਦੇ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਕਿਨ ਬਿਧਿ ਕੁਸਲੁ ਹੋਤ ਮੇਰੇ ਭਾਈ॥ ... ਇਉ ਪਾਈਐ ਹਰਿ ਰਾਮ ਸਹਾਈ ॥1॥ ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ ॥ (ਪੰਨਾ 176)

ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਅੰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਬਦ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਅੰਕ ਹੈ 'ਜਨ ਨਾਨਕ

ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਈ ਜੀਉ ॥4॥6॥20॥18॥32॥70॥' (ਪੰਨਾ 175) ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰੋ, ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਮਹਲਾ ੫॥ ਕਿਉ ਭ੍ਰਮੀਐ ਭ੍ਰਮੁ ਕਿਸ ਕਾ ਹੋਈ ॥... ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੀ ਹਰਿ ਪੂਰਨ ਆਸਾ ॥4॥2॥71॥ (ਪੰਨਾ 176)

ਵਿਚਾਰ:- 'ਜਨ ਨਾਨਕ ਹਰਿ ਰਸੁ ਪਾਈ ਜੀਉ ॥4॥6॥20॥18॥32॥70॥' (ਪੰਨਾ 175) ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਅੰਕ 4 ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਚਾਰ ਪਦੇ, 6 ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਚੌਥੇ ਮਹਲੇ ਦਾ ਗਉੜੀ ਮਾਝ ਵਿੱਚ ਛੇਵਾਂ ਸ਼ਬਦ, 20 ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਮਹਲੇ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਦੇ 20 ਸ਼ਬਦ, 18 ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਮਹਲੇ ਤੀਜੇ ਦੇ 18 ਸ਼ਬਦ, 32 ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਮਹਲੇ ਚੌਥੇ ਦੇ ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਦੇ ਕੁਲ 32 ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ 70 ਭਾਵ ਹੈ ਹੁਣ ਤਾਈਂ ਰਾਗ ਗਉੜੀ ਵਿੱਚ ਕੁਲ 70 (20+18+32) ਸ਼ਬਦ ਦਰਜ ਹੋਏ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦਰਜਨ ਕਰੋ- ਮਹਲਾ ੫ ਰਾਗੁ ਗਉੜੀ ਗੁਆਰੇਰੀ ਚਉਪਦੇ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਕਿਨ ਬਿਧਿ ਕੁਸਲੁ ਹੋਤ ਮੇਰੇ ਭਾਈ॥ ... ਇਉ ਪਾਈਐ ਹਰਿ ਰਾਮ ਸਹਾਈ ॥1॥ ਰਹਾਉ ਦੂਜਾ ॥ (ਪੰਨਾ 176)

ਹੁਣ ਇਸ ਤਰਤੀਬ ਨਾਲ ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਯੋਗ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਤਾਂ 4॥1॥71॥ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਜੋ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਅੰਕ ਹੈ 'ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੀ ਹਰਿ ਪੂਰਨ ਆਸਾ ॥4॥2॥71॥' (ਪੰਨਾ 176) ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੇ 4 ਪਦੇ ਹਨ, ਮਹਲੇ ਪੰਜਵੇਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਅਤੇ ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਦੇ ਕੁਲ ਸ਼ਬਦ 71 ਹਨ ਪਰ ਇਥੇ ਤਾਂ 72 ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹੁਣ ਤਾਈਂ ਤਾਂ ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਦੇ ਕੁਲ 72 ਸ਼ਬਦ ਦਰਜ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਸੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ 'ਜਨ ਨਾਨਕ ਕੀ ਹਰਿ ਪੂਰਨ ਆਸਾ ॥4॥ 2॥71॥' ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਗਉੜੀ ਰਾਗ ਵਿੱਚ ਮਹਲੇ ਪੰਜਵੇਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸ਼ਬਦ ਤਾਂ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰ ਕੁਲ ਜੋੜ 71 ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਥੇ ਕੁਲ ਜੋੜ 72 ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੜੀ ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਹੀ, 'ਨਿਤ ਨਿਤ ਨਾਨਕ ਰਾਮ ਨਾਮੁ ਸਮਾਲਿ ॥4॥105॥174॥' (ਪੰਨਾ 200) ਤੱਕ ਚਲਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕੁਲ ਜੋੜ 105+70=175 ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ? ਸਾਰੰਗ ॥ ੧ੳ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥ ਤੈ ਨਰ ਕਿਆ ਪੁਰਾਨੁ ਸੁਨਿ ਕੀਨਾ ॥ {ਪੰਨਾ 1253}

ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਪੰਗਤੀ ਦਾ ਲੇਖਕ ਕੌਣ ਹੈ? ਛਾਡਿ ਮਨ ਹਰਿ ਬਿਮੁਖਨ ਕੋ ਸੰਗੁ॥ {ਪੰਨਾ 1253} ਇਸ ਪੰਗਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬਧਤ ਬਾਕੀ ਸ਼ਬਦ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ? ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਅੰਕ 6 ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅੰਕ 8। ਕੀ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅੰਕ 7 ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਰਾਗਮਾਲਾ-ਸਿਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 18 ਉਪਰ ਦਰਜ

ਹੈ-

ਭੋਗ (ੳ) “ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ (ਸਹਿਜ ਜਾਂ ਅਖੰਡ) ਦਾ ਭੋਗ ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਉਤੇ ਜਾਂ ਰਾਗਮਾਲਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਚਲਦੀ ਸਥਾਨਕ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਬਤ ਪੰਥ ‘ਚ ਅਜੇ ਮਤ ਭੇਦ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਰਾਗਮਾਲਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਲਿਖਣ ਜਾਂ ਛਾਪਣ ਦਾ ਹੀਆ ਕੋਈ ਨਾ ਕਰੇ”। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜੇਹਾ ਫੈਸਲਾ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਸੇਧ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਥਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅਜੇ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਦਹਾਕੇ ਲੱਗਣਗੇ? ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਗਮਾਲਾ ਕਵੀ ਆਲਿਮ ਦੀ ਕ੍ਰਿਤ ‘ਮਾਧਵ ਨਲ ਕਾਮ ਕੰਦਲਾ’, ਜਿਸ ਦੇ ਕੁਲ 179 ਛੰਦ ਹਨ, ‘ਚ 5 ਛੰਦ (ਛੰਦ 34 ਤੋਂ 38 ਤਾਂਈ) ਹਨ। ਕੀ ਰਾਗਮਾਲਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੀੜਾਂ ਛਾਪਣ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ?

ਉਪ੍ਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਨੁਕਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਲਿਖਤ ‘ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹਨ। ਇਸ ਲੇਖ ਦਾ ਮੰਤਵ ਇਹ ਜਰੂਰੀ ਨੁਕਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਲਿਆਉਣਾ ਹੀ ਹੈ ਨਾਕਿ ਕੋਈ ਨਿਜੀ ਫੈਸਲਾ। ਕੀ ਇਹ ਅਤੇ ਅਜੇਹੀਆਂ ਹੋਰ ਭੁਲਾਂ, ਜੋ ਉਤਾਰੇ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਾਂ ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਸੂਝ ਵਰਤਣ ਕਾਰਨ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ? ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਬੇਅੰਤ ਸਾਧਨ ਹਨ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮਸਲਾ ਸਦਾ ਲਈ ਨਜਿਠ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ? ਕੀ ਉਹ ਬਾਬੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਿਛਾਹ ਖਿੱਚੂ ਸੋਚ ਕਾਰਨ, ਡਾਂਗ ਦੇ ਜੋਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ, ਮੰਗਲਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੁਖ ਰੱਖ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਛਾਪਣ ਦਾ ਕਾਰਜ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਲਮ ਦੇ ਜੋਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਦਲੀਲ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਪੱਖ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਤਾ ਕਰਨਗੇ? ਕੀ ਹੁਣ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜਲਸੇ-ਜਲੂਸਾਂ ਵਲੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾ ਕੇ ਅਜੇਹੇ ਗੰਭੀਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕਾਗਰਤਾ ਨਾਲ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ? ਕੀ ਇਕੋਤਰੀਆਂ ਕਰਨ-ਕਰਵਾਉਣ ਜਾਂ ਤੁਕ-ਤੁਕ ਦੇ ਸੰਪਟ ਪਾਠ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ? ਜੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿਰ ਜੋੜ ਕੇ ਬੈਠਦੇ?

ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਡਾ: ਗੁਰਸ਼ਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ‘ਚ ਬੇਨਤੀ, “ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਬਗਾਨੇ ਸਾਡੇ ਧਰਮ-ਗ੍ਰੰਥ ਉੱਪਰ ਉੱਗਲ ਉਠਾਉਣ, ਸਾਨੂੰ ਪੰਥਕ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਯਤਨ ਕਰਕੇ ਐਸੇ ਪਾਠ ਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਾਂ ਤਾਂ ਮਿਹਣੇ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਸ਼ਰਮ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਭ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦੂਸ਼ਤ ਹੁੰਦੇ ਆਏ ਹਨ। ਸੂਝਵਾਨ ਕੌਮਾਂ ਚਾਰ ਸਦੀਆਂ ਤੀਕ ਅਜਿਹੇ ਗੰਭੀਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੰਤਜਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਹੱਠ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਖੁਲ੍ਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿੰਦਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ” (ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ : ਪਰੰਪਰਾ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸ, ਪੰਨਾ 200)

ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪਰਚਾਰ ਸਿਆਸੀ, ਬੇਅਸੂਲਾ, ਬੇਧਰਮਾ, ਬੇਇਨਸਾਫ਼, ਇਖ਼ਲਾਕਹੀਣ ਤੇ ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਹੈ- ਡਾ: ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ

ਧੱਕੇਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਵੀ ਹੱਦ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਦਾ ਵੀ ਕੋਈ ਇਖ਼ਲਾਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਮੁਖ਼ਾਲਫ਼ਤ ਕਰਨ ਦੇ ਵੀ ਕੋਈ ਅਸੂਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਅਸੂਲ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਮਿਆਰ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਹਿਸਾਬ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਹੱਦ ਨਹੀਂ, ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕੋਈ ਧਰਮ ਨਹੀਂ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਨਾਲੋਂ ਧੜਾ ਪਿਆਰਾ ਹੈ; ਉਹ ਤਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਾਦਲ ਤੇ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵਧ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ)।

ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਕ ਮਜ਼ਮੂਨ ਵਿਚ ਇਕ ਗੱਲ ਕਹੀ ਜਿਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਤੂਫ਼ਾਨ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੁਕਤੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕ ਰਾਏ ਨਹੀਂ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਛਪਾਈ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭਿੰਡਰਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਇਹ ਨੁਕਤਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰੂਪ ਵਿਚ 1500 ਤੋਂ ਵਧ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ ਪਰ ਜਦ ਮੈਂ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜਾਪਿਆ ਕਿ ਉਹ ਗ਼ਲਤ ਨਹੀਂ ਸਨ।

1998 ਵਿਚ ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਹਿਸਟਰੀ ਰੀਸਰਚ ਬੋਰਡ ਦਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੇਦਾਂਤੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਰੀਸਰਚ ਸਕਾਲਰ ਦੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਗ੍ਰੰਥੀ ਵਜੋਂ ਰੀਟਾਇਰ ਹੋ ਚੁਕੇ ਸਨ ਤੇ ਜ: ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹਰਾ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਲੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਦੋਂ ਆਪਣੇ ਇਕ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤਲਵਾੜਾ (ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ) ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਕਸਰ ਆ ਕੇ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿੰਨਾ-ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਤੇ ਜ: ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਦੋਵੇਂ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਤਲਵਾੜਾ ਜੀ ਆ ਗਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਨਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਛਾਪਣ ਵੇਲੇ ਕੁਝ ਦਰੁਸਤੀਆਂ ਕਰ ਦੇਈਏ। ਜ: ਟੌਹੜਾ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ ਜੇ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਸੁਧਾਈਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਡਾ: ਦਿਲਗੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨਾਲ ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰ ਲਓ ਪਰ ਜੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਬਦਲਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਸਾਰੇ ਬਲਾਕ ਨਹੀਂ ਬਦਲਣੇ। ਖ਼ੈਰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਚੁਪ ਰਹਿਣ ਮਗਰੋਂ ਤਲਵਾੜਾ ਜੀ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੈਂ ਤੇ ਜਥੇਦਾਰ ਟੌਹੜਾ ਫਿਰ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿ ਗਏ। ਜ: ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਤੇ ਤਲਵਾੜਾ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਦਰੁਸਤੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਵੀ ਨੇ ਜੋ ਕਿ ਸਹੀ ਜਾਪਦੀਆਂ ਨੇ।

ਇਸ ਤੇ ਜ: ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਤੂਫਾਨ ਉਠ ਪਊਗਾ। ਪੂਤਿਆਂ ਦੀ ਕੌਮ ਐ, ਕੋਈ ਪੂਸ਼ਾ ਉਠ ਪਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਪਰਧਾਨਗੀ ਚਲੀ ਜਾਊ। ਵੇਦਾਂਤੀ ਤੇ ਤਲਵਾੜੇ ਨੂੰ ਕਹੋ ਕਿ ਹਰ ਨਵੀਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪੰਜ-ਪੰਜ, ਸੱਤ-ਸੱਤ ਦਰੁਸਤੀਆਂ ਕਰੀ ਚਲਣ।

ਇਹ ਗੱਲ ਦਸੰਬਰ 1998 ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਰੱਬ ਦੀ ਕਰਣੀ, ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਹੀ ਐਂਟੀ-ਟੌਹੜਾ ਤੂਫਾਨ ਉਠ ਪਿਆ ਤੇ ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਧਰੀ ਧਰਾਈ ਰਹਿ ਗਈ। (ਉਂਵ ਇਸ ਤੂਫਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵੀ ਮੇਰਾ ਵੱਡਾ ਵੀਰ ਅਜੀਤ ਦਾ ਐਡੀਟਰ ਸ: ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਮਦਰਦ ਹੀ ਸੀ)। ਇਕ ਦਿਨ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਤੇ ਤਲਵਾੜਾ ਜੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰਾ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਰੁਸਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਟੌਹੜਾ ਸਾਹਿਬ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਣਗੇ, ਸੋ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਕਰੀਏ? ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਜੁਰਅਤ ਹੈ ਤਾਂ ਆਪ ਛਾਪ ਦਿਓ। ਉਹ ਕੰਬ ਗਏ। ਏਨੀ ਜੁਰਅਤ ਕਿੱਥੇ! ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਤਲਵਾੜਾ ਜੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ ਤੇ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਡਾ: ਜੀ ਇਸ ਨੂੰ ਛਾਪਣ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰਦਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਵਰਗੇ ਬਬਰ ਸ਼ੇਰ ਕੋਲ ਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਤਲਵਾੜਾ ਜੀ ਜੇ ਮੈਂ ਇਹ ਜੁਰਅਤ ਕਰ ਵੀ ਲਵਾਂ ਤਾਂ ਕਲ੍ਹ ਨੂੰ ਭਿੰਡਰਾਂ-ਮਹਿਤਾ ਜਥਾ ਤੇ ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ ਨੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਤੂਫਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਤਲਵਾੜਾ ਜੀ 'ਹੀ...ਹੀ...ਹੀ' ਕਰ ਕੇ ਚੁਪ ਕਰ ਗਏ। ਅਜ ਤਲਵਾੜਾ ਜੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ ਪਰ ਵੇਦਾਂਤੀ ਜੀ ਅਜੇ ਵੀ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਗੱਲ ਮੈਂ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਦੱਸੀ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ 'ਗਲਤੀਆਂ' ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਇਕੱਲੇ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕਹੀ, ਵੇਦਾਂਤੀ ਤੇ ਤਲਵਾੜਾ ਵੀ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਭਾਈ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਭਸੋੜ ਨੇ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਇਸ ਤੇ ਅੱਧਾ ਕੂ ਅਮਲ ਵੀ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਚੋਂ ਅਖੌਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੇਕ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। (ਮੈਂ ਅਖੌਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਫਜ਼ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫੇ ਵਿਚ ਇਹ ਛੇਕਣ ਵਾਲਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ)।

ਹੁਣ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਾਂ। ਉਸ ਸ਼ਖਸ ਨੇ ਇਕ ਗੱਲ ਕਹੀ ਤੇ ਉਹ ਵਾਪਿਸ ਵੀ ਲੈ ਲਈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਅਸੂਲ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਗੱਲ ਵਾਪਿਸ ਵੀ ਲੈ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਜ਼ਹਿਰ ਉਗਲ ਕੇ ਜਹਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਦਲਕਿਆਂ, ਭਿੰਡਰਾ ਜਥਾ ਵਾਲਿਆਂ, ਰਾਸ਼ਟਰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦੀ ਬੀ ਟੀਮ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਖਲਾਫ਼ਤ ਦਾ, ਈਰਖਾ ਦਾ, ਕਿੜ ਕੱਢਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸੂਲ, ਆਦਾਬ, ਤਾਅਮੀਜ਼, ਤੌਰ-ਤਰੀਕਾ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ! ਇਸ ਵਿਰੋਧਤਾ, ਭੰਡੀ ਪਰਚਾਰ ਨੂੰ 'ਘਟੀਆ' ਕਹਿਣਾ ਲਫਜ਼ 'ਘਟੀਆ' ਦੀ ਵੀ ਬੇਇਜ਼ਤੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਨੀਚਤਾ ਲਫਜ਼ ਵੀ ਇਸ ਵਿਰੋਧਤਾ ਵਾਸਤੇ ਢੁਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਦਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿ ਸ: ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਭਸੋੜ ਨੇ ਤਾਂ ਅਖੌਤੀ ਗਲਤੀ ਕਰਨ ਮਗਰੋਂ ਮੁਆਫ਼ੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੰਗੀ; ਉਸ ਨੇ ਤਾਂ ਗਲਤੀ ਦਾ ਸੁਧਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ; ਫਿਰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ 'ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰ' ਮਨਜੀਤ

ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਪੋਤਿਆਂ ਤੋਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੇਗ ਕਰਵਾ ਕੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਭਸੋੜ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ ਵੀ ਦਿਵਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

(ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ ਇਕ ਹੋਰ ਸੱਚ ਵੀ ਬੋਲ ਦਿਆਂ ਕਿ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਦਾ ਬੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਪੁੱਛੇ ਬਿਨਾਂ ਪੇਸ਼ਾਬ ਕਰਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਦ ਉਸ ਨੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਗੱਲ ਨਾ ਮੰਨੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਵਿਭਚਾਰੀ ਕਹਿ ਕੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਵੀ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ, ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੱਗ ਕੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਤੇ ਬਾਦਲ ਦਲ ਦਾ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਐਡਵੋਕੇਟ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਚੇਲੇ ਉਸ ਨੂੰ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਤੇ ਚੁੱਕੀ ਫਿਰਦੇ ਹਨ)

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਨੇ ਫ਼ਰਾਖ਼ ਦਿਲੀ ਵਿਖਾਂਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਤੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀਆਂ (ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜਾਚਕ, ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟੋਨੀ, ਕੰਵਰ ਮਹਿੰਦਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧੁੰਦਾ ਤੇ ਹੋਰ ਦਰਜਨਾਂ) ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਲੇਖ, ਬਿਨਾ ਸ਼ਰਤ ਤੋਂ, ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਲਿਆ। ਕੀ ਸ. ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਭਸੋੜ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਐਕਸ਼ਨ 'ਤੇ ਸਾਧਾਰਨ ਪਛਤਾਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਬੰਦ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਨਹੀਂ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਰੌਅ ਵਿਚ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਕੀ ਉਸ ਨੂੰ 'ਛੇਕਣ' ਮਗਰੋਂ ਕਦੇ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸੇ ਲਿਖਤ, ਕਿਤਾਬ, ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਸਾੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ? ਕੀ ਕਦੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਦੇ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਵੀ ਆਇਆ ਸੀ? ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ। ਉਥੇ ਹੀ ਗੱਲ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। (ਹਾਂ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਉਸ ਦਾ ਸਾਥ ਛੱਡ ਗਏ ਵਰਨਾ ਅੱਜ ਉਸ ਦੀ ਲਹਿਰ ਕੀ ਹੁੰਦੀ, ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ)।

ਮੈਂ ਪੁੱਛਦਾ ਹਾਂ ਬੇਅਸੂਲੇ ਮੁਖਲਾਫ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕਿ ਸਾਰੀ ਉਕਰ ਕਦੇ ਵੀ ਮੁਆਫ਼ੀ ਨਾ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਭਸੋੜ ਨੂੰ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਦੇਂਦੇ ਹੋ ਪਰ ਜੋ ਆਪਣਾ ਮਜ਼ਮੂਨ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਚੁਕਾ ਹੈ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਸਿਆਸੀ ਜੰਗ ਜਾਰੀ ਰਖਦੇ ਹੋ।

ਹੁਣ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ 'ਜੰਗ' ਬਾਦਲ ਧੜੇ ਅਤੇ ਭਿੰਡਰਾਂ-ਮਹਿਤਾ ਜਥਾ (ਜੋ 1977 ਤਕ ਆਪਣੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ 'ਭਿੰਡਰਾਂ ਟਕਸਾਲ' ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ 'ਦਮਦਮੀ ਟਕਸਾਲ' ਕਹਿਣ ਲਗ ਪਏ ਹਨ) ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੀਤ ਅਖ਼ਬਾਰ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਬੂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਖ਼ਬਰਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਅਜੀਤ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਲਗ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਜਗਬਾਣੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ, ਦੇਸ਼ ਸੇਵਕ, ਨਵਾਂ ਜਮਾਨਾ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀਆਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨ, ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈਸ, ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਟਾਈਮਜ਼, ਟਾਈਮਜ਼ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ, ਹਿੰਦੀ ਦੀਆਂ ਜਾਗਰਣ, ਅਮਰ ਉਜਾਲਾ, ਦੈਨਿਕ ਭਾਸਕਰ, ਪੰਜਾਬ ਕੇਸਰੀ, ਯਾਨਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਖ਼ਬਾਰ

ਵਿਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਗ ਰਹੀਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀ ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਬਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਜੀ ਪਰ ਬੇਅਸੂਲੀ ਕਿੱਤ ਹੈ। ਦੂਜਾ, ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਭਿੰਡਰਾਂ ਟਕਸਾਲ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਅਖੌਤੀ ‘ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ’ (ਚਰਿਤਰੋਪਾਖਯਾਣ ਦਾ ਗੰਦ ਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮਿਥਹਾਸ) ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਬੋਧ ਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਫਿਰਕਾ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੀਜਾ ਇਸ ਪਿੱਛੇ ਬਾਦਲ ਦਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਇਲੈਕਟਰੋਨਿਕ ਮੀਡੀਆਂ ਖਰੀਦ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਤੋਂ ਹੀ ਖ਼ਤਰਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਰਫ਼ ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਿਆਸੀ ਜੰਗ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਨੇ ਬੇਹੱਦ ਨੀਵੇਂ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਲਿਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਬਾਦਲ-ਵਿਰੋਧੀ ਮੂਰਖ ਆਗੂ ਵੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਜੇ ਅੱਜ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਾਦਲ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ 170 ਵਿਚੋਂ ਜੇ 170 ਨਾ ਸਹੀ ਪਰ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ 165 ਜ਼ਰੂਰ ਜਿੱਤ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਮੂਰਖ ਆਗੂ ਕਿਤੇ, ਕਨਿੰਘਮ ਦੇ ਕਹਿਣ ਵਾਂਗ, ‘ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਗਧੇ ਜਰਨੈਲ’ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਬਣ ਰਹੇ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ; ਪਰ ਜਿਸ-ਜਿਸ ’ਤੇ ਕਨਿੰਘਮ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਢੁਕਦੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਹ ਸੋਚੇਗਾ ਵੀ ਕਿਵੇਂ?

ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਕਾਪੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹਵਾਂਗਾ ਕਿ ਆਰੀਆਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਸਤਿਆਰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼’ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਕਵਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਸਾੜਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਦੇ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਛੇਵੀ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ‘ਸੂਰਜ ਪਰਕਾਸ਼’ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕੁਫ਼ਰ ਤੋਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ; ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਸਾੜਿਆ ਹੈ?; ਤੁਹਾਡੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ (ਦਰਅਸਲ ਡੇਰਿਆਂ) ਵਿਚ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਉਸ ਦੀ ਕਥਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ‘ਅਵਤਾਰ ਬਾਣੀ’ ਰਾਧਾਸੁਆਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਦੇ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚਕਰਵਰਤੀ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ‘ਮਾਲਵੇਂਦਰ’ ਵਿਚ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜ਼ਹਿਰ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ; ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਕ ਲਫ਼ਜ਼ ਵੀ ਬੋਲਿਆ ਹੈ? (ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਕਦੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੈ ਨਾ!)। ਪਿਸ਼ੌਰਾ ਸਿੰਹ, ਗੁਰਿੰਦਰ ਮਾਨ ਤੇ ਜੇ.ਐਸ. ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਹੁਤ ਗ਼ਲਤ ਲਿਖਿਆ; ਕੀ ਕਿਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਲਹਿਰ ਚਲਾਈ? ਜੇ.ਐਸ. ਗਰੇਵਾਲ ਨੂੰ ਤਾਂ ਦਿੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਅਵਾਰਡ ਵੀ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਸਚਮੁਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਕੇ ਭਾਨੂੰਮਤੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕ ਪਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਿਤ ਨੇ ਤਾਂ ਸਿਰੋਪੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਹੁਣ ਹਿਤ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੋਰਚਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੇ?

ਸੋ ਭਾਈ, ਬੰਦ ਕਰੋ ਇਹ ਬੇਅਸੂਲੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ, ਸੱਚ, ਅਸੂਲ, ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੋ। ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਡਰੋ, ਰੱਬ ਦਾ ਭਉ ਰੱਖੋ। ਪੱਕਾ, ਗੁੰਡਾਗਰਦੀ, ਜ਼ਿਆਦਤੀ, ਅੱਤ ਦਾ ਰੱਬ ਨਾਲ ਵੈਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਅਸਲ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਜੰਗ ਕਰੋ। ਜਿੱਥੇ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਕਲਮਾਂ, ਹਥਿਆਰ ਚਲਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਉਸ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰੋ। ਮੈਂ ਸ.

ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨਹੀਂ; ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਦਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਨਹੀਂ; ਮੈਂ ਸੱਚ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜਦ ਸਪੋਕਸਮੈਨ ਸੱਚ ਦਾ ਰਾਹ ਛੱਡੇਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੇਰਾ ਸ਼ਿਅਰ ਹੈ:

ਸੱਚ ਬੋਲਿਆਂ ਦੋਸਤੀ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ, ਸਮਝੋ ਬਹੁਤ ਨਹੀਂ ਸੱਚ ਦਾ ਮੁੱਲ ਦਿੱਤਾ।

- ਡਾਕਟਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ
- hsdilgeer@yahoo.com (Tel: 0044-7975608632)

ਵੀਰ ਜੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਲੇਖ ਬਣਾਵੇ ਜਾਂ ਐਡੀਟੋਰੀਅਲ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਚੋਣ ਹੈ

11 ਅਪਰੈਲ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ

**ਜੇ ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰੀ, ਪੁਜਾਰੀਵਾਦ, ਡੇਰਾਵਾਦ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਤਾਂ 11 ਅਪਰੈਲ ਦੀ ਦਿੱਲੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਥ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਹੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗੀ -
ਡਾ: ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ**

ਲੰਡਨ (ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਨੂੜ) - ਸਿੱਖ ਵਿਦਵਾਨ ਡਾਕਟਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਵੱਲੋਂ 11 ਅਪਰੈਲ 2010 ਨੂੰ ਸੱਦੀ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਪੰਥ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਹੀ ਹੱਥ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਅਜੰਡੇ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਦੋ ਮੱਦਾਂ ਹੀ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਦੇ ਹੱਥ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਾਰੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਸਲਿਆਂ ਦਾ ਇਕ-ਇਕ ਜਾਂ ਘਟੋ-ਘਟ ਮੁਖ ਕਾਰਨ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ ਨਾਂ ਦਾ ਨਕਲੀ ਅਹੁਦਾ ਹੈ। ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਹੀ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੇ ਮਸਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਪਰਕਾਸ਼ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਪੰਥ ਨੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਪਾਉਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾਉਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਨਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਿੱਖ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵਜੂਦ ਸੀ। 1920 ਵਿਚ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਈਮਾਰਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਏ ਜਥੇ ਦਾ ਮੁਖੀ 1984 ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ‘ਜਥੇਦਾਰ’ ਵਜੋਂ ਕੌਮ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣਾ

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਕੌਮ ਨੂੰ ਉਂਗਲੀਆਂ 'ਤੇ ਨਚਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਆਪ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਆਰ.ਐਸ.ਐਸ. ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪੂਛ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮਕਸਦ ਬਣਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਨਕਲੀ ਅਹੁਦੇ ਵਾਸਤੇ ਕਾਇਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਇਕੱਠ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਪੱਕੀ ਮੁਹਰ ਲਾਉਣ ਦਾ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰ ਕੇ ਕੌਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰੇਗਾ।

ਡਾ ਦਿਲਗੀਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ ਇਕੱਠ ਬੁਲਾਉਣ ਦਾ ਹੋਕਾ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਅਖੌਤੀ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਫੋਨ ਕਰ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਿੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਦ ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ ਨੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਤੋਂ ਕਿਨਾਰਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਮਸਲਾ ਹੁਣ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਇਸ ਵਿਚ ਨਾ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੰਜ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ, ਮਾਨ, ਬਿੱਟੂ, ਰਵੀਇੰਦਰ, ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟੋਨੀ) ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ, ਨਾ ਖਾਲਸਾ ਪੰਚਾਇਤ, ਨਾ ਦਲ ਖਾਲਸਾ, ਨਾ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ, ਨਾ ਗੁਰਮਤਿ ਟਕਸਾਲ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਦਸਾਂ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ। ਅਖੰਡ ਕੀਰਤਨੀ ਜਥਾ, ਤਿੰਨੇ ਭਿੰਡਰਾਂ-ਮਹਿਤਾ ਜਥੇ (ਟਕਸਾਲ), ਅਖੌਤੀ ਸੰਤ ਸਮਾਜ, ਨਿਹੰਗ ਜਥੇ, ਸਿੱਖ ਸਟੂਡੈਂਟਸ ਫ਼ੈਡਰੇਸ਼ਨਾਂ ਵਗ਼ੈਰਾ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੌਣ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦਿੱਤੇ ਨਾਂਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਵਧ ਬਬਰ ਖਾਲਸਾ (ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਗਰੁਪ) ਦੇ ਹਨ। ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਮੁਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀਆਂ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਨਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵੇਦਾਂਤੀ ਤੇ ਮਹੰਤ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਰਗਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਤੇ ਡੇਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਮੌਰ ਬਣਾ ਕੇ ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਭੋਗ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ (ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਭੱਜ ਗਿਆ)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਹੋਰ ਕਮਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਕੱਤਾ ਇਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕਰਤਾ ਧਰਤਾ ਹੈ। ਕਲਕੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਅੱਜ ਬਾਦਲ ਕੋਈ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਬੁਰਕੀ ਪਾ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਬਾਦਲ ਦੀ ਝੋਲੀ ਵਿਚ ਜਾ ਬੈਠਣਗੇ ਤੇ ਸਰਨਾ ਜੀ

ਨੂੰ 'ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਏਜੰਟ' ਆਖਣ ਵਾਸਤੇ ਬਿਆਨ ਵੀ ਦੇ ਦੇਣਗੇ, ਜਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2003 ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਵੀ ਸੀ। ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਟੌਹੜਾ-ਬਾਦਲ ਏਕਤਾ ਵੇਲੇ ਸਰਨਾ ਜੀ ਨੂੰ 'ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਦਲਾਲ' ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਦਲ-ਬਦਲੂ ਤੇ ਚੱਲੇ ਕਾਰਤੂਸ ਨੂੰ ਸਰਨਾ ਜੀ ਅਜ਼ਮਾ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਕਲਕੱਤਾ ਜੀ ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਾਰ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਮਾਅਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਤਾਂ ਹੁਣ ਵੀ ਚਰਚਾ ਹੈ ਕਿ ਕਲਕੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮੱਕੜ ਜਾਂ ਸੁਖਬੀਰ ਨੇ ਹੀ ਭੇਜਿਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਜੋ ਵਾਪਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਦਾ ਭੋਗ ਪੁਆ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਸਰਨਾ ਜੀ ਸਚਮੁਚ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵਿਚ:

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਨਕਲੀ ਅਹੁਦਾ ਰੱਦ ਕਰਨ;

ਪੁਜਾਰੀ ਜਮਾਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ;

ਅਖੌਤੀ ਸੰਤਾਂ ਤੇ ਡੇਰਾਵਾਦ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ;

ਨੰਦੇੜ ਅਤੇ ਪਟਨਾ ਵਿਚ ਅਖੌਤੀ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਪ ਗਰਦਾਨਨ;

ਪੰਥ ਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਣ ਤਕ ਦੇ ਸਾਰੇ ਡਰਾਮੇ ਰੱਦ ਕਰਨ;

ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਵਾਸਤੇ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਪਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ; ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ 'ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ' ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਮਤਾ ਪਾਸ ਕਰਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਪੱਕੀ ਜਮਾਤ ਕਾਇਮ ਹੋ ਸਕੇ।

ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕਨਵੈਨਸ਼ਨ ਵੇਦਾਂਤੀ, ਕਲਕੱਤਾ ਤੇ ਸਰਨਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਡਰਾਮਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਰਨਾ ਜੀ ਇਹ ਭਰਮ ਨਾ ਬੁਣ ਲੈਣ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਜਦ ਵੀ ਉਹ ਸਹੀ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣਗੇ ਮੈਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਾਂਗਾ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਬਰੈਂਪਟਨ, ਕਿਰਪਾਨ, ਪ੍ਰੋ.ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ

ਡਾਕਟਰ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਲਗੀਰ

ਸਾਬਕਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸਿੱਖ ਹਿਸਟਰੀ ਰੀਸਰਚ ਬੋਡ (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁ. ਪ੍ਰ. ਕਮੇਟੀ)

hsdilgeer@yahoo.com

2 ਅਪਰੈਲ 2010 ਦੇ ਦਿਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ ਉੱਤੇ ਤਲਵਾਰ (ਕਿਰਪਾਨ ਨਹੀਂ) ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਮਲਾਵਰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਰਾਦਾ ਕਤਲ ਹੇਠ ਚਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ:

1. ਕੀ ਕਿਰਪਾਨ ਨੂੰ ਹਮਲਾਵਰ ਤਲਵਾਰ/ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ ਸਹੀ ਸੀ?
2. ਕੀ ਇਕ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜੇ ਦਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ 'ਤੇ ਦਾਵਾ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਸੀ?
3. ਕੀ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਉੱਥੇ ਕੀਰਤਨ ਕਰਨ ਆਉਣਾ ਸਹੀ ਸੀ?
4. ਕੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਚੋਂ ਖਾਰਜ ਹੈ?

1. ਕਿਰਪਾਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਕਕਾਰ ਹੈ, ਇਹ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨਹੀਂ ਹਥਿਆਰ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ 'ਆਨ' ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਾਸਤੇ 'ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ' ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ, 'ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਕਰਨਾ ਵਾਲਾ' (defensive) ਹਥਿਆਰ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ (offensive)। ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਕਿਰਪਾਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦੋਂ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਹੀਲੇ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹੋਣ। ਗੁਰੂ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਾਹਵੇਂ ਰਖਦਿਆਂ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ 'ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਵਾਰ ਹਮਲਾਵਰ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਵਾਸਤੇ; ਸੋ ਇਹ ਗ਼ਲਤ ਸੀ ਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਨਾ ਤਾਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਾਰੇ ਹੀਲੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਸੋ, ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਹਥਿਆਰ ਤਲਵਾਰ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਦੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿਰਪਾਨ।

2. ਇਕ ਵਿਰੋਧੀ ਧੜੇ ਨੇ ਪਲਾਨ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਧੜੇ ਦੇ ਅਦਾਰੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਨਾ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਅਸੂਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਦਾਰਾ ਇਕ ਆਜ਼ਾਦ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਰਜ਼ੀ ਬੁਲਾਉਣ ਜਾਂ ਨਾ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਬੰਦਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਜਾਂ ਗ਼ਲਤ ਲਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚ, ਆਪਣੇ ਅੰਡੇ 'ਤੇ, ਪ੍ਰੈੱਸ ਜਾਂ ਹੋਰ ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਾ-ਦਲੀਲ ਪਰਚਾਰ ਕਰੇ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਅਦਾਰੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਹਿਮਾਨ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ, ਨਾ ਸਾਧਾਰਨ ਤਰਕ (logic) 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਕੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਡੇਰੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਚ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬਕਵਾਸ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ? ਕਨੇਡਾ ਵਿਚ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵੀ ਹਨ; ਕੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਡੇਰੇ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੰਥ ਚੋਂ ਖਾਰਜ ਹਨ? ਨਿਹੰਗ ਬਕਰੇ ਝਟਕਾ ਕੇ ਆਪਣੇ 'ਲੰਗਰ ਵਿਚ' ਮਾਸ (ਕਈ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਾਂ 'ਪਰਸ਼ਾਦ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ) ਪਕਾਏ ਹਨ; ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਫ਼ਨਾ ਵੀ ਕਿਸੇ ਲਿਆ ਹੈ?

ਫਿਰ, ਕੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ੀਆ ਨੇ ਸੁੰਨੀਆਂ ਦੇ ਡੇਰੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਅਲੀ ਨੂੰ ਪੈਗੰਬਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ? ਕੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਤਬਲੀਗੀਆਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਤੇ ਹਮਲਾ

ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿਹੜੇ ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਖ਼ਾਸ ਜਗਹ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਰਫ਼ ਰੱਬ ਨੂੰ ਹੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ; ਉਹ ਕਬਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੇ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਕੁਝ (ਸਿੱਖ ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ ਵਾਂਗ)? ਕੀ ਕਦੇ ਵੈਸ਼ਨੂਆਂ ਨੇ ਸ਼ੈਵਾਂ (ਸ਼ੈਵ ਦੇ ਚੇਲੇ ਮਾਸ ਵੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਵੀ ਪੀਂਦੇ ਹਨ) ਉੱਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਾਸ ਕਿਉਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਕਦੇ ਕੈਥੋਲਿਕ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟੈਂਟ ਈਸਾਈਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੋਪ ਨੂੰ (ਜਥੇਦਾਰ ਵਾਂਗ) ਕਬੂਲ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਹਰਗਿਜ਼ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਜਦ ਕਿਤੇ ਅਜਿਹੀ (ਟਾਂਵੀਂ-ਟਾਂਵੀਂ) ਹਰਕਤ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਸਭ ਨੇ 'ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦ' ਕਾਰਵਾਈ ਗਰਦਾਨਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਂਦਾ। ਸਿੱਖ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਵਿਚ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਸਲੂਕ ਰਾਮ ਰਾਏ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਹਰ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਕਿ ਰਾਮ ਰਾਏ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਰਾਮ ਰਾਇ ਨੂੰ ਮਦਦ ਦਿੱਤੀ; ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਬੋਲਿਆ ਤਕ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਅੱਜ ਵੀ ਧੀਰਮੱਲੀਏ, ਰਾਮ ਰਾਈਏ ਮੌਜੂਦ ਹਨ; ਕੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਦਾਰੇ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ? ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਮਲਾਵਰਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਅਖੌਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਥ ਵਿਚੋਂ ਖਾਰਜ ਹੈ। ਜੇ ਮੀਣੇ, ਧੀਰਮੱਲੀਏ, ਰਾਮਰਾਈਏ, ਨਿਰੰਕਾਰੀਏ ਆਪਣੇ ਡੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਰੀ ਰਖ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਜਿਵੇਂ ਧੀਰਮੱਲੀਆਂ ਵਗ਼ੈਰਾ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪਰਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ ਉਵੇਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਪਰਚਾਰ ਕਰੋ। ਇਸ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵੀ ਹੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੂਲੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

3. ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਲਹਿਰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਰਜ਼ੀ ਬੁਲਾਉਣ। ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਦਾਰੇ ਵਿਚ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਰਜ਼ੀ ਬੁਲਾਓ ਜਾਂ ਨਾ ਵਤਨ ਦਿਓ ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਨਾਰਵੇ, ਜਰਮਨੀ, ਯੂ.ਪੀ. ਦੇ ਵੀਹ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਉੱਥੇ ਸੰਗਤ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਜਣੇ ਨੇ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਕੀ ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ 'ਗੈਂਗ' ਹਨ, ਉੱਥੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਅਕੈਡਮੀ ਵਿਚ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿਚ, ਆਪਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉੱਥੇ ਲੈਕਚਰ, ਕੀਰਤਨ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਾਂ ਕੀ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕਲ੍ਹ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਘਰ, ਅਦਾਰੇ ਜਾਂ ਉਸ ਸਮਾਗਮ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕਰੋਗੇ? ਇਹ ਹਮਲਾ ਕਿਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਵੀ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ; ਨਾ ਅਸੂਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਨਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਨਾ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਅਸੂਲਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ।

4. ਚੌਥਾਂ, ਆਖਰੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਨੁਕਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰੋ. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਪੰਥ ਚੋਂ ਖਾਰਜ? ਜਵਾਬ ਹੈ: ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਿਆਦਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੰਥ ਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ। ਦੂਜਾ, ਸਿਰਫ ਇਕ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਤੇ ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਰਾਏ (ਸਰਬ ਸੰਮਤੀ) ਨਾਲ ਅਕਸਰੀਅਤ (ਬਹੁ ਸੰਮਤੀ) ਨਾਲ ਜਾਂ ਇਕ ਧੜੇ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੰਥ ਚੋਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 1978 ਵਿਚ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਇਕ ਰਾਏ ਨਾਲ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ 'ਹੁਕਮਨਾਮਾ' ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਇਹ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰੰਥੀ, ਪੁਜਾਰੀ ਜਾਂ ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ)।

ਗ਼ਲਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਗ਼ਲਤ ਜਵਾਬ

ਜਿਹੜਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਗ਼ਲਤ ਹੋਵੇ ਉਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਤਾਂ ਗ਼ਲਤ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਹੀ ਨਿਗੁਣੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਨੁਕਤਾ ਤਾਂ ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਹੈ ਸਿੱਖ ਫ਼ਸਲਫ਼ੇ ਜਾਂ ਸਿੱਖ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਵਿਚ ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਜਿਹੜਾ ਅਹੁਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਉਸ ਬਾਰੇ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣੇ ਵੀ ਗ਼ਲਤ ਹਨ। ਇਹ ਅਹੁਦਾ 1920 ਵਿਚ ਅਚਾਣਕ ਹੋਈ ਇਕ ਘਟਨਾ ਵਿਚੋਂ ਬਣਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋਇਆ ਇੰਝ ਸੀ ਕਿ 12 ਅਕਤੂਬਰ 1920 ਦੇ ਦਿਨ ਜਦ ਕੁਝ ਅਖੌਤੀ-ਅਫ਼ੂਤ ਸਿੱਖ ਕਤਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਲੈ ਕੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਕੂਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਵਾਸਤੇ ਖਿਸਕ ਗਏ ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ 'ਸੁੰਵਾ' ਛੱਡ ਗਏ। ਉਥੋਂ ਹਾਜ਼ਰ ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਜੀਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਜਥੇਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਝੱਬਰ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਖੜਾ ਹੋ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਜਾਰੀ ਤਖ਼ਤ ਨੂੰ ਸੁੰਵਾ ਛੱਡ ਗਏ ਹਨ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਵਾਸਤੇ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਨਿਤਰਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਜਵੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ 21 ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਿਰਫ਼ 17 ਨਾਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ-ਪੰਜ ਸਿੰਘ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਤਿੰਨਾਂ ਗੋਟਾਂ 'ਤੇ, ਇਕ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਾਬਿਆ ਅਤੇ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਾਸਤੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਜਥੇ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਭੁੱਚਰ ਬਣਾਏ ਗਏ। (ਉਹ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨਹੀਂ, ਇਸ "ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਥੇ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ" ਸਨ)। ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ "ਛੁੱਟੀਆਂ" ਮੰਗੀਆਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸੇਵਾ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਟੂ ਭਾਈਕੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। (ਵੇਖੋ ਕਿਤਾਬ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣੀ)।

ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਇੰਝ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਪਰ ਜਦ ਚਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮੋਰਚਾ ਲੱਗਾ ਤੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਹੋਣ ਲਗ ਪਈਆਂ ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਇਕ ਸਿੰਘ ਪੱਕਾ ਗ੍ਰੰਥੀ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਇਕ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਦਾ ਜਥੇਦਾਰ। ਬਸ ਉਸ ਦਿਨ ਤੋਂ ਕੁਝ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਗ਼ਲਤੀ ਨਾਲ ਉਸ ਗ੍ਰੰਥੀ ਨੂੰ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਲਿਖ ਦਿੱਤਾ। ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥੀ ਉਰਫ਼ ਅਖੌਤੀ-ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨਾ ਤੇ ਜਥਿਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਵਾਸਤੇ ਤੋਰਨਾ ਸੀ।

ਚੇਤੇ ਰਹੇ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਸਤੇ 15 ਨਵੰਬਰ 1920 ਦੇ ਦਿਨ ਸੱਦੇ ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ ਇਕੱਠ ਵਾਸਤੇ 'ਹੁਕਮਨਾਮਾ' ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਭੁੱਚਰ (ਜਥੇਦਾਰ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਵਾਲਾ 'ਸੇਵਕ ਜਥਾ') ਨੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਡਾ: ਗੁਰਬਖ਼ਸ਼ ਸਿੰਘ (ਅੰਗਰੇਜ਼ ਡੀ.ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਨੌਂ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ) ਨੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

1925 ਵਿਚ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਵਿਚ ਵੀ ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਕਤੂਬਰ 1920 ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਵੀ ਇਹ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਮਿਸਾਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ 'ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰ' ਨੇ ਕੋਈ ਐਕਸ਼ਨ ਆਪ ਲਿਆ ਹੋਵੇ। 1936 ਵਿਚ ਛੂਤਛਾਤ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ 'ਹੁਕਮਨਾਮਾ' ਵੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਐਗਜ਼ੈਕਟਿਵ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਤਫ਼ਸੀਲ ਵੇਖੋ ਕਿਤਾਬ: ਸਿੱਖ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਰੋਲ)।

ਮਾਸਟਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਫ਼ਤਹਿ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਵੰਬਰ 1961 ਵਿਚ ਸਜ਼ਾ ਲਗੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ 'ਹੁਕਮਨਾਮਾ' ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਹ ਪੰਜ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਦਾ 'ਫ਼ੈਸਲਾ' ਸੀ, ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਦਰਖ਼ਾਸਤ 'ਤੇ ਜਿਹੜੀ ਇਨ੍ਹਾਂ (ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ, ਫ਼ਤਹਿ ਸਿੰਘ ਵਗ਼ੈਰਾ) ਨੇ ਆਪ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੀ ਤਲਬੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਜੂਨ 1978 ਵਿਚ ਨਿਰੰਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ 'ਹੁਕਮਨਾਮਾ' ਕਿਸੇ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਚੁਣੀ ਇਕ ਸੱਤ-ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਤੇ ਮੁਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘ ਭੌਰਾ ਨੇ ਤਖ਼ਤ ਤੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ।

1979 ਵਿਚ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸੁਰਜੀਤ (ਇੱਤਫ਼ਾਕਨ ਚੇਵੇਂ ਟੁਰ ਗਏ ਹਨ) ਦੀ ਸਲਾਹ 'ਤੇ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ (ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰ) ਨੂੰ ਬਾਦਲ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਰਤਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਕਾਮਯਾਬ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਵੇਂ ਅਹੁਦੇ ਅਖੌਤੀ 'ਜਥੇਦਾਰ' ਦੀ 'ਤਾਕਤ' ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ।

ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਫੇਰ 1984 ਤਕ ਚੁਪਚਾਪ ਰਹੀ। ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਮਗਰੋਂ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਥੇਰਾ ਵਰਤਿਆ।

ਫਿਰ ਜਦ ਖਾੜਕੂਆਂ ਨੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਵਰਤਿਆ। ਫਿਰ ਜਦ ਖਾੜਕੂਆਂ ਦਾ ਜਵਾਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਟੌਹੜਾ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਕਰ ਕੇ ਬਾਦਲ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਿਜੀ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਮਕਸਦਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵਰਤਿਆ। ਪਰ 1999 ਵਿਚ ਜਦ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਬਾਦਲ ਹੱਥ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਟੌਹੜਾ (ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਦੋਬਾਰਾ ਯਾਰੀ ਪੈਣ ਮਗਰੋਂ) ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ, ਜਗਦੀਸ਼ ਸਿੰਘ ਤੀਂਡਾ ਜਾਂ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਵਰਤਿਆ।

ਯਾਨਿ ਇਸ 'ਨਾਜਾਇਜ਼ ਅਹੁਦੇ' ਨੂੰ 'ਨਾਜਾਇਜ਼ ਤਰੀਕੇ' ਨਾਲ ਹਰ ਉਸ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਵਰਤਿਆ ਜਿਸ ਦਾ ਦਾਅ ਲੱਗਿਆ ਜਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਸਿੱਕੀ ਹੱਥ ਪੈ ਗਿਆ।

ਕੀ ਜਥੇਦਾਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸਿੱਖ ਫ਼ਲਸਫ਼ੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਹੀ ਹੈ?

ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇਕ ਨਾਜਾਇਜ਼, ਅਪੰਥਕ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਤਵਾਰੀਖ਼ ਦੇ ਉਲਟ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਹੁਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਨੂੰ

ਖਾਲਸਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ, ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ('ਖਾਲਸਾ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਫ਼ੌਜ' ਹੈ)। ਪਰ ਏਥੇ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੀ ਇਕ ਹਊਆ ਖੜ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਪਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥ ਇਸ ਨਕਲੀ ਐਂਟੀ-ਸਿੱਖ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇ। ਪੰਥ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਮਸਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਇਸ ਨਕਲੀ ਅਹੁਦੇ ਨੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਇਕੋ ਇਕ ਹੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥ ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਇਸ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦੇਵੇ।

ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਇਕ ਇਕੱਠ ਵਿਚ ਮੈਂ ਇਹੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਤਵਾਰੀਖ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੁਝ ਕੱਚਪਰਤ, ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਖੌਤੀ 'ਵਿਦਵਾਨਾਂ' ਨੇ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਤਵਾਰੀਖ ਮੁਤਾਬਿਕ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹਿੱਸਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਚੁਕਾ ਹੈ (ਜਾਂ ਜਬਰੀ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਨਕਲੀ ਅਹੁਦਾ ਹੈ ਕੀ) ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰ ਨੂੰ ਲਾਉਣ/ਹਟਾਉਣ/ਫਰਜ਼/ਹੱਕ ਬਾਰੇ ਨੇਮ ਬਣਾ ਲਏ ਜਾਣ। ਕਿੰਨੇ ਘਟੀਆ, ਬੇਸ਼ਰਮ ਤੇ ਗ਼ਲੀਜ਼ ਸੋਚ ਦੇ ਹਨ ਇਹ ਲੋਕ ਜੋ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਅਹੁਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਉਲਟ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨ ਲਓ। ਫਿਰ ਤਾਂ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਯਾਰੂਵਾਂ, ਬਾਰੂਵਾਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਫ਼ਰਾਡ ਵੀ ਕਬੂਕ ਕਰ ਲਓ ਕਿਉਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਕੂ ਹਜ਼ਾਰ ਬੰਦੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ। ਕਲ੍ਹ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕੋਈ ਇਹ ਵੀ ਕਹੇਗਾ ਕਿ 80% ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵਾਲ ਕਟਵਾ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਧਾਂਤ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਜੇ ਪੰਥ ਇਕ ਗ਼ਲਤ ਗੱਲ (ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਅਹੁਦੇ) ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਅਜੀਬ ਰੋਲ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਵਿਦਵਾਨਾਂ' ਦਾ, ਜੋ ਦਲੀਲ ਤੇ ਫਲਸਫੇ ਦੀ ਥਾਂ ਸਿਰਫ਼ 29 ਸਾਲ (1979 ਵਿਚ) ਪਹਿਲਾਂ ਘੜੀ ਗਈ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਅਸੂਲ ਬਦਲਣ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ, ਨਾਜਾਇਜ਼ ਅਹੁਦਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਨੁਕਤਾ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਚੁਕਾ ਹਾਂ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਸਿੱਖ ਤਵਾਰੀਖ ਵਿਚ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਰੋਲ' ਅਤੇ 'ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ' ਵਿਚ ਚੋਖੀ ਤਫਸੀਲ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਚੁਕਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਫੇਰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। :

ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ? : ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੌਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਅਖੌਤੀ ਜਥੇਦਾਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ (ਸ਼ਾਇਦ 'ਹਊਆ') ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਉੱਵ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਸਾਫ ਜਵਾਬ ਹੈ 'ਨਹੀਂ'। ਪਰ ਇਕ ਗੱਲ ਦੀ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਹ ਹੈ ਕੌਮ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਦੀ ਜਿੱਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸਾਰੇ ਆਗੂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਕੌਮ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਣ। ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 'ਯਹੂਦੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ' (ਜਿਊਇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ), ਇਸਲਾਮਿਕ ਕਾਨਫਰੰਸ (ਜਾਂ ਇਸਲਾਮਿਕ ਕੋਰਟ), ਬੋਧ ਮਹਾਂਸੰਘ (ਬੋਧੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ) ਵਾਂਗ, ਇਕ ਧਾਰਮਿਕ (ਨਿਰੋਲ ਧਾਰਮਿਕ) 'ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ' ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ, ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਅਸੈਂਬਲੀ, ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਕੌਂਸਲ, ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਕਾਨਫਰੰਸ ਜਾਂ 'ਸਰਬਤ ਖਾਲਸਾ' ਜਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਜਮਾਤ ਵਿਚ ਕੌਮ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਮਸਲੇ ਵਿਚਾਰੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 100% ਖੁਫੀਆ

ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੀ ਚੋਣ ਪੱਖਪਾਤ-ਰਹਿਤ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੌਮ ਦੇ ਹਰ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਮਿਲੇ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇਸ ਵਿਚ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇ? ਇਹ ਅਹਿਮ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਇਕ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਮੁਤਾਬਿਕ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਹੋਵੇ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਹਿਮਾਚਲ (ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਖੇਤਰ) ਵਿਚ 65-70% ਸਿੱਖ ਹਨ। ਇਸ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਏਨੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਂ ਚੁਣੀ ਜਾਵੇ। (ਯਾਨਿ ਜੇ 200 ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ 'ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ' ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਂ 130/140 ਮੈਂਬਰ ਭੇਜੇ ਜਾਣ)। ਇੰਵ ਹੀ ਸਿੱਖ ਅਬਾਦੀ ਦਾ 5% ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਹਨ ਤੇ ਏਨਾ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਚੋਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇ। ਇੰਵ ਹੀ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆ ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਚੋਂ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਵਿਚ 20-25 ਵਿਦਵਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਇਹ ਉਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਹੋਣ ਜੋ ਫਲਸਫੇ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਹੋਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖੀ ਨੂੰ ਪਰਣਾਏ ਹੋਣ (ਯਾਨਿ ਭਾਜਪਾ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਜਾਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇ ਅਸਰ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਣ)। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਇਕ 'ਕੋਰ ਕਮੇਟੀ' ਕਰੇ ਜਿਸ ਨੂੰ 'ਸਿੱਖ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ' ਚੁਣੇ। ਇਸ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਗੁਰਮਤੇ ਰਾਹੀਂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਘਟੇ ਘਟ ਦੇ-ਤਿਹਾਈ ਮੈਂਬਰ ਉਸ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਤਰੀਕਾ ਸੁਝਾਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਕ ਸਿਸਟਮ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਾਂ ਹਲਕੇ-ਵਾਰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਵਾਂਗ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਦੀ) ਵਾਲੀ ਵਰਲਡ ਸਿੱਖ ਜਮਾਤ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਰਨਾ, ਜੜਾ-ਜਥੇਦਾਰ ਜਾਂ ਅਖੌਤੀ-ਜਥੇਦਾਰ ਵਗੈਰਾ ਦਾ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਅਹੁਦਾ ਕੌਮ ਵਾਸਤੇ ਮਸਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਕੌਮ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਮੁਤਾਬਿਕ ਦਲੇਰਾਨਾ ਸਟੈਂਡ ਲੈਣ ਅਤੇ ਰਾਮ ਰਾਏ ਵਾਂਗ ਡਰਨ ਨਾ। ਕੌਮ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਕਬੂਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਵਾਰੀਖ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਚੇਤੇ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਤ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਢਿੱਲੇ ਮੱਠਿਆਂ ਨੂੰ। ਆਓ, ਸੱਚੇ ਬਣੋ, ਬਾਬਰ ਨੂੰ ਜਾਬਰ ਕਰੋ, ਪਖੰਡੀ ਪਾਂਡੇ ਨੂੰ ਬਨਾਰਸ ਦੇ ਠੰਗ ਕਰੋ, 'ਕਰਮ ਕਾਂਡ' ਨੂੰ 'ਧਰਮ' ਨਾ ਕਰੋ।

ਗੁਰੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ: ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੋ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮ ਬੀਚਾਰੇ, ਮੁਸਲਮਾਨ ਸੋ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨੀ ਧਰਮ ਜੀਵੇ, ਜੋਗੀ ਸੋ ਜੋ ਜੁਗਤ ਪਛਾਣੈ। ਇੰਵ ਹੀ ਸਿੱਖ ਸੋ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਖੀ ਅਸੂਲਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲੇ। ਗੁਰੂ ਸਾਨੂੰ ਤਾਂ ਹੀ ਤਾਕਤ ਦੇਵੇਗਾ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰਨਿਆਂ ਤੇ ਚਲੋਗੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਰਾਮ ਰਾਏ ਦੇ ਤਰੀਕੇ 'ਤੇ ਚੱਲਾਂਗੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਪਿੱਠ ਕਰ ਲਏਗਾ। ਆਓ ਗੁਰੂ ਵਾਲੇ ਬਣੀਏ। 'ਹਿੰਮਤੇ ਮਰਦਾਂ ਮਦਦੇ-ਖੁਦਾ'।

BOOKS FROM KHALSA TRICENTENNIAL FOUNDATION OF NORTH AMERICA INC.

Realizing the need for correct information about Sikhism in the English language for the benefit of Diaspora youth, KTF requested S. Gurbachan Singh Sidhu, UK, to revise some of his books and write new ones. Mr. Sidhu is one of the founders of The Sikh Missionary Society of UK and Guru Nanak Charitable Trust, Mullanpur Mandi, Ludhiana. Of the many books and pamphlets in English that he has authored we have been able to afford to publish only four:

1. Sikh Religion and Christianity – 110 pages
2. Sikh Religion and Islam – 153 pages (Co-authored with Gurmukh Singh)
3. An Introduction to Sikhism – 76 pages
4. Panjab and Panjabi – 177 pages

These are excellent books for Sikhs and non Sikhs alike. Reading these books you will get the real meaning of Sikhi, something that Gurdwaras have miserably failed to teach. These books are for free distribution. We invite our readers in the USA to order any combination of 40 books for a donation to KTF of \$100.00, including postage, and distribute them free to their family, friends, local sangats or schools operated by Gurdwaras. Your donation will help in the publication of The Sikh Bulletin.

TEACH YOURSELF GURBANI. FOLLOWING TWO SOURCES ARE EXCELLENT:

1. www.srigranth.org This website will help you find page number of a shabad in Gurmukhi, English, Devanagari and Transliteration; and also to Panjabi translation by Prof Sahib Singh.
2. www.gurugranthdarpan.com This site carries the Panjabi translation of GGS by Prof Sahib Singh.

Some other useful links

Aarti condemned by the Sikh Gurus being practiced at Patna Sahib: <http://www.youtube.com/watch?v=1gWDCBdddU>
www.sawaddinewsusa.com; www.sikhmarg.com;

Khalsa Tricentennial Foundation of North America Inc.
 3524 Rocky Ridge Way
 El Dorado Hills, Ca 95762

Address
 Label
 Here

If you do not wish to receive this bulletin, please write 'do not mail' across the label and return to sender.
 If you wish for someone else to receive it, please provide us with their mailing address. Thank you.